

บทที่ 4

ข้อมูลวิทยุชุมชนควนเนียง ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

การศึกษาเรื่อง “การบริหารงานวิทยุชุมชนควนเนียง ตำบลบางเหรียง และวิทยุชุมชน ชาวทอง ตำบลบ้านนา จังหวัดสงขลา” นั้น เป็นการศึกษาในประเด็นของการบริหารงาน การมีส่วนร่วม รวมถึงบทบาทและประโยชน์ของวิทยุชุมชน จำนวน 2 แห่ง คือ

1. วิทยุชุมชนควนเนียง ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
2. วิทยุชุมชนชาวทอง ตำบลบ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลพร้อมวิเคราะห์เนื้อหาในส่วนของวิทยุชุมชนควนเนียง ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา โดยจะแจกแจงแยกแยะตามประเด็นปัญหานำวิจัย ออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1	บริบทของชุมชนตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
ส่วนที่ 2	การบริหารงานวิทยุชุมชนควนเนียง
ส่วนที่ 3	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
ส่วนที่ 4	บทบาท/หน้าที่ และประโยชน์ของวิทยุชุมชนควนเนียง

ส่วนที่ 1 บริบทของชุมชนตำบลบางเหรียง

ในการศึกษาเรื่องวิทยุชุมชน การสำรวจบริบทของชุมชนถือเป็นเครื่องส่งทางอย่างหนึ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อรูปลักษณะของวิทยุชุมชนนั้นๆ และเป็นสิ่งที่ช่วยตอบคำถามได้ว่า วิทยุชุมชนตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือไม่ อย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากวิทยุชุมชนในแต่ละแห่ง ย่อมมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน และตอบสนองเฉพาะความเป็นชุมชนของคนเท่านั้น ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2549) กล่าวว่า บริบทชุมชนจะเป็น “ดินเหตุหรือบ่อเกิด” ให้แก่โฉมหน้าของวิทยุชุมชน เนื่องจากวิทยุชุมชนนั้นก่อเกิดขึ้นมาก็เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ชุมชนมีความต้องการแบบใด วิทยุชุมชนก็จะบ่าหน้าไปทางนั้น

ซึ่งก็หมายความว่า หากเป็นวิทยุชุมชนที่แท้จริงแล้ว เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการต่างๆ ในวิทยุชุมชนก็ย่อมเกี่ยวโยงและสอดคล้องกับสภาพทั่วไป วิถีชีวิต วัฒนธรรม และคุณลักษณะต่างๆ ที่รวมกันเป็นองค์ประกอบของชุมชน

สำหรับวิทยุชุมชนควนเนียง เป็นวิทยุชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา โดยก่อนการก่อเกิดวิทยุชุมชนควนเนียง ในช่วงแรกนั้น ได้มีการจัดทำเวทีประชาคมรวมทั้งสิ้นจำนวน 6 ครั้ง ทั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชน และสำรวจความ

ต้องการวิทยุชุมชนของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอควนเนียงทั้งอำเภอ ผลสรุปจากการจัดทำเวทีประชาคมได้มีข้อตกลงอันเป็นการทำสัญญาประชาคมร่วมกัน คือ ในอำเภอควนเนียงทั้งอำเภอจะมีการจัดตั้งวิทยุชุมชนเพียงแห่งเดียว และสถานที่ตั้งของวิทยุชุมชนขึ้นอยู่กับความพร้อมของพื้นที่ที่สำคัญ

ความพร้อมของพื้นที่ที่จัดตั้งวิทยุชุมชน หมายถึง เมื่อวิทยุชุมชนจัดตั้งในพื้นที่ใด พื้นที่นั้นจะต้องมีความพร้อม ดังนี้

1. คนในชุมชนพร้อมใจร่วมกันให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน
2. ที่ตั้งของวิทยุชุมชนจะต้องตั้งอยู่ในสถานที่ที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
3. มีหน่วยงานในท้องถิ่นคอยให้ความสนับสนุน

หากชุมชนใดมีความพร้อมดังคุณสมบัติข้างต้น จะดำเนินการจัดตั้งวิทยุชุมชนในเขตพื้นที่นั้น และในอนาคตหากชุมชนอื่นมีความต้องการให้โยกย้ายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ตั้งวิทยุชุมชนเนื่องจากมีความพร้อมที่ดีกว่า แกนนำชุมชนและประชาชนจะร่วมกันจัดทำเวทีประชาคมอีกครั้งเพื่อหามติสรุปร่วมในเรื่องของการคัดเลือกสถานที่ตั้งของวิทยุชุมชน

นับแต่เริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน วันที่ 9 สิงหาคม 2546 จนถึงปัจจุบัน วิทยุชุมชนควนเนียงตั้งอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา ซึ่งถือเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่พร้อมให้การสนับสนุน และเป็นพื้นที่ที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการเยี่ยมชมการจัดรายการ การขอเพลง ร่วมพูดคุยในรายการ รวมถึงการบริจาคเงินและสิ่งของต่างๆ

กาญจนา แก้วเทพ (2549) กล่าวว่า หากมองบริบทชุมชนในมิติที่เป็นรูปธรรม/กายภาพ/พื้นที่หมู่บ้าน จะหมายถึง พื้นที่ที่ขอบเขตของวิทยุชุมชนนั้นสามารถจะส่งกระจายเสียงไปได้ถึง เช่น รัศมี 10 กิโลเมตร (1 กิโลเมตร) มิฉะนั้นจะมีความสำคัญจาก “รู้ขอบเขต” จน “เห็น ไปถึงกลุ่มคน” กล่าวคือ เมื่อทราบว่าวิทยุชุมชนนั้นส่งกระจายเสียงไปได้ไกลถึงไหน ผู้จัดวิทยุก็จะรู้ว่า “ใครเป็นผู้ฟัง” ของเรา

จากการสำรวจเขตพื้นที่การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนควนเนียง ผู้วิจัยพบว่า การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนควนเนียงครอบคลุมเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียงทั้ง 13 หมู่บ้าน ซึ่งหมายความว่าบริบทของชุมชนนั้น หมายถึงบริบทของชุมชนในเขตตำบลบางเหรียงนั่นเอง

ในส่วนของบริบทของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียง พบว่า ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา มีบริบทของชุมชน ดังนี้

ตำบลบางเหียง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองคล้า หมู่ที่ 2 บ้านยางหัก หมู่ที่ 3 บางเหียง หมู่ที่ 4 บ้านบางเหียงบน หมู่ที่ 5 บ้านบางเหียงใต้ หมู่ที่ 6 บ้านเกาะน้ำรอบ หมู่ที่ 7 บ้านบางทิง หมู่ที่ 8 บ้านเกาะใหญ่ หมู่ที่ 9 บ้านคลองช้าง หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะหนูน หมู่ที่ 11 บ้านแพรกสุวรรณ หมู่ที่ 12 บ้านโคกเมือง และหมู่ที่ 13 บ้านหน้าควน การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนบางเหียงในปัจจุบัน ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 13 หมู่บ้าน คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 43,000 ไร่ หรือ 69 ตารางกิโลเมตร

สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลบางเหียงอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอควนเนียงประมาณ 8 กิโลเมตร มีสภาพชุมชนค่อนข้างเป็นชุมชนชนบท เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมเดิม มีระบบเครือญาติ ทำการเกษตรและพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ

ภูมิประเทศ

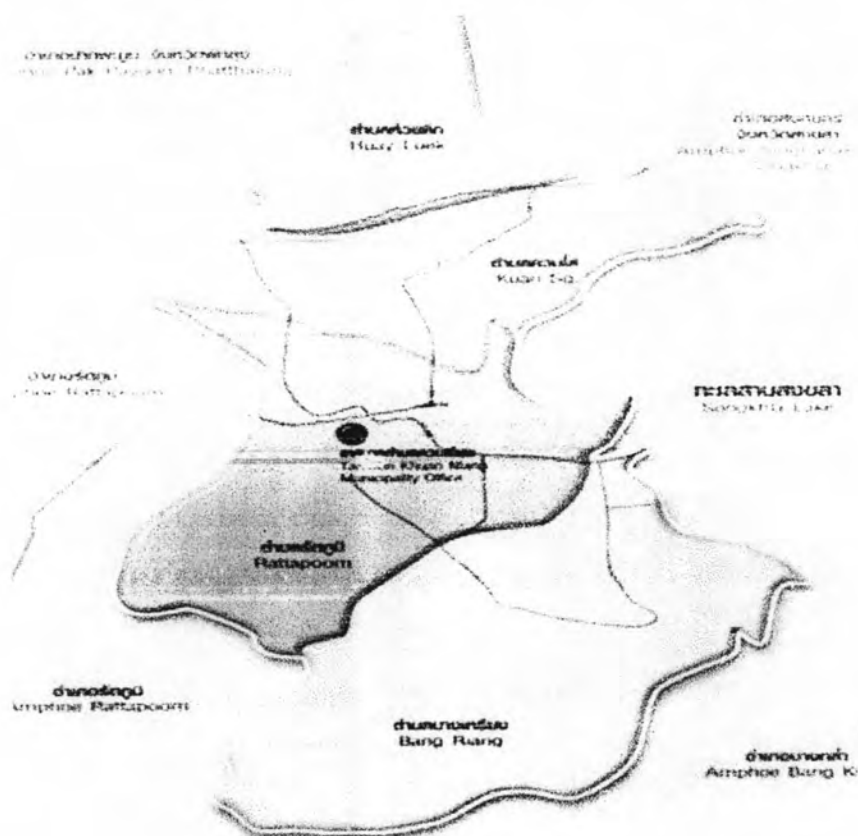
ตำบลบางเหียงมีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง และที่ราบลุ่ม มีการปลูกยางพาราทำ การเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการทำการเกษตรกรรม และมีพื้นที่บางส่วนติดกับทะเลสาบสงขลา เหมาะสำหรับประมงชายฝั่งทะเล และเหมาะสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ได้แก่ การทำสวนยาง และการปลูกผัก ปลอดภัย การปลูกผักปลอดภัยถือเป็นของดีของชุมชนที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และนิยมปลูกเกือบทุกหมู่บ้าน โดยปลูกมากในหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 เป็นการปลูกผักปลอดภัยที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ และเป็นต้นแบบการก่อเกิดผักปลอดภัยของชุมชน ในส่วนของประเด็นผักปลอดภัยอันเป็นของดีชุมชน ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนควนเนียงได้นำมาเป็นข้อมูลหนึ่งในการนำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชน

อาณาเขตตำบล

- ทิศเหนือ จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รัตภูมิ อำเภอควนเนียง
 ทิศใต้ และทิศตะวันออก จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บางกล้า
 อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา
 ทิศตะวันตก จรดเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กำแพงเพชร อำเภอรัตภูมิ
 จังหวัดสงขลา

แผนที่แสดงอาณาเขตตำบล ตำบลบางเหรียง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

จำนวนประชากรของตำบล

ตำบลบางเหรียงมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,164 ครัวเรือน มีประชากรรวมจำนวนทั้งสิ้น 8,932 คน แยกเป็นชาย 4,346 คน หญิง 4,586 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 127 คน/ตารางกิโลเมตร (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง)

สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก นอกจากนั้นมีการค้าขาย รับราชการ และรับจ้าง

- อาชีพด้านการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา ปลูกผัก ทำนาข้าว จำนวน 1,557 ครัวเรือน
อาชีพค้าขาย มีร้านขายของชำ จำนวน 72 ร้าน

- อาชีพรับจ้าง มีประมาณจำนวน 535 ครัวเรือน

- สถานีบริการน้ำมัน 2 แห่ง

หน่วยธุรกิจ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง มีดังนี้

โรงงานอุตสาหกรรม	7	แห่ง
โรงสีข้าว	2	แห่ง
ฟาร์มเลี้ยงไก่	1	แห่ง
ฟาร์มเลี้ยงหมู	3	แห่ง

จากข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจ จัดได้ว่าคนในชุมชนเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียงมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางจนถึงระดับดี จากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์และสัมผัสกับคนในชุมชน พบว่า ตำบลบางเหรียง เป็นตำบลที่มีฐานะดีที่สุดในอำเภอควนเนียง เนื่องจากในทัศนะของคนในชุมชน ใช้ดัชนีชี้วัดจากข้อได้เปรียบในการประกอบอาชีพ กล่าวคือ ตำบลบางเหรียงมีการประกอบอาชีพ ทั้งการทำสวนยาง ปลูกผัก มีที่นา และมีการทำประมง อีกทั้งคนในชุมชนยังใช้เกณฑ์รายได้จากการเก็บภาษีเป็นการวัดฐานะทางเศรษฐกิจร่วมด้วย

หากพิจารณาตามสภาพทางเศรษฐกิจ อาจกล่าวได้ว่า การที่สถานที่ตั้งของวิถุชุมชนควนเนียง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียง ฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ตั้งของวิถุชุมชนด้วยเช่นกัน

สภาพทางสังคม

สภาพทางสังคมโดยทั่วไปของตำบลบางเหรียง มีทั้งการบริการด้านการศึกษา สถาบันและองค์กรทางศาสนา การบริการด้านสาธารณสุข และการบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

การบริการด้านการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา	7	แห่ง
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	1	แห่ง
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ	1	แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3	แห่ง
<u>สถาบันและองค์กรทางศาสนา</u>		
วัด	6	แห่ง
ที่พักสงฆ์	3	แห่ง
<u>การบริการด้านสาธารณสุข</u>		
สถานีอนามัยประจำตำบล	2	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	13	แห่ง
<u>การบริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</u>		
ที่ทำการตำรวจชุมชนตำบล	2	แห่ง

จากการสำรวจสภาพทางสังคม พบว่า ตำบลบางเหริ่งมีการบริการด้านสังคมอย่างหลากหลายและครอบคลุม อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความผูกพันร่วมกันของคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนสามารถรับบริการด้านต่างๆ ภายในชุมชนได้ โดยไม่ต้องออกไปพึ่งพาจากภายนอกชุมชน

สำหรับสถานที่ในชุมชนดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นสถานที่การสื่อสารอย่างหนึ่งภายในชุมชน ซึ่งหากมองในแง่ความสัมพันธ์กับวิทยุชุมชน พบว่า สถานที่เหล่านี้ได้โยกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิทยุชุมชน โดยผ่านรายการต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 7 : สถานที่ในชุมชนที่โยกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิทยุชุมชนควนเนียง

สถานที่ในชุมชน	โยกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิทยุชุมชน
โรงเรียน	รายการ กศน พบชุมชน
วัด	มีพระมาเทศน์ทุกวันพระ แต่ปัจจุบันใช้วิธีการเปิดเทปรายการธรรมะทดแทน
สถานีอนามัย/สาธารณสุข	รายการสาธารณสุขพบชุมชน
สถานีตำรวจ	รายการตำรวจพบชุมชน

การ โยกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิทยุชุมชนของสถานที่ในชุมชนนั้น เป็นเสมือนการเพิ่มช่องทางการสื่อสารที่ช่วยให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้กระจายสู่กลุ่มผู้รับสารในวงกว้าง และมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

สภาพการเปิดรับสื่อในชุมชน

ตำบลบางเหียงมีจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ 100% มีจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุประมาณ 50% การเปิดรับสื่อของคนในชุมชน มีทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ ซีดี หรือ MP3 โดยก่อนหน้าที่จะมีวิทยุชุมชนนั้น คนในชุมชนจะนิยมฟังเพลงจากซีดี หรือ MP3 รวมถึงฟังวิทยุจากคลื่นกระแสหลัก ซึ่งสามารถรับฟังได้ชัดเจน ซึ่งได้แก่

1. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา FM. 89.5 MHz.
2. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา FM. 90.5 MHz.
3. สถานีวิทยุเสียงจากทหารเรือ 6 สงขลา FM. 94.5 MHz.
4. สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หาดใหญ่ FM. 96.5 MHz.
5. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา FM. 102.25 MHz.
6. สถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน หาดใหญ่ FM. 104.0 MHz.
7. สถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ 011 หาดใหญ่ FM. 107.0 MHz.
8. สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 4 หาดใหญ่ FM. 107.75 MHz.

หากจัดลำดับความสำคัญของการเปิดรับสื่อ พบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่คนในชุมชนเปิดรับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ซีดี/MP3 และสื่อวิทยุตามลำดับ

หลังจากก่อเกิดวิทยุชุมชนควนเนียง เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 คนในชุมชนเริ่มหันมาฟังวิทยุชุมชนมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ประกอบกับวิทยุชุมชนควนเนียง ได้จัดกิจกรรมต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม และมีรางวัลตอบแทนเป็นเครื่องรับวิทยุ การจัดกิจกรรมดังกล่าวนับเป็นการขยายฐานกลุ่มคนฟังให้กว้างขวางขึ้น

สภาพการสื่อสารในชุมชน

สำหรับสภาพการสื่อสารในชุมชนก่อนมีการจัดตั้งวิทยุชุมชน ตำบลบางเหียงมีหอกระจายข่าวครอบคลุมทุกหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 แห่ง ใน 13 หมู่บ้าน และเป็นหอกระจายข่าวที่พร้อมใช้งาน

ในช่วงเวลา 05:00-07:00 น. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ จะมีการถ่ายทอดรายการบินหลาหาข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา FM. 90.5 MHz. ซึ่งเป็นรายการที่นำเสนอข่าวสารในชุมชน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนฝากข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านการโทรศัพท์เข้ามายังรายการ โดยถ่ายทอดผ่านหอกระจายข่าวพร้อมกันทุกหมู่บ้าน นอกเหนือจากช่วงเวลาดังกล่าว หอกระจายข่าวใช้เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในชุมชน

สถานที่ตั้งของหอกระจายข่าวส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน หรือบ้านของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงศาลาอเนกประสงค์ของแต่ละหมู่บ้าน

เมื่อก่อนเกิดวิทยุชุมชน วันที่ 9 สิงหาคม 2546 หอกระจายข่าวได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งที่มีการถ่ายทอดข่าวสารจากวิทยุชุมชน ในกรณีที่มีข่าวสำคัญในชุมชน เช่น เทศกาลงานประจำปี หรือข่าวสารที่ทุกหมู่บ้านต้องรับรู้ โดยใช้วิธีการเชื่อมต่อวิทยุชุมชนกับหอกระจายข่าวเพื่อให้คนในชุมชนทั้ง 13 หมู่บ้านรับทราบข่าวสารร่วมกัน

ตำบลบางเหริยงมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 แห่ง รวม 13 แห่งใน 13 หมู่บ้าน เป็นสถานที่การสื่อสารเพื่อพบปะพูดคุย บอกเล่าข่าวสาร บทบาท/หน้าที่ของที่อ่านหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ยังคงเป็นแหล่งนัดพบและเป็นสถานที่การสื่อสารของคนในชุมชน โดยที่อ่านหนังสือพิมพ์มักตั้งอยู่บริเวณร้านค้าภายในชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีศาลาประชาคมที่ใช้เพื่อการประชุมในกรณีที่เป็นการประชุมขนาดใหญ่ และมีร้านกาแฟบริเวณสถานีรถไฟบ้านเกาะใหญ่ ซึ่งเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนอำเภอควนเนียงร่วมพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสารทุกช่วงเวลาเช้า โดยเมื่อก่อนเกิดวิทยุชุมชนควนเนียง อาสาสมัครที่ทำงานวิทยุชุมชนได้นำข่าวสารที่ได้จากการพูดคุยมาประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุชุมชน นับเป็นการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร ภายในชุมชน นอกเหนือจากการพบปะพูดคุยตามสถานที่การสื่อสารในชุมชนข้างต้น

ลักษณะการสื่อสาร และผู้มีบทบาทในการสื่อสารในชุมชน พบว่า ภาษาที่ใช้สื่อสารของคนในชุมชนใช้ภาษาท้องถิ่น การสื่อสารในชุมชนส่วนใหญ่ใช้สื่อบุคคล ใช้วิธีการสื่อสารแบบปากต่อปาก ในลักษณะของการส่งข่าวฝากกันไป บางครั้งมีการรวมกลุ่มขนาดเล็กเพื่อกระจายข่าวสาร โดยมีแหล่งรับรู้ข่าวสาร ได้แก่ วัด ศาลาอเนกประสงค์ ร้านค้าในชุมชน ผู้ที่มีบทบาทในการสื่อสารในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำจากองค์กรต่างๆ ในชุมชน โดยจะใช้วิธีการนำข่าวสารกระจายต่อๆ กันไป

วิธีการติดต่อสื่อสาร พบว่า เมื่อมีงานหรือกิจกรรมในชุมชนจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสาร โดยการพูดประชาสัมพันธ์กิจกรรม หรือข้อมูลข่าวสารผ่านการพบปะพูดคุย และการรวมกลุ่มย่อยขององค์กรในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ จากการประชุมประจำเดือนของแต่ละองค์กร การพบปะกันในงานวัด หรืองานกิจกรรมของชุมชน

การเมือง/การปกครอง

ตำบลบางเหริยงแบ่งโครงสร้างการเมือง/การปกครอง ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของตำบลบริหารจัดการ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริยง และส่วนของหมู่บ้าน บริหารจัดการ โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 8 : โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียง

โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล (สำนักงาน อบต.บางเหียง)		
ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายนิกร ขางทอง	นายก อบต.
2	นายบรรเจิด สีนสงวน	รองนายก อบต.
3	นายเวียง จันทฤทธิ์	รองนายก อบต.
4	น.ส.สาธุช ฉิมสนิท	เลขานุการ
5	นายนันท์ อินทะจันทร์	ประธานสภา
6	นายประภิต รัตตภูมิ	รองประธานสภา
7	นายไพบุลย์ น้าวประจุล	เลขานุการสภา

ตารางที่ 9 : รายชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางเหียง

ข้อมูลรายชื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน			
ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง	หมู่บ้าน
1	นายสว่าง แก้วกรุงศรี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1	บ้านคลองคล้า
2	นายอ้วน ขางทอง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2	บ้านยางหัก
3	นายเชิขว ศรีสะกุล	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3	บ้านบางเหียง
4	นายสุเทพ ไชยชนะ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4	บ้านบางเหียงบน
5	นายอนันต์ ไชยชนะ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5	บ้านบางเหียงใต้
6	นายชยันต์ ลำควน	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6	บ้านเกาะน้ำรอบ
7	นายคำชัย แซ่ลิ้ม	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7	บ้านบางทิ้ง
8	นายมนูญ น้าวประจุล	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8	บ้านเกาะใหญ่
9	นายบรรจง นกแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9	บ้านคลองช้าง
10	นายบุญศิลป์ เกิดศรี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10	บ้านโหล๊ะหนูน
11	นายระวิ สุขชาญ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11	บ้านแพรงสุวรรณ
12	นายอุดม ฮั่นเซ่ง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12	บ้านโคกเมือง
13	นายลี ทองแก้วแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13	บ้านหน้าควน

ที่มา ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียง ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2550

เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้ที่ดำรงตำแหน่งในผังโครงสร้างการเมือง/การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนนอกเหนือจากระดับการเป็นผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users) นั้น พบว่า มีบุคลากรที่เข้าร่วมงานวิทยุชุมชน คือ

1. นายนิกร ยางทอง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบางเหริ่ง เข้ามามีส่วนร่วมในตำแหน่งผู้ดำเนินรายการ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต (Sender/Producer/Co-Producer)

2. นายบุญศิลป์ เกิดศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 บ้านโทะ๊ะหนุน เข้ามามีส่วนร่วมในตำแหน่งที่ปรึกษา ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner)

3. นายสวัสดิ์ สุจิตาติ กำนันตำบลรัตนภูมิ เข้ามาดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner)

การมีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนของผู้นำท้องถิ่น นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมระดับตัวบุคคลแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งยังมีส่วนร่วมในการเอื้ออำนวยสถานที่ อันเป็นที่ตั้งของวิทยุชุมชน รวมถึงการช่วยเหลือด้านงบประมาณ

การเข้ามามีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนของกลุ่มผู้บริหารส่วนท้องถิ่น พบว่า เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปลักษณะของการร่วมกันพัฒนา และการเข้ามามีส่วนร่วมของนายก อบต. ซึ่งเป็นบุคลากรจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งก็ไม่ได้เข้ามาผูกขาด หรือมีอำนาจในการตัดสินใจการดำเนินงานวิทยุชุมชนควนเนียงแต่อย่างใด

กลุ่มอาชีพ/สินค้า

ตำบลบางเหริ่ง มีกลุ่มอาชีพ/สินค้าที่มีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักในนามของสินค้า OTOP ดังนี้

1. กลุ่มผักปลอดสารพิษ

สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 5 ตำบลบางเหริ่ง อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา 90220
ผู้นำชุมชนและกลุ่ม	นายอนันต์ ไชยชนะ
โทรศัพท์	074-432318, 081-9592425
e-mail	cddsongkhla@se-ed.net

2. กลุ่มพัฒนาอาชีพบ้านโคกเมือง

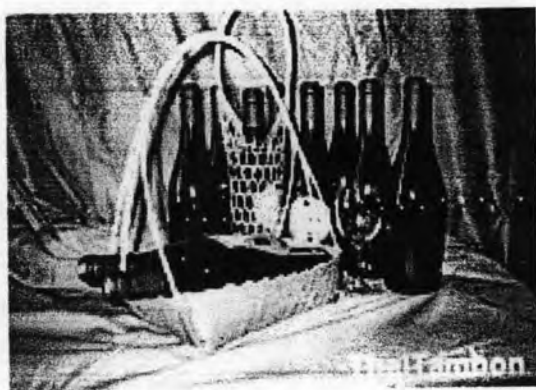
สถานที่ตั้ง 113 หมู่ที่ 12 ตำบลบางเหริ่ง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา 90220

ผู้นำชุมชนและกลุ่ม นายสุขสันต์ บริเพ็ชร

โทรศัพท์ 074-432318, 081-7983162

e-mail cddsongkhla@se-ed.net

รายการผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจของตำบล

ผลิตภัณฑ์ไวน์ เช่น ไวน์น้ำกระเจียบ

ผลไม้ ผักต่างๆ ผักปลอดสารพิษ ผักชนิดต่างๆ
ปลูกโดยไม่ใช้สารเคมี

สมาชิกเครือข่าย/กลุ่มองค์กรในชุมชน

นอกจากการสำรวจบริบทด้านต่างๆ ของชุมชนแล้ว การสำรวจกลุ่มในชุมชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้เราทราบว่าชุมชนมีความเข้มแข็งมาก-น้อยเพียงใด

ก่อนการจัดตั้งวิถุชุมชน ตำบลบางเหรียงมีการรวมกลุ่มอย่างหลากหลายในชุมชนอันเป็นทุนทางสังคมอยู่ก่อนแล้ว ได้แก่ กลุ่ม อสม. จำนวน 13 กลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์ 11 กลุ่ม กลุ่มแม่บ้าน 13 กลุ่ม กลุ่มประกอบอาชีพเสริม 9 กลุ่ม และกลุ่มเกษตร 7 กลุ่ม (www.bangriecang.go.th) ซึ่งเป็นปัจจัย ที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยในการจัดตั้งวิถุชุมชนควนเนียงได้รับความร่วมมือจากกลุ่ม/องค์กรในชุมชนอย่างหลากหลาย

จากการสัมภาษณ์คุณเมี้ยน ไชยณรงค์ กลุ่มผู้นำองค์กรชุมชน และรองประธานวิถุชุมชนควนเนียง พบว่าวิถุชุมชนควนเนียงมีสมาชิกเครือข่ายที่เป็นกลุ่มในชุมชน โดยแต่ละองค์กรมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 10 : กลุ่มองค์กรในชุมชน/สมาชิกเครือข่ายวิถุชุมชนควนเนียง

ลำดับ	ชื่อองค์กร	รายละเอียด/ตัวแทน/ที่ตั้ง
1	สภาวัฒนธรรมอำเภอควนเนียง	เป็นกลุ่มที่ดำเนินงานทางด้านงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในชุมชน เช่น งานชักพระ งานบุญเดือนสิบ ตัวแทน ได้แก่ นายประนอบ คงสม 281/3 หมู่ 2 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
2	ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อำเภอควนเนียง	เป็นกลุ่มที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนปั่นจักรยานเพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาพ และรักษาสิ่งแวดล้อม ตัวแทน ได้แก่ นายประนอบ คงสม 40 หมู่ที่ 2 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
3	ชมรมแอโรบิก ควนเนียง	เป็นการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในรูปแบบของแอโรบิก โดยในชุมชนนั้นได้มีการนำแอโรบิกมาประยุกต์เข้ากับมโนราห์อันศิลปะพื้นบ้าน ซึ่งเรียกว่า มโนราห์บิก นิยมออกกำลังกายในหมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ตัวแทน ได้แก่ นางกาญจนา น้ำทอง หมู่ที่ 2 ตำบลรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
4	กลุ่มศรีวิชัย อำเภอควนเนียง	เป็นกลุ่มวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ลำดับ	ชื่อองค์กร	รายละเอียด/ตัวแทนที่ตั้ง
		ตัวแทนได้แก่ นายสรรเสริญ ศรีทวีกุล 85 หมู่ที่ 7 ตำบลรัษฎา อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
5	กลุ่มกองทุนชุมชนเทศบาล กวนเนียง	เป็นกลุ่มทางการเงิน ซึ่งเกี่ยวกับกองทุนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายประนอบ คงสม 281/3 หมู่ที่ 2 ตำบลรัษฎา อำเภอกวนเนียง จังหวัด สงขลา
6	กลุ่มออมทรัพย์บ้าน เกาะใหญ่	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คน ในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายสุพงษ์ศักดิ์ นวลศรี หมู่ที่ 7 ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
7	กลุ่มออมทรัพย์บ้านปลายนา	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คน ในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายเมี้ยน ไชยณรงค์ หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
8	กลุ่มออมทรัพย์บ้านยางหัก	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คน ในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายวุฒิ จันจิตจริงใจ หมู่ที่ 2 ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
9	กลุ่มออมทรัพย์บ้านคลอง ช้าง	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คน ในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายผล ทองคำ 63 หมู่ที่ 9 ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัด สงขลา
10	กลุ่มออมทรัพย์คลองค้ำ	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คน ในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทนได้แก่ นายแซม ศิริบูรณ์ หมู่ที่ 10 ตำบลบางเหรียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ลำดับ	ชื่อองค์กร	รายละเอียด/ตัวแทนที่ตั้ง
11	กลุ่มออมทรัพย์บ้านหน้าควน	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทน ได้แก่ นายอารี กุมบุรี 90/1 หมู่ที่ 13 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
12	ศูนย์สาธิตการตลาด บางเหริย	เป็นกลุ่มที่นำสินค้าภายในชุมชน เช่น ผักปลอดสารพิษ ดอกไม้ประดิษฐ์ มาจำหน่ายบริเวณร้านค้าชุมชน ตัวแทน ได้แก่ นางอุบล 2/3 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
13	กลุ่มลูกประคบสมุนไพร	เป็นกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการแพทย์ ผลิตลูกประคบสมุนไพรเพื่อรักษาอาการเจ็บปวด ตัวแทน ได้แก่ นายจรูญ พัสสระ 36 หมู่ที่ 7 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
14	กลุ่มออมทรัพย์บ้าน แพรกสุวรรณ	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทน ได้แก่ นางละมัย ขวัญสง่า หมู่ที่ 11 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
15	กลุ่มออมทรัพย์เทศบาล กวนเนียง	เป็นกลุ่มองค์กรทางการเงินในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักการออม พร้อมทั้งมีเงินกู้ให้คนในชุมชน ตัวแทน ได้แก่ นายจิตร เกื้อเหลือ 421/1 หมู่ที่ 2 ตำบลรัษฎุมิ อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
16	กลุ่มผู้นำองค์กรชุมชน	เป็นการรวมกลุ่มผู้นำองค์กรชุมชนจากทุกๆ องค์กรในชุมชน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร และเชื่อมโยงเครือข่าย ตัวแทน ได้แก่ นายเมี้ยน ไชยณรงค์ 139 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ลำดับ	ชื่อองค์กร	รายละเอียด/ตัวแทน/ที่ตั้ง
17	กลุ่มสตรีบ้านเกาะใหญ่	เป็นกลุ่มแม่บ้าน ที่รวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน เช่น งานเทศกาลประจำปี ตัวแทน ได้แก่ นางอนงค์ ไชยพรหม 39/1 หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
18	กลุ่มปุ๋ยชีวภาพคลองช้าง	เป็นกลุ่มที่ผลิตปุ๋ยชีวภาพ เพื่อส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนกลุ่มผักปลอดสารพิษ ตัวแทน ได้แก่ นายพิชิต แซ่เต๋ หมู่ที่ 9 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
19	กลุ่มไวน์กระเจียบ โคนเมือง	เป็นกลุ่มที่ผลิตไวน์กระเจียบซึ่งเป็นสินค้า OTOP ตัวแทน ได้แก่ นายสุขสันต์ บัวเพชร หมู่ที่ 12 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา
20	กลุ่มผักปลอดสารพิษ บางเหริย	เป็นกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดสารพิษในชุมชน ตัวแทน ได้แก่ นายอนันต์ ไชยชนะ 2/5 ตำบลบางเหริย อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา

ตำบลบางเหริยมีการรวมกลุ่มในชุมชนอย่างหลากหลาย นับเป็นดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน เมื่อมีการก่อเกิดวิถุชุมชนกวนเนียง ตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเหล่านี้ ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานวิถุชุมชน ได้แก่

- นายประนอบ คงสม ตัวแทนสภาวัฒนธรรมอำเภอกวนเนียง ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อำเภอกวนเนียง และกลุ่มกองทุนชุมชนเทศบาลกวนเนียง ดำรงตำแหน่งประธานวิถุชุมชนกวนเนียง

- นายเมี้ยน ไชยรงค์ ตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์บ้านปลายนา และกลุ่มผู้นำองค์กรชุมชน ดำรงตำแหน่งรองประธานวิถุชุมชนกวนเนียง

- นายอารี กุมบุรี ตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์บ้านหน้าควน ดำรงตำแหน่งเลขานุการวิถุชุมชนกวนเนียง

- นายจรูญ พัสสระ ตัวแทนกลุ่มลูกประคบสมุนไพร ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาวิถุชุมชนกวนเนียง

สำหรับการสื่อสารของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนเหล่านี้ ในช่วงแรกมักใช้การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร โดยวิธีบอกแบบปากต่อปากผ่านผู้นำชุมชน ภายในงานเทศกาลต่างๆ การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว การปิดประกาศบนบอร์ดประชาสัมพันธ์บริเวณองค์การบริหาร ส่วนตำบล ศาลาอเนกประสงค์และร้านค้าภายในชุมชน รวมถึงการบอกต่อผ่านกิจกรรมของชุมชน และช่วงเวลาประชุมประจำเดือนของแต่ละองค์กร

“ก่อนที่จะมีวิทยุส่วนใหญ่แล้วเราก็จะพบกันในช่วงของเวลาประชุมประจำเดือนของแต่ละองค์กร แต่พอเรามีสื่อตรงนี้เราก็สามารถเสริมเติมเต็มได้ทุกวัน จากที่เราพบกันอาทิตย์ละครั้ง เราก็อาจจะพบกันอาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง เราก็ขยายไปจากการใช้สื่อตรงนี้ แล้วเรื่องงานศพ งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เมื่อก่อนเราก็จะบอกกันในวัดเวลามีงาน แต่พอมีสื่อปั๊บส่วนหนึ่งเราก็จะใช้สื่อทางเสียงตามสาย ส่วนหนึ่งก็ทางวิทยุทุกวันนี้แหละ ก่อนที่จะเข้ารายการ ข่าวบริการชุมชนมันจะมีหมด ข่าวอะไรเราก็จะอ่านในช่วงนั้นแหละประมาณ 30 นาที ข่าวทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กิจกรรมชุมชน ส่วนราชการ”(เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

เมื่อก่อนเกิดวิทยุชุมชนควนเนียง ส่งผลให้ความถี่ในการสื่อสารระหว่างกลุ่ม/องค์กรในชุมชนมีมากขึ้น จากการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มอาทิตย์ละ 1 ครั้ง กลายเป็นอาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง รวมถึงวิทยุชุมชนกลายเป็นช่องทางที่ชุมชนสามารถใช้เป็นสื่อ เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ เผยแพร่ข่าวสารความรู้ และสร้างความเข้าใจอันดีภายในกลุ่มสมาชิกได้เป็นอย่างดี อันนับเป็นการเสริมเครือข่ายภายในชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น

ความเป็นมา

วิทยุชุมชนควนเนียง เป็นวิทยุชุมชนนำร่องของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึง เป็นวิทยุชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากกรมประชาสัมพันธ์ให้เป็นวิทยุชุมชนต้นแบบ เนื่องจากเป็นวิทยุชุมชนที่มีการดำเนินงานอยู่ในกรอบหลักการของวิทยุชุมชน เป็นการทำงานในรูปแบบอาสาสมัคร ทำงานเพื่อสาธารณะ และไม่แสวงหากำไร ความสัมพันธ์ระหว่างกรมประชาสัมพันธ์กับวิทยุชุมชนเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมทั้งด้านเทคนิค งานรายการ และการบริหารจัดการให้แก่วิทยุชุมชน

วิทยุชุมชนควนเนียงจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นสื่อวิทยุที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นเจ้าของ ชุมชนมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากชุมชนมาร่วมคิด ร่วมออกแบบ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมเป็นเจ้าของ วิทยุชุมชนจึงเป็นของคนในชุมชนทุกคน (ประนอบ คงสม, ประธานวิทยุ

ชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 26 กันยายน 2549) โดยก่อนการก่อเกิดวิทยุชุมชนควนเนียงในช่วงแรก ความเข้าใจของคนในชุมชนต่อวิทยุชุมชนแทบจะเป็นศูนย์

“เรียกได้ว่าในช่วงแรกชาวบ้านจะไม่รู้จักวิทยุชุมชนเลย ตอนเริ่มทำประชาคม เจ้าจะถามว่าเป็นยังไง ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นวิทยุที่ขึ้นตามอนามัย ตาม โรงพัก เหมือนขอ ไม่รู้ว่าเป็นวิทยุที่เราจะมาพูดออกอากาศได้ ซึ่งนับว่าเป็นความมีเสน่ห์ เพราะวิทยุชุมชนมีประวัติความเป็นมายาวนาน” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธานวิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

จากความเข้าใจของชาวบ้านต่อวิทยุชุมชนที่แทบจะเป็นศูนย์ การรับรู้เรื่องวิทยุชุมชน จึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อคนในชุมชนรู้จักหรือมีความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชนที่ถูกต้องแล้ว ก็จะรู้ในลำดับต่อไปว่า จะสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้างจากวิทยุชุมชน

การสร้างความรู้ หรือความเข้าใจในเรื่องวิทยุชุมชนของวิทยุชุมชนควนเนียง ได้มีการดำเนินการผ่านการทำเวทีประชาคมรวมทั้งสิ้น จำนวน 6 ครั้ง และก่อนการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียงนั้น ได้มีกระบวนการเตรียมการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กระบวนการเตรียมการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง

ก่อนการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียงเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 นั้น ได้มีกระบวนการเตรียมการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2545 ไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 นับระยะเวลาในการเตรียมการก่อเกิดวิทยุชุมชนควนเนียงร่วมปีเศษ โดยมีลำดับกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 11 : กระบวนการเตรียมการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
1	25 – 26 มกราคม 2545	นายชูศักดิ์ จันจุฬา ประธานศูนย์เรียนรู้ตำนานโนราอำเภอกวนเนียง ซึ่งอยู่ในสังกัดของสภาวัฒนธรรม ได้เข้าร่วมสัมมนาเรียนรู้เรื่องสื่อวิทยุชุมชนกับศิลปินพื้นบ้านปักษ์ใต้ 15 จังหวัด (โดยได้รวมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ที่โรงแรมบีพีแกรนด์ หาดใหญ่ จัดโดยผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนควนเนียง ร่วมกับประชาคมควนเนียง และเชิญวิทยากรผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนเรื่องสื่อภาคประชาชนมาให้ความรู้ ได้แก่ คุณศิริพล ตัจจาพันธ์ วิทยากรจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
2	5 – 6 พฤษภาคม 2545	นายชูศักดิ์ จันจุฬา แกนนำในการจัดตั้งสื่อภาคประชาชน ตัวแทนอำเภอควนเนียง ได้เข้าร่วมสัมมนาวิทยุชุมชนภาคใต้ ที่ ลำปำรีสอร์ท จังหวัดพัทลุง หลังจากนั้นได้กลับมาถ่ายทอดความรู้เรื่องวิทยุชุมชนให้กับแกนนำในชุมชน เพื่อส่งต่อความเข้าใจไปยังคนในชุมชน
3	18 มิถุนายน 2545	ตัวแทนเข้าร่วมประชุมประจำเดือน ศูนย์ประสานงานองค์กรภาคประชาชนสงขลา ที่หาดใหญ่ ได้รับการคัดเลือกให้ควนเนียงเป็น ชุมชนนำร่อง 1 ใน 3 ชุมชนของจังหวัดสงขลา จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน
4	3 – 4 สิงหาคม 2545	นายสุจิน แก้วบุญส่ง ตัวแทนวิทยุชุมชนควนเนียง เข้าร่วมประชุมแกนนำเครือข่ายวิทยุชุมชน 10 ภูมิภาค ที่โรงแรม กานต์มณี สะพานควาย กรุงเทพฯ
5	23 - 24 สิงหาคม 2545	นายเมี้ยน ไชยณรงค์ และนายสุจิน แก้วบุญส่ง ตัวแทนวิทยุชุมชนควนเนียง เข้าร่วมอบรมวิชาการกระบวนการวิทยุชุมชน และมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญ ที่ลำปำรีสอร์ท จังหวัดพัทลุง
6	6 กันยายน 2545	แกนนำชุมชนควนเนียง 18 คน ร่วมเวทีประชุมสัมมนาวิทยุชุมชนที่ศูนย์โนราควนเนียง และมีมติให้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ที่ตำบลบางเหรียง
7	9 กันยายน 2545	แกนนำวิทยุชุมชนควนเนียง 30 คน ประชุมเรียนรู้การเตรียมการตั้งศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง ที่วัดป่ากันตะพงค์
8	11 กันยายน 2545	แกนนำวิทยุชุมชนควนเนียง 27 คน ประชุมเรียนรู้การเตรียมการตั้งศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง ที่วัด โศกเมือง หมู่ 12
9	27 – 29 กันยายน 2545	นายสุจิน แก้วบุญส่ง และนายสมเกียรติ รักษาชัย เป็นตัวแทนไปร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อสรุปบทเรียนงานวิทยุชุมชนทั่วประเทศ ที่โรงแรมคัสถ์พงษ์เพลส เพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ
10	3 – 6 ตุลาคม 2545	ตัวแทนศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง 10 คน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การบริหารจัดการและการจัดทำรายการวิทยุชุมชน ร่วมกับสมาชิกเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
		<p>จำนวน 15 ศูนย์ ที่โรงแรมไคมอนด์พลาซ่า หาดใหญ่ ดังรายนามต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นายชูศักดิ์ จันจุฬา ม.7 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง 2. นายเมี้ยน ไชยณรงค์ ม.8 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 3. น.ส.ชวลีพร ยางทอง ม. 8 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 4. นายสมเกียรติ รักชัย ม. 8 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 5. นายเจริญ นัสสะ ม. 7 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 6. นายผล ทองคำ ม. 9 ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง 7. นายควง บุญโท ม. 6 ต.ห้วยลึก อ.ควนเนียง 8. นายประนอบ คงสม ม. 2 ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง 9. นางแจ้ว คำสุวรรณ ม. 15 ต.ท่าช้าง อ.บางกล้า 10. นายสุจิน แก้วบุญส่ง ม. 4 ต.ท่าช้าง อ.บางกล้า
11	13 ตุลาคม 2545	ได้รับการอนุมัติสนับสนุนเป็นเงิน 80,000 บาท จากโครงการสนับสนุนพลังภาคีภาคใต้ เพื่อจัดกิจกรรมโครงการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง
12	9 พฤศจิกายน 2545	แกนนำชุมชน 39 คน จาก 3 หมู่บ้าน ใน ต.บางเหรียง ได้แก่ หมู่ที่ 7 บ้านบางทิง หมู่ที่ 9 บ้านคลองช้าง และหมู่ที่ 11 บ้านแพรกสุวรรณ ร่วมโครงการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 1 ณ ที่พักสงฆ์บ้านคลองช้าง โดยเรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชน ตั้งแต่ความหมายของวิทยุชุมชน รัฐธรรมนูญมาตรา 40 ประโยชน์ของวิทยุชุมชน มีการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมถึงตอบคำถามข้อสงสัยของคนในชุมชน
13	17 พฤศจิกายน 2545	แกนนำชุมชน 47 คน จาก 3 หมู่บ้าน ต.บางเหรียง ร่วมโครงการเรียนรู้วิทยุชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 2 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านโหล๊ะหนุน โดยเรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชน ตั้งแต่ความหมายของวิทยุชุมชน ความแตกต่างระหว่างหอกระจายข่าว และวิทยุชุมชน ประโยชน์ของวิทยุชุมชน มีการรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมถึงตอบคำถามข้อสงสัยของคนในชุมชน
14	23 พฤศจิกายน 2545	แกนนำ 7 คน เดินทางไปร่วมเรียนรู้ในงานเปิดสถานีวิทยุชุมชน

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
		ณ ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนกาหลง จังหวัดสตูล
15	7 ธันวาคม 2545	แกนนำชุมชน 41 คน จาก 3 ตำบลในอำเภอบางกล่ำ ร่วมโครงการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 3 ณ ศาลาวัดบางกล่ำ โดยเรียนรู้เรื่องวิทย์ชุมชน ตั้งแต่ความหมายของวิทย์ชุมชน ประโยชน์ของวิทย์ชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไร ให้ข้อมูลทางเทคนิค เครื่องส่งกระจายเสียง มีการรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมถึงตอบคำถามข้อสงสัยของคนในชุมชน
16	8 ธันวาคม 2545	แกนนำชุมชน 31 คน ร่วมโครงการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 4 ณ วัดครอบครัว ตำบลรัตภูมิ โดยเรียนรู้เรื่องวิทย์ชุมชน ตั้งแต่ความหมายของวิทย์ชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ประโยชน์ของวิทย์ชุมชน มีการรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมถึงตอบคำถามข้อสงสัยของคนในชุมชน
17	14 ธันวาคม 2545	ตัวแทนศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง 5 คน เข้าร่วมคิดตั้งและจัดรายการทดลองออกอากาศกระจายเสียงวิทย์ชุมชน ในงานมหกรรมร่วมกำหนดทิศทางสร้างพลังชุมชนสงขลา ที่หอประชุมโรงเรียนศรีนคร หาดใหญ่
18	15 ธันวาคม 2545	แกนนำชุมชน 62 คน จาก 4 หมู่บ้าน ตำบลบางเหรียง ร่วมโครงการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 5 เวทีสัมมนาเรียนรู้วิทย์ชุมชน ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง โดยเรียนรู้เรื่องวิทย์ชุมชน ตั้งแต่ความหมายของวิทย์ชุมชน ที่มาของวิทย์ชุมชนควนเนียง วัตถุประสงค์ของวิทย์ชุมชน ประโยชน์ของวิทย์ชุมชน มีการรวมกลุ่มระดมความคิดเห็น รวมถึงตอบคำถามข้อสงสัยของคนในชุมชน
19	21 – 23 มกราคม 2546	ส่งตัวแทน 5 คน ไปร่วมสัมมนาและนำเสนอยุทธศาสตร์วิทย์ชุมชนต่อ ฯพณฯ ท่าน นายกรัฐมนตรี ในงานวิถีพลังไทสู่ชุมชนพึ่งตนเอง ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
20	16 กุมภาพันธ์ 2546	อาสาสมัครคณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง ซึ่งได้มาจากการทำเวทีประชาคม จำนวน 36 คน ร่วมโครงการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควนเนียง ครั้งที่ 6 เวทีอบรมสัมมนาเชิง

ลำดับ	วันที่	กิจกรรม
		ปฏิบัติการ การบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน ความเนียง และทดลองติดตั้งเรียนรู้การออกอากาศกระจายเสียง คลื่นวิทยุชุมชนระบบ FM. ขนาด 30 วัตต์ ที่โรงเรียนบ้าน บางเหรียญ

จากความเป็นมาในช่วงระยะร่วมปีเศษของวิทยุชุมชนความเนียง พบว่า วิทยุชุมชนความเนียงได้มีการเคลื่อนไหวที่หลากหลายรวม 20 กิจกรรม โดยมีการส่งตัวแทนจากหลากหลายกลุ่มเข้าร่วมประชุม เรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชน เริ่มตั้งแต่การทำความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชน การเรียนรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน เช่นมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญ การเรียนรู้ด้านเทคนิค การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการและการจัดทำรายการวิทยุ เป็นต้น และหลังจากนั้น ตัวแทนเหล่านั้นก็ได้นำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ให้แก่คนในชุมชนอีกทอดหนึ่ง โดยถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านการจัดทำเวทีประชาคม

สำหรับในช่วงก่อนการจัดตั้งวิทยุชุมชนความเนียงนั้น ตัวแทนและแกนนำชุมชนที่เคยผ่านการอบรมเรื่องวิทยุชุมชน และตัวแทนจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ได้ร่วมกันจัดทำเวทีประชาคมเพื่อสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน รวมทั้งสิ้น 6 เวทีในเขตพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ บ้านคลองช้าง บ้านโหละหนูน วัดบางกล้า วัดบ้านกรอบ โรงเรียนบ้านบางเหรียญ และที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียญ โดยเชิญแกนนำ ทั้งแกนนำธรรมชาติ หมายถึง บุคคลที่ไม่มีตำแหน่งใดๆ ในชุมชน แต่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนในชุมชน และแกนนำโดยตำแหน่งหน้าที่ รวมถึงชาวบ้านเข้าร่วมทำความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชน มีผู้เข้าร่วมครบทั้ง 13 หมู่บ้าน ทั้งแกนนำและคนในชุมชน โดยมีรายละเอียดในการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง ดังนี้ (เอกสารศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนความเนียง กับกระบวนการเตรียมความพร้อมของชุมชน)

1. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 1 ณ ที่พักสงฆ์บ้านคลองช้าง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2545

การระดมความคิดเห็นเวทีสัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 1 จากวงสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ณ ที่พักสงฆ์บ้านคลองช้าง เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2545 มีผู้เข้าร่วมประชุม 39 คน เป็นการพูดคุย ทำความเข้าใจในประเด็นเรื่องวิทยุชุมชน ตั้งแต่ความหมาย จนถึงประโยชน์ของการมีวิทยุชุมชน โดยมี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม นายชูศักดิ์

จันจุฬา และนายคำนึ่ง ศรีสุวรรณ เป็นวิทยากร มีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ตั้งคำถามและตอบข้อสงสัย รวมถึงแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมระดมความคิดเห็น ได้ผลสรุปดังนี้

1.1 คลื่นวิทยุในอากาศเป็นสมบัติสาธารณะ นายทุนหรือกลุ่มผลประโยชน์ไม่มีสิทธิ

ผูกขาด

1.2 ชุมชนมีสิทธิเป็นเจ้าของคลื่นสถานีวิทยุ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 40

1.3 คนในชุมชนเท่านั้นที่จะทำหน้าที่บริหารจัดการวิทยุชุมชน

1.4 ชุมชนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของคนในชุมชนกันเองได้

1.5 สามารถจัดถ่ายทอดความรู้สายสามัญให้แก่นักเรียน ลูกหลานของคนในชุมชนได้หลาย

ระดับ ดีกว่าเสียค่าใช้จ่ายให้โรงเรียนกวดวิชา

1.6 สามารถให้การอบรมด้านจริยธรรม ด้านเพศศึกษาแก่เยาวชนได้

1.7 สามารถปลุกกระแสด้านปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างมีพลัง

1.8 คนในชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนด้านข้อมูลข่าวสารได้ไวขึ้น จะส่งผลให้รู้เท่าทัน

สถานการณ์

1.9 สามารถเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้ เช่น งานประเพณีแข่งเรือ

1.10 วัตถุประสงค์สำหรับเผยแพร่ธรรม ยกระดับคุณธรรมด้านจิตใจแก่คนในชุมชนได้

สะดวกขึ้น

1.11 เป็นสื่อในการส่งเสริมให้เกิดความรักในศิลปวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น

1.12 ส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ได้เผยแพร่ข่าวสาร สร้างความเข้าใจกับชุมชนได้

รวดเร็วขึ้น

1.13 เป็นสื่อเผยแพร่ให้ความรู้ด้านการสาธารณสุข การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย

1.14 สามารถแจ้งข่าวสำคัญ เหตุฉุกเฉิน ในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว

1.15 ได้ประโยชน์ 5 อ คือ อาหาร อาชีพ อายุ อารมณ์ และอาพาธ

1.16 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการทำงานอาชีพ การทำเกษตร

1.17 มีประโยชน์ด้านการตลาด การซื้อขายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ผัก

ลูกประคบ ไวน์

1.18 ทำให้คนในชุมชนเข้าใจกัน สามัคคีกัน รักกัน ร่วมมือกัน

1.19 ทำให้คนรักท้องถิ่นของตน ห่วงแทนในสมบัติของส่วนรวม

1.20 ทำให้คนในชุมชนเกิดการร่วมคิดร่วมทำ เกิดกระบวนการกลุ่ม

1.21 เกิดความเข้าใจกันระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ รวมถึงส่วนราชการ

1.22 ชุมชนสามารถเข้าถึงระบบราชการมากขึ้น

1.23 เสริมความเข้มแข็งของชุมชน

1.24 เสริมบทบาทเยาวชนคนรุ่นใหม่

2. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 2 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านโหล๊ะหนูน วันที่ 17 พฤศจิกายน 2545

การระดมความคิดเวทีสัมมนาเรียนรู้วิถชุมชน ครั้งที่ 2 จากวงสัมมนาระดมกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านโหล๊ะหนูน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2545 โดยมี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิถชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิถชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม นายชูศักดิ์ จันจุฬา และนายคำนึ่ง ศรีสุวรรณ เป็นวิทยากร ได้ผลสรุป ดังนี้

- 2.1 วิถชุมชนเป็นเครื่องมือสื่อสารท้องถิ่น
  - 2.2 ส่งเสริมให้คนในชุมชนสามัคคีกัน
  - 2.3 ให้ความสะดวกรวดเร็วและชัดเจนในการสื่อสารกันของคนในชุมชน
  - 2.4 ช่วยสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นได้มาก
  - 2.5 ส่งเสริมการตลาดชุมชน ป้องกันการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
  - 2.6 ช่วยสาธารณสุขได้รวดเร็ว แจ้งเหตุร้ายได้ทันควัน
  - 2.7 ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ละบทบาทของเยาวชน
  - 2.8 สนับสนุนหน่วยงานที่พัฒนาและให้ประโยชน์กับชุมชน
  - 2.9 ให้คนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรียนรู้ร่วมกัน
  - 2.10 คนในชุมชนได้รับรู้ข่าวสารได้ทั่วถึง ทุกคนเป็นผู้สื่อข่าว
  - 2.11 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านอาชีพการงาน
  - 2.12 สร้างความร่วมมือกัน และสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน ผู้ใหญ่บ้าน
- กำนัน องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.13 เป็นแหล่งบันเทิงและศิลปวัฒนธรรมชุมชน เพลง หนัง โนราห์
  - 2.14 ช่วยเสริมสร้างค่านิยมในการรักษาสิ่งแวดล้อม
  - 2.15 ร่วมพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
  - 2.16 ได้ประชาสัมพันธ์สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน
  - 2.17 เป็นเครื่องมือกระตุ้นจิตสำนึก
  - 2.18 ได้กระจายข้อมูลข่าวสารสาธารณะ
  - 2.19 ผู้นำท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล นายอำเภอ ได้เผยแพร่
- ประชาสัมพันธ์สู่ประชาชน
- 2.20 ได้เผยแพร่ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 2.21 ได้เผยแพร่กระจายข่าวสารเรื่องดีๆ การทำดี กิจกรรมสำคัญ ผู้มีชื่อเสียง
- 2.22 ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้มีแหล่งเรียนรู้

3. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 3 ณ ศาลาวัดบางกล้า วันที่ 7 ธันวาคม 2545

การระดมความคิดเวทีสัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 3 แกนนำชุมชน 41 คน จาก 3 ตำบล ในอำเภอบางกล้า ณ ศาลาวัดบางกล้า เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2545 โดยมี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม นายชูศักดิ์ จันจุฬา และนายคำเนิง ศรีสุวรรณ เป็นวิทยากร ได้ผลสรุป ดังนี้

- 3.1 ชุมชนได้รับรู้ข่าวสารเหตุการณ์ในสังคม
- 3.2 ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสาร ข้อมูลอาชีพ
- 3.3 ได้ศึกษาเทคโนโลยี
- 3.4 เป็นแหล่งประสานงาน และสื่อสร้างความสามัคคีระหว่างกลุ่มต่างๆ
- 3.5 เกิดความเท่าเทียมกัน
- 3.6 รมณรงค์กิจกรรมสำคัญได้สะดวก เช่น เรื่องยาเสพติด
- 3.7 เป็นสื่อสาธารณะที่ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย ไม่ว่าเรื่องความรู้หรือบันเทิง
- 3.8 เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ และมีบทบาทต่อชุมชน
- 3.9 เป็นช่องทางในการนำเสนอข่าวสาร และปัญหาในชุมชน
- 3.10 ช่วยแก้ปัญหาทางสังคม
- 3.11 เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงออก แสดงความสามารถ
- 3.12 เป็นศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ของคนในชุมชนได้ทุกเรื่อง

4. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 4 ณ วัดกรอบ วันที่ 8 ธันวาคม 2545

การระดมความคิดเวทีสัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 4 ณ วัดกรอบ ต.รัตภูมิ วันที่ 8 ธันวาคม 2545 แกนนำชุมชน 31 คน ร่วมวงสัมมนา โดยมี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม นายชูศักดิ์ จันจุฬา และนายคำเนิง ศรีสุวรรณ เป็นวิทยากร ได้ผลสรุป ดังนี้

- 4.1 เจ้าของวิทยุชุมชนคือชาวบ้านอย่างพวกเรา
- 4.2 เป็นสื่อที่ชุมชนเข้าถึงได้ จึงสามารถแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมได้ทุกชั้นตอน
- 4.3 บริหารจัดการด้วยชุมชนเอง
- 4.4 มีเสรีภาพในการฟังหรือไม่ฟังก็ได้ ตามใจชอบ ไม่รบกวนผู้ไม่ยอมฟังเหมือนระบบ

เสียงตามสาย

4.5 เราสามารถทำงานไปฟังไปได้ในเวลาเดียวกัน ไม่เหมือนการดูโทรทัศน์ที่ส่วนใหญ่แล้วต้องหยุดการทำงาน

4.6 เรื่องราวที่น่าสนใจจะต้องเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านเรามากที่สุด

4.7 เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.8 เราจะฝึกฝนการทำรายการด้วยการทดลองปฏิบัติจริงแบบ หัดเอาในใจ (เป็นสำนวนชาวใต้ หมายถึง การฝึกหัดหัวใจให้ไถนาเป็น ไม่จำเป็นต้องนำวัวตัวนั้นไปฝึกอบรมที่ไหน อาศัยวิธีการฝึกจากการปฏิบัติจริง นั่นคือ นำไปเทียบคู่กับวัวอีกตัวที่ไถนาได้ชำนาญแล้ว ฝึกไปพร้อมกับการไถในที่นาจริง ได้ประโยชน์ไปด้วย ไม่เสียเวลา)

4.9 คลื่นวิทยุเอฟเอ็มกำลังส่งขนาดเล็กล่ะนั้น จะไม่มีปัญหาหกรบกวนกัน สามารถออกอากาศในพื้นที่เดียวกันถึง 80 สถานี

4.10 สามารถนำเครื่องส่งไปถ่ายทอดเสียงกิจกรรมชุมชนต่างสถานที่ได้ง่าย แทบไม่มีค่าใช้จ่าย

5. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 5 ณ โรงเรียนบ้านบางเหริยง วันที่ 15 ธันวาคม 2545

การระดมความคิดเวทีสัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 5 วงสัมมนาแกนนำชุมชน 62 คน ที่โรงเรียนบ้านบางเหริยง เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2545 โดยมี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม นายชูศักดิ์ จันจุฬา และนายคำนึ่ง ศรีสุวรรณ เป็นวิทยากร ได้ผลสรุป ดังนี้

5.1 ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อสาธารณะได้อย่างแท้จริง ทั้งการแสดงความคิดเห็น การบริหารจัดการด้วยตนเอง การมีส่วนร่วม

5.3 สนองประโยชน์และความต้องการของชาวบ้าน

5.4 เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

5.5 สามารถตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรท้องถิ่นได้

5.6 ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น อนุรักษ์ทรัพยากร

5.7 องค์กรชุมชนร่วมสนับสนุน

5.8 หากมีโทรศัพท์ประจำสถานี จะมีประโยชน์ต่อการสื่อสารมาก

5.9 สิ่งที่ควรมีในผังรายการ อาทิ ข่าวสาร การศึกษา ข่าวบริการ เรื่องราวขององค์กรชุมชน ฟ้าผลทางการเกษตร ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน สุขภาพชุมชน เยาวชน เพศศึกษา กฎหมายประชาชน เรื่องราวร้องทุกข์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของดีชุมชน ความบันเทิง

6. การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 6 ณ โรงเรียนบ้านบางเหริยง วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546

การจัดทำเวทีประชาคมครั้งนี้ เป็นการประชุมเพื่อสรุปผลการอบรม และการระดมความคิดเวทีอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน ควบเนียง วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546 ณ โรงเรียนบ้านบางเหริยง ผู้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร คณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนควบเนียง ซึ่งได้มาจากการทำเวทีประชาคม จำนวน 36 คน ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้นำองค์กรชุมชน และคนในชุมชนที่สนใจงานวิทย์ชุมชน มี คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทย์ชุมชนภาคใต้ ร่วมกับแกนนำในชุมชนที่ผ่านการอบรมจากเครือข่ายวิทย์ชุมชนภาคใต้ ได้แก่ นายประนอบ คงสม และนายชูศักดิ์ จันจุฬา เป็นวิทยากร ได้ผลสรุป ดังนี้

6.1 จุดประกาย (พิธีเปิดการอบรม) แกนนำชุมชน 3 คน คือ นายเมี้ยน ไชยณรงค์ นายชูศักดิ์ จันจุฬา และนายประนอบ คงสม ได้ผลักดันเล่าสรุปผลการเตรียมการในรอบเกือบ 1 ปีที่ผ่านมา เนื้อหาที่ได้จากเวทีสัมมนาเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชน

จากนั้นผู้ร่วมสัมมนาทั้ง 36 คน ได้แนะนำตัวทำความรู้จักกัน พร้อมทั้งเล่าประสบการณ์ของตนในการเรียนรู้วิทย์ชุมชน และความตั้งใจมุ่งมั่นต่อการรับผิดชอบงานวิทย์ชุมชน

6.2 เรียนรู้การทดลองออกอากาศ วิทยากร ได้นำอุปกรณ์เครื่องส่งวิทย์ชุมชนทั้งชุดมาสาธิต โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมผู้สนใจด้านเทคนิคได้ฝึกการติดตั้งระบบเครื่องส่งวิทย์ สายอากาศ ระบบเสียง และการควบคุมใช้งานจริง ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนได้สังเกตการณ์ เรียนรู้ ทดลองใช้งาน "และตรวจสอบผลการกระจายคลื่นวิทยุ

6.3 เรียนรู้หลักการทำข่าว วิทยากร 3 คน คือ คุณศิริพล สัจจาพันธ์ นายประนอบ คงสม และนายชูศักดิ์ จันจุฬา ได้ผลักดันบรรยายหลักการสำคัญในการสื่อข่าว การหาข่าว การผลิตข่าว การเขียนข่าว และการเล่าข่าวทางวิทยุ โดยเฉพาะข่าวในชุมชนนั้น ให้นำเสนอข่าวที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อวิถีชุมชน จากนั้นมีการซักถามแลกเปลี่ยนความเห็นกัน และให้การบ้านแก่ทุกคนไปทำข่าวที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน มานำเสนอผลงานในสัปดาห์หน้า

6.4 ร่วมคิดโครงสร้างการบริหารงาน ผู้ร่วมสัมมนาได้แบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม ร่วมกันคิดโครงสร้างการบริหารงาน แล้วนำผลทั้ง 3 กลุ่มมาพิจารณา แล้วสรุปร่วมกัน ให้มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ 15 คน กรรมการแต่ละคนเป็นหัวหน้าคณะทำงาน 15 ฝ่าย โดยมีรายละเอียดของตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นความเข้าใจร่วมกัน ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

จากการสัมภาษณ์คุณเมี้ยน ไชยณรงค์ รองประธานวิทย์ชุมชนควบเนียง ทำให้ทราบว่า ขอบข่ายงานของแต่ละฝ่าย มีดังนี้

ตารางที่ 12 : ขอบข่ายหน้าที่คณะทำงาน 15 ฝ่ายของวิเทศชุมชนควนเนียง

ตำแหน่ง	ขอบข่ายหน้าที่
ฝ่ายคลัง	ดูแลการจัดเก็บเงิน ดูแลคลัง จัดหาเงิน
ฝ่ายสวัสดิการ	ดูแลสมาชิก เช่น การทำประกัน ค่าอาหาร ค่าน้ำมัน
ฝ่ายเทคนิค	ดูแลเรื่องเทคนิค ตรวจเช็ค ซ่อมเมื่อเครื่องส่ง/อุปกรณ์มีปัญหา
ฝ่ายสื่ออุปกรณ์	ดูแลเรื่องจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ
ฝ่ายจรรยาบรรณ	ดูแลผู้ดำเนินรายการ ให้ดำเนินรายการอยู่ในกรอบกติกา จรรยาบรรณ
ฝ่ายพัฒนาองค์กร	ดูแลทุกฝ่ายในองค์กร ไม่ให้องค์กรเกิดความแตกแยก สร้างความรัก ความสามัคคีภายในองค์กร นำองค์กรไปสู่การพัฒนา
ฝ่ายรายการ	ดูแลรูปแบบรายการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชน โดยตรวจเช็คข้อมูลจากการทำเวทีประชาคม
ฝ่ายข่าว	ดูแลเรื่องการรับข่าว เช่น การลงวันที่ของการรับข่าวเพื่อการตรวจเช็ค และกันการเกิดปัญหาตามมา เช่น กรณีการแจ้งข่าวเท็จ
ฝ่ายส่งเสริมภูมิปัญญา	ดูแลและนำเสนอเรื่องวิถีชีวิตของคนในชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน จัด ให้มีเนื้อหาด้านภูมิปัญญาในรายการวิเทศชุมชน
ฝ่ายส่งเสริมเยาวชน	ดูแลและชักชวนเยาวชนให้ร่วมกิจกรรมชุมชน ส่งเสริมการศึกษา
ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	ดูแลเรื่องงานประเพณีท้องถิ่น
ฝ่ายวิสาหกิจชุมชน	ดูแลเรื่องของสินค้าภายในชุมชน ทั้งการผลิต การจำหน่าย
ฝ่ายประสานองค์กร	ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในองค์กร และภายนอก องค์กร เช่น หน่วยงานราชการ
ฝ่ายประเมินผล	ประเมินผลการออกอากาศ ทั้งความชัดเจนของการรับฟัง และการ ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน
ฝ่ายสุขภาพชุมชน	ดูแลเรื่องสุขภาพของคนในชุมชน สภาพชีวิตความเป็นอยู่

การดำเนินงานของแต่ละฝ่าย ไม่มีการกำหนดวาระของการดำรงตำแหน่ง เนื่องจากเป็น รูปแบบของงานอาสาสมัคร วาระการดำรงตำแหน่งจะพิจารณาจากเวลาและความพร้อมของ อาสาสมัคร รวมถึงการปฏิบัติตามกติกา จรรยาบรรณ หากอาสาสมัครมีความพร้อมในการทำงาน และประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบกติกา จรรยาบรรณ ก็จะดำรงตำแหน่งนั้นต่อไป

6.5 ร่วมพิจารณาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ วงสัมมนาได้ระดมความคิดเห็นในลักษณะหารือกัน โดยไม่ต้องมีการลงคะแนนเสียง เลือกได้กรรมการบริหาร 15 คน เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีนาย

ประนอน คงสม เป็นประธานบริหาร โดยคณะกรรมการวิद्यุชุมชนควนเนียงได้ปรับประยุกต์ตำแหน่งหน้าที่กรรมการบริหาร เป็นคณะทำงานที่ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน ที่ปรึกษา ฝ่ายรายการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประเมินผล และองค์กรที่ร่วมรายการ

6.6 ร่วมกำหนดแนวทางการบริหารและดำเนินงาน ที่ประชุมได้กำหนดวาระการประชุม และแนวทางแผนงานของคณะทำงานแต่ละฝ่าย เพื่อความพร้อมก่อนเปิดทดลองกระจายเสียง

จากการจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง เป็นการสำรวจความต้องการวิद्यุชุมชนของคนในเขตพื้นที่อำเภอควนเนียง และนำมาซึ่งการก่อเกิดวิद्यุชุมชนควนเนียง โดยเป็นที่มาทั้งในส่วนของ การจัดตั้งวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของวิद्यุชุมชน การกำหนดคุณสมบัติของคนทำงานวิद्यุชุมชน การวางโครงสร้างการบริหารงานวิद्यุชุมชน รวมถึงการคัดเลือก จัดวางตัวบุคคลที่ทำงานวิद्यุชุมชน

“ในการทำเวทีประชาคม หลังจากที่เราทำความเข้าใจในภาพรวมทั้งหมดแล้ว ในเรื่องสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 หลังจากนั้นเราจะมี การแบ่งกลุ่ม ว่าการที่เราจะรวมตัวกันทำสื่อ นั้น การทำจะต้องมีวัตถุประสงค์ เพราะเราจะรวมตัวแบบลอยๆ ไม่ได้ เราต้องทำให้เกิดคุณประโยชน์ เลขมีการแบ่งกลุ่ม อาจจะให้กลุ่มนี้ในเรื่องของกตึกา สมมุติว่าเราได้มีวิทยุแล้วเราก็ต้องมีกรอบกตึกา เพราะไม่อย่างนั้นมันจะสะเปะสะปะ ก็เลยแบ่งกลุ่ม กลุ่มนี้เรื่องจรรยาบรรณ กลุ่มนี้เรื่องกตึกา มารยาท แล้วก็ถอดออกมาจากกลุ่ม รวมถึงอยากให้มีรายการอะไร แบบไหน ก็มาจากการทำเวทีประชาคมทั้งหมด เป็นการแบ่งกลุ่มย่อย ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เพราะเราจะตั้งโจทย์แล้ว แบ่งว่าใครอยู่กลุ่มไหนบ้าง แล้วให้ช่วยกันนำเสนอ เช่น การมีวิทยุชุมชนได้ประโยชน์อย่างไรบ้าง แล้วให้ทุกคนไปเขียนว่าได้อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วเราเอาทั้งหมดก่อน มาดูว่าประเด็นไหนตรงกันเราก็ตัด เช่นว่า ใช้ประโยชน์ในเรื่องของการส่งข้อมูลข่าวสารมี 10 คนเราก็จะเอามาคนเดียว เพราะว่ามันตรงกัน ถ้าไม่ตรงกันเราก็เอาทั้งหมด พอเอามาแล้วก็มาเรียบเรียงอีกที มาปรับปรุงคำพูด เพราะบางทีชาวบ้านก็ใช้ภาษาพูด เราก็มาเรียบเรียงปรับปรุงแต่ความหมายยังคงเหมือนเดิม”(เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

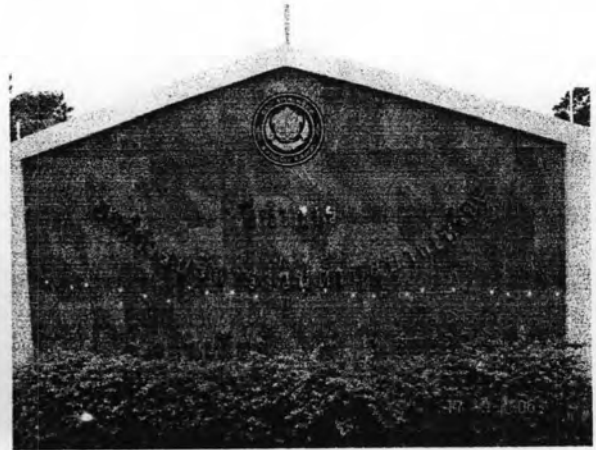
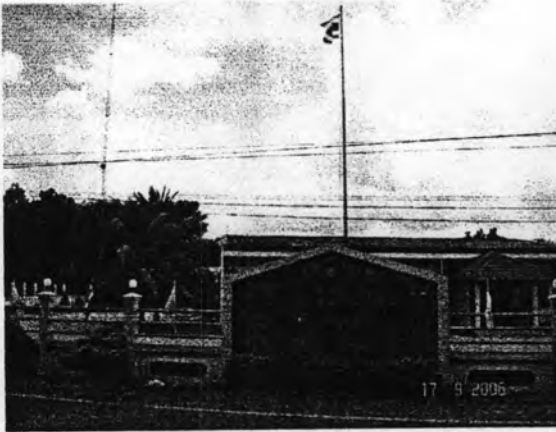
จากการจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง นับเป็นตัวชี้วัดที่รับประกันได้ว่า คนในชุมชนมีความต้องการวิद्यุชุมชนอย่างแท้จริง

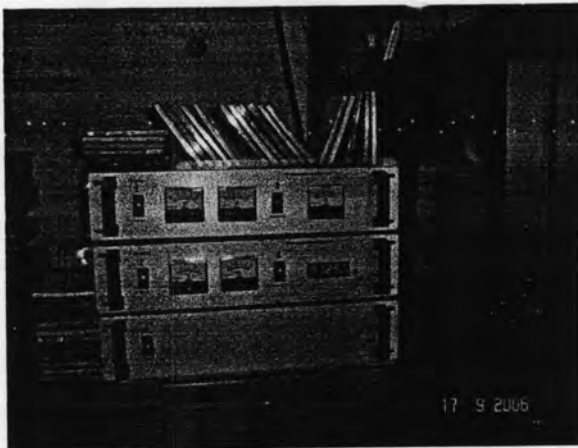
ข้อมูลการดำเนินงานวิทยุชุมชนควนเนียง

ชื่อสถานี   วิทยุชุมชนควนเนียง

สถานที่ตั้ง   ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง หมู่ที่ 8 ตำบลบางเหรียง
อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทางเทคนิค   กำลังส่ง 30 วัตต์ เสาสูง 30 เมตร สายอากาศแบบไดโพล

เครื่องส่งออกอากาศ

สถานะการออกอากาศ เริ่มทดลองออกอากาศเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 กระจายเสียงด้วยคลื่น

ความถี่ FM. 97.25 MHz.

วันที่ 4 กันยายน 2548 จนถึงปัจจุบัน มีการปรับสัญญาอนุญาตการส่งกระจาย

เสียง เนื่องจากปัญหาคลื่นรบกวน โดยปัจจุบันส่งกระจายเสียงด้วย

คลื่นความถี่ FM. 98.25 MHz.

เวลาออกอากาศ

ในช่วงแรกของการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 วิทยุชุมชนควนเนียงออกอากาศเวลา 11:30 – 17:00 น. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ เนื่องจากในระบะนั้น เป็นช่วงเริ่มต้นที่มีกลุ่มคนในชุมชนให้ความสนใจงานวิทยุชุมชนเป็นจำนวนมาก เพราะหลายคนเห็นว่าเป็นของใหม่ น่าลอง จึงส่งผลให้มีผู้เสนอตัวเข้าร่วมงานวิทยุชุมชนเป็นจำนวนมาก การจัดสรรเวลาจึงลงตัวที่ เวลา 11:30 – 17:00 น. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ รวมเวลาออกอากาศ 5 ชั่วโมงครึ่ง/วัน

แต่ต่อมาเมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ในช่วงปลายปี 2546 ปรากฏว่า มีอาสาสมัครหลายคน que เริ่มทยอยตัวออกไป เนื่องจากงานวิทยุชุมชนเป็นระบบอาสาสมัคร เป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และไม่มีค่าตอบแทน ส่งผลให้จำนวนอาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนลดน้อยลง คณะกรรมการจึงต้องมีการปรับผังเวลาการออกอากาศใหม่ จนปัจจุบันวิทยุชุมชนควนเนียงออกอากาศตั้งแต่เวลา 11:30 – 15:00 น. ทุกวันจันทร์-อาทิตย์ รวมเวลาออกอากาศ 3 ชั่วโมงครึ่ง/วัน ผังรายการในช่วงเวลานี้เป็นผังรายการที่ออกอากาศจนถึงปัจจุบัน

เนื้อหารายการ

วิทยุชุมชนควนเนียงมีการนำเสนอเนื้อหารายการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับการเลือกหยิบยกประเด็นของผู้ดำเนินรายการ และการสะท้อนความต้องการของคนในชุมชน โดยสรุปแล้วเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชนควนเนียง มีดังนี้

1. ข่าวบริการชุมชน
2. สาระจากกลุ่มองค์กรเครือข่ายในชุมชน
3. ศิลปวัฒนธรรมและการแสดงพื้นบ้าน (หนังตะลุง, โนราห์, เพลงยาว)
4. สาระจากส่วนราชการที่ต้องการสื่อถึงประชาชนในชุมชน (องค์การบริหารส่วน

ตำบล (อบต.), สถานีตำรวจภูธรอำเภอควนเนียง (สภ.อ.ควนเนียง), สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางกล้า (สภ.อ.บางกล้า), ศูนย์บริการการศึกษาโรงเรียนอำเภอควนเนียง (ศบอ.ควนเนียง), โรงพยาบาลควนเนียง, สหกรณ์การเกษตรอำเภอควนเนียง, สถานีอนามัยบางเหรียง)

5. ข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชนมีทั้งลักษณะที่เป็น One-way Communication เช่น ศิลปวัฒนธรรมและการแสดงพื้นบ้าน และสาระส่วนราชการที่ต้องการสื่อถึงประชาชน รวมถึงลักษณะที่เป็น two-way Communication เช่น ข่าวบริการชุมชน ข้อมูลข่าวสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

วัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชน

วัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชนควนเนียง มาจากการที่คณะกรรมการวิद्यุชุมชนถอดความมาจากกร่วมกันนำเสนอของคนในชุมชน ผ่านการจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง โดยมีผลสรุปดังนี้

1. เพื่อสื่อสารระหว่างคนในชุมชน
2. เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน
3. ช่วยรณรงค์ในการแก้ปัญหาสังคมด้านต่างๆ เช่น การลด ละ เลิกอบายมุข, สุขภาพ ฯลฯ
4. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม ศิลธรรม ภูมิปัญญา และจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชน

6. ฝึกฝนการทำงานสื่อวิद्यุชุมชน
7. เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
8. เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม
9. เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น
10. ส่งเสริมการแสดงผลของชุมชน

กระบวนการคัดเลือกและกำหนดวัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชนควนเนียงนั้น คณะกรรมการวิद्यุชุมชนจะหยิบยกประเด็นที่ได้จากข้อมูลในการร่วมกันเสนอความคิดเห็นของคนในชุมชน ผ่านการจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง คือ

- ครั้งที่ 1 ณ ที่พักสงฆ์บ้านคลองช้าง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2545
- ครั้งที่ 2 ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านโหล๊ะหนูน วันที่ 17 พฤศจิกายน 2545
- ครั้งที่ 3 ณ ศาลาวัดบางกล้า วันที่ 7 ธันวาคม 2545
- ครั้งที่ 4 ณ วัดกรอบ วันที่ 8 ธันวาคม 2545
- ครั้งที่ 5 ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง วันที่ 15 ธันวาคม 2545
- ครั้งที่ 6 ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546

การคัดเลือกวัตถุประสงค์ที่มาจากกระบวนการระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน คัดเลือกโดยใช้กลวิธีเลือกข้อความที่สื่อความหมายเดียวกัน สรุปรวมเป็นวัตถุประสงค์หนึ่งข้อ แต่หากมีความหมายแตกต่างกัน ก็จะหยิบยกมาเป็นวัตถุประสงค์ข้ออื่นๆ จนได้ผลสรุปเป็นวัตถุประสงค์ทั้ง 10 ข้อ ซึ่งมาจากความคิดเห็นของคนในชุมชน วัตถุประสงค์ของวิद्यุชุมชนควนเนียงเป็นวัตถุประสงค์ที่มีมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวิद्यุชุมชนและใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

จรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชน

การกำหนดจรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชนของวิทยุชุมชนควนเนียง ได้มาจากการการที่คนในชุมชนร่วมกันนำเสนอจากการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง แล้วร่วมกันสรุปเป็นจรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. มีความรับผิดชอบต่องาน ต่อสิ่งที่นำเสนอ ต่อผู้ฟังและชุมชน
2. มีความมุ่งมั่นเสนอสิ่งที่ดีงามต่อผู้ฟัง
3. ยอมรับความคิดเห็นของผู้ฟังเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
4. ต้องระลึกเสมอว่า เมื่อเราอยู่นำไมโครโฟนเราเป็นใหญ่ เมื่อออกเสียงไปแล้วคนที่เป็

ใหญ่คือผู้ฟัง

5. ทุกคำพูดที่ออกอากาศ ไม่เป็นไปในลักษณะสั่งสอน ดุด่า คุกคาม ภูมิรู้ผู้ฟัง
6. ใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย
7. ขณะที่ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายอยู่ในสภาวะปกติ
8. เรื่องที่ออกอากาศ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการให้เกียรติและเคารพต่อความเชื่อ ประเพณี

วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชน

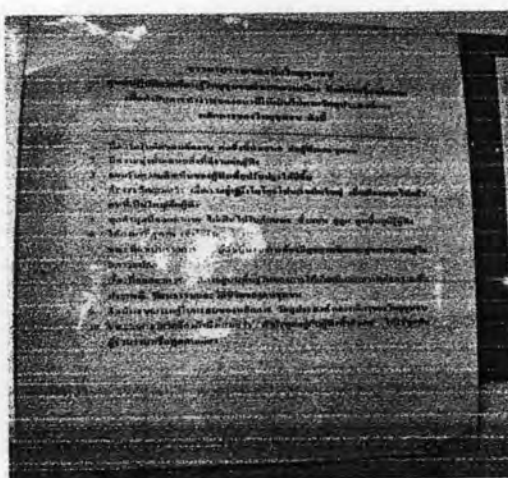
9. ดำเนินรายการอยู่ในกรอบของหลักการ วัตถุประสงค์ และกติกาของวิทยุชุมชน
10. ขณะออกอากาศต้องคำนึงเสมอว่า กำลังพูดอยู่กับผู้ฟังทั้งอำเภอ ไม่ใช่พูดกับผู้ร่วมงาน

หรือพูดคนเดียว

เมื่อเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน ช่วงเดือนสิงหาคม 2546 คณะกรรมการวิทยุชุมชนได้มีการจัดอบรมกรอบกติกา จรรยาบรรณ ในลักษณะของการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีการบอกกล่าวผ่านการพูดคุยระหว่างกลุ่ม รวมถึงใช้วิธีการอบรมถ่ายทอดจากคณะกรรมการ และผู้ดำเนินรายการที่ร่วมงานวิทยุชุมชนมาก่อน ให้แก่อาสาสมัครผู้ร่วมงานใหม่ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน

จรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชน ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เห็นเด่นชัด เพื่อก่อให้เกิดการรับรู้ การทำความเข้าใจ และใช้ประโยชน์จากกฎ กติกาที่ร่วมกันกำหนดและวางไว้ โดยทางวิทยุชุมชนควนเนียง ได้มีการตีพิมพ์ประชาสัมพันธ์จรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชนไว้ภายในห้องส่งของวิทยุชุมชน ในจุดที่ผู้ดำเนินรายการทุกคนสามารถมองเห็น ได้อย่างเด่นชัด รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุชุมชนอีกทางหนึ่ง

จุดคิดจรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชนที่
ผู้ดำเนินรายการสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
ขณะจัดรายการ

จรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชนที่ติดไว้บนบอร์ด
ประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่จะประพฤติตนตามกรอบจรรยาบรรณที่ได้กำหนดไว้ แต่มีกรณีที่ผู้ดำเนินรายการที่ละเมิดจรรยาบรรณด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้ดำเนินรายการจำนวน 2 ท่าน ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ พุดจาสองแง่สองมุม ทำให้ผู้รับสารตีความคลาดเคลื่อน ในกรณีที่ละเมิดเช่นนี้ ชาวบ้านจะเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการบอกกล่าวตักเตือนผ่านทางโทรศัพท์ และเข้ามาตักเตือนผู้ดำเนินรายการถึงสถานที่ตั้งของวิทยุชุมชนด้วยตนเอง

กติกางาน

ถึงแม้วิทยุชุมชนจะแตกต่างจากวิทยุในกำกับของรัฐ หรือวิทยุภาคธุรกิจ แต่ในการดำเนินงานวิทยุชุมชนนั้น ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดกติกาในการทำงาน เพื่อเป็นข้อตกลงร่วมกัน และให้การทำงานนั้นเป็นระบบระเบียบมากขึ้น

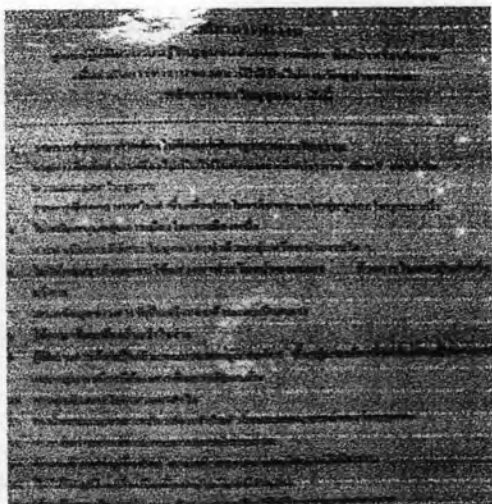
วิทยุชุมชนควนเนียง มีกติกาหรือนโยบายเพื่อกำกับการทำงานของสถานีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และหลักการของวิทยุชุมชน โดยเป็นกติกาของชุมชน ซึ่งได้มาจากการการร่วมกันนำเสนอของคนในชุมชนจากการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง โดยสรุปได้ ดังนี้

1. รายการที่ออกอากาศต้องไม่ผิดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม
2. รายการที่ออกอากาศต้องไม่เป็นไปในลักษณะหมิ่นประมาท เสียดสี ก่อให้เกิดความแตกแยกในชุมชน
3. รายการที่ออกอากาศต้องไม่ทำขึ้นเพื่อประโยชน์เฉพาะของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง
4. ไม่สนับสนุนกลุ่มการเมืองใดการเมืองหนึ่ง
5. การดำเนินการมีอิสระ ไม่ถูกครอบงำด้วยกลุ่มหรือหน่วยงานใดๆ
6. ไม่ให้กลุ่มธุรกิจเอกชนใช้แสวงหาประโยชน์ของตนเอง ด้วยการโฆษณาสินค้าหรือบริการ
7. เสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง รอบด้าน และเป็นกลาง
8. ใช้ภาษาที่คนท้องถิ่นเข้าใจง่าย
9. ผู้จัดรายการต้องเป็นตัวแทนมาจากกลุ่ม/องค์กร ทั้งกลุ่ม/องค์กรที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการ และกลุ่ม/องค์กรที่ต้องการสื่อสารกับคนอื่น
10. การดำเนินการไม่แสวงหากำไร
11. คนทำงานและอาสาสมัครต้องเข้าใจหัวใจและเจตนารมณ์ของวิทยุชุมชน
12. การผลิตรายการต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วม
13. ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สามัคคี ตรงเวลา ละมีความรับผิดชอบ
14. ไม่ใช้วิทยุเป็นเครื่องมือเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว
15. ห้ามดื่มของมึนเมาในขณะที่จัดรายการ หรือปฏิบัติงานขณะออกอากาศ
16. ไม่เรียกร้อยค่าตอบแทนจากผู้ที่มาใช้บริการ
17. กลุ่มต่างๆ ที่มาใช้บริการต้องไม่โฆษณาเกินความจริง
18. ทุกกลุ่มมีสิทธิใช้บริการในสถานีเท่าเทียมกัน

จุดติดตึกการทำงานของวิทยุชุมชนที่
ผู้ดำเนินรายการสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
ขณะจัดรายการ

กติกการทำงานของวิฑูชุมชนควนเนียงที่ติดไว้บนบอร์ดประชาสัมพันธ์

วิฑูชุมชนควนเนียง ได้มีการติดกติกการทำงานไว้บนบอร์ดภายในสถานี เพื่อเป็นการเตือน และบ่งบอกให้ผู้ที่เข้ามาทำงาน ได้รับรู้ร่วมกันถึงกติกการทำงานของวิฑูชุมชน จากการสอบถามผู้ดำเนินรายการแต่ละท่าน พบว่า ผู้ดำเนินรายการส่วนใหญ่รับทราบกติกการทำงานเป็นอย่างดี เนื่องจากผ่านการจัดทำเวทีประชาคมมาก่อน และอีกส่วนหนึ่งก็ได้รับการบอกกล่าวในลักษณะของการพูดคุยแนะนำจากคณะกรรมการวิฑูชุมชนร่วมด้วย

การดำเนินงานที่ผ่านมา มีกรณีของการละเมิดกติกการทำงาน คือ กรณีที่นักจัดรายการใช้วาจาที่ไม่สุภาพ พูดจาสองแง่สองงุม ทำให้ผู้รับสารตีความคลาดเคลื่อน ซึ่งทางคณะกรรมการวิฑูชุมชนควนเนียงได้แก้ไขโดยให้คำแนะนำตักเตือน ประกอบกับมีการว่ากล่าวตักเตือนโดยชาวบ้านทั้งจากทางโทรศัพท์ และการเข้ามาตักเตือนที่วิฑูชุมชน ซึ่งเท่ากับเป็นการประเมนผลโดยคนในชุมชน ส่งผลให้ผู้ดำเนินรายการที่ละเมิดกติกการทำงานต้องล้มเลิกการดำเนินรายการไป เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้

ส่วนที่ 2 การบริหารงานวิद्यุชุมชน

ในส่วนของการบริหารงานวิद्यุชุมชน ผู้วิจัยจะขอนำเสนอใน 3 ประเด็น คือ การบริหารจัดการบุคคล การบริหารจัดการงบประมาณ และการบริหารจัดการงาน โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การบริหารจัดการบุคคล

การบริหารจัดการบุคคล ถือเป็นหัวใจสำคัญห้องหนึ่งของงานวิद्यุชุมชน เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ประกอบกับการดำเนินงานวิद्यุชุมชน มีความแตกต่างจากวิद्यุทั่วไป คือ การทำงานของบุคคลนั้นเป็นระบบอาสาสมัคร ไม่ใช่งานประจำที่มีเงินเดือน การบริหารจัดการบุคคลจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการวางแผน และการจัดวางให้เป็นระบบ

1.1 การคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน

การคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน กรณีของวิद्यุชุมชนควนเนียง จะเปิดรับทุกคนที่สนใจเข้ามาเป็นอาสาสมัคร โดยไม่มีข้อจำกัด ทั้งนี้ เนื่องมาจากงานวิद्यุชุมชนเป็นงานที่ต้องทำด้วยจิตสาธารณะ และไม่มีค่าตอบแทน

“ที่นี่เราเปิดรับหมดเลย ไม่มีกำหนด คือตรงนี้หลักการรับสมัครของวิद्यุชุมชนจะแตกต่างจากวิद्यุกระแสหลัก มันเป็นงานอาสา คำว่างานอาสา มันหายาก เพราะฉะนั้น ลำดับแรกเราจะเรียนว่าคุณจะเข้ามาตรงนี้ได้ หนึ่งต้องมาด้วยใจรักเป็นอันดับแรก สองเสียสละ เพราะว่าใจรักแล้วคำว่าเสียสละแล้ว แน่นนอนค่าตอบแทนเราไม่มีให้ เพราะทำงานอาสาสมัครหนึ่งเราไม่มีค่าตอบแทน และก็ต้องมีใจรักด้วย เพราะถ้าไม่มีใจรักจะอยู่ไม่ได้ แล้วก็ต้องมีอุดมการณ์ด้วย ก็เลยหาคนที่ทำงานอาสาได้ยาก” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

การคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชนควนเนียง ใช้ทั้งกลยุทธ์เชิงรุก และกลยุทธ์เชิงรับ ดังนี้

- กลยุทธ์เชิงรุก วิद्यุชุมชนควนเนียงใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน จากกระบวนการของการเข้าไปสอบถามความสนใจ และความสมัครใจของคนในชุมชนด้วยตนเองตามครัวเรือนต่างๆ ในชุมชน รวมถึงการจัดทำวิद्यุชุมชนเคลื่อนที่ หรือวิद्यุชุมชนสัญจร เมื่อมีงานประจำปี หรืองานสำคัญของตำบล ทีมงานวิद्यุชุมชนจะดำเนินการจัดรายการนอกสถานที่ เพื่อสร้างการเรียนรู้เรื่องวิद्यุชุมชน พร้อมทั้งเปิดรับสมัครบุคคลที่สนใจเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน เป็นการเข้าไปยังพื้นที่เป้าหมายเพื่อเฟ้นหาบุคคลากรที่มีความสนใจ

- กลยุทธ์เชิงรับ ในเบื้องต้นวิทยุชุมชนควนเนียงจะเปิดรับทุกคนที่มีความสนใจเข้ามา ร่วมงานวิทยุชุมชนผ่านช่องทางการจัดทำเวทีประชาคม รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุ โดยไม่มีการจัดทำแบบฟอร์มสำหรับกรอกรายชื่ออาสาสมัคร การจดจำรายชื่อของอาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชน ใช้วิธีการจำชื่อ จำหน้าตาเนื่องจากผู้ร่วมงานวิทยุชุมชนส่วนใหญ่จะรู้จักกัน จากการทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน อีกทั้ง คณะกรรมการวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ เป็นแกนนำองค์กร ในชุมชน และเป็นที่ยูจกของคนในชุมชนเป็นอย่างดี

จากการเปิดรับอาสาสมัครเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชน คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียงจะ คัดเลือกบุคคลเพื่อแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ตามความถนัด และสมัครใจเป็นสำคัญ

“คนที่เข้ามาร่วมงานเป็นคนในชุมชน คือ คนในชุมชนทั้งอำเภอที่ไปทำเวทีประชาคมมา กว่าจะได้คณะทำงานแต่ละคนมา ก็มาจากการทำเวทีต่างๆ เป็นการเปิดรับสมัครว่าใครที่ชอบงาน ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านจัดรายการ งานด้านวิทยุให้สมัครมา แล้วก็ได้มาจากแต่ละเวที ก็เข้ามา เป็นคณะทำงาน โดยได้จากการอาสาจากเวทีประชาคมแต่ละเวที เป็นการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน” (เมี้ยน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

วิทยุชุมชนควนเนียงมีกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมงาน เป็นกลุ่มคนในชุมชนเกือบ 100% โดยเข้า ร่วมร่วมงานในระบบของอาสาสมัคร สำหรับอาสาสมัครซึ่งถือเป็นบุคคลที่ไม่ได้เป็นคนในชุมชน มี เพียงตัวแทนจากมูลนิธิเพื่อนหญิงเท่านั้น โดยเป็นคนในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็น อาสาสมัครในรูปแบบของการเป็นผู้ดำเนินรายการ แต่เนื่องจากลักษณะการทำงานของมูลนิธิเพื่อน หญิง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องไปถึงการช่วยเหลือคนในชุมชน การให้ความรู้เรื่องต่างๆ เช่น ความรู้ เรื่อง โรคเอดส์ การรู้จักวางแผนครอบครัว การให้คำปรึกษาภายในครอบครัวเพื่อประสานรอยร้าว จึงส่งผลให้ตัวแทนจากมูลนิธิเพื่อนหญิงได้เข้ามาสัมผัส และใกล้ชิดกับชุมชน จนก่อให้เกิดเป็น ความสัมพันธ์อันดี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการให้คำปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งถือ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกและก่อให้เกิดประ โยชน์กับทั้งสองฝ่าย

ประกอบกับจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของมูลนิธิเพื่อน หญิง เพื่อประชาสัมพันธ์ ความรู้เรื่องบทบาทของชาย-หญิง การรู้จักดูแลตัวเอง ภัยผู้หญิง และการ จัดกิจกรรมในชุมชน พบว่า มูลนิธิเพื่อนหญิงมีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน และการ ดำเนินงานของมูลนิธิได้ก่อให้เกิดประ โยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

สำหรับคนในชุมชนที่เข้ามาเป็นอาสาสมัคร ในช่วงเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน มีกลุ่มคนใน ชุมชนจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมงานวิทยุชุมชน โดยมีกลุ่มคนที่อาสาเข้ามาทำงานวิทยุ

ชุมชนประมาณ 75 คน ด้วยเหตุผลในเบื้องต้นว่า งานวิทยุชุมชนเป็นของใหม่ น่าลอง จนในระยะหลัง เมื่อบางคนถึงจุดอิ่มตัว หรือมีภาระหน้าที่อย่างอื่น ส่งผลให้อาสาสมัครที่เข้ามาทำงานวิทยุชุมชนมีจำนวนลดลง จนปัจจุบันเหลือประมาณ 10 คนเนื่องจากงานวิทยุชุมชนเป็นงานอาสา และไม่มีค่าตอบแทน

“เมื่อก่อนช่วงแรกๆ ฝั่งรายการเต็มหมดเลย วันละ 3-4 คน วันหนึ่งจะแบ่งไม่ค่อยพอ แต่ตอนนี้เหลือประมาณ 10 คน” (อารี กุมบุรี, เลขานุการและผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 26 กันยายน 2549)

“ตอนแรกจะมีคนมาก เพราะเป็นของใหม่ มีกรรมกรมาก มีคนมาจัดรายการมาก ในที่สุดคนที่มาทำหน้าที่ตรงนี้ ก็มีบุคคลที่ถอยออกไป ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 คิดว่าตอนแรกอาจจะได้เงิน เมื่อไม่ได้เงินเขาก็ถอยออกไป ประเภทที่ 2 เขามาเรียนรู้ ซึ่งเป็นคนที่มีใจรัก แต่บางทีเขาก็มีปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพหรือว่าครัวเรือน เขาก็ถอยไปเพื่อให้ตรงโน้น เพราะเราเห็นว่าหากคุณมาทำงานตรงนี้แล้ว ถ้าเกิดมีปัญหาเรื่องครอบครัว มีความไม่สบายอกไม่สบายใจ หรือว่ามี ความแตกแยก เราก็ไม่เอาตรงนั้น เปิดโอกาสให้คุณถอยไป ให้คุณพร้อมก่อน เพราะตรงนี้เป็นงานอาสาสมัคร ไม่ใช่ว่าเขาเข้ามาแล้วเราต้องบังคับว่าต้องอยู่ตลอด โดยไม่สนใจด้านครอบครัว ด้าน ความเป็นอยู่ของเขา เราก็ไม่เอา ให้คุณถอยไปก่อน เมื่อคุณมีเวลาเราก็พร้อมอ้าแขนที่จะรับคุณ เพราะงานตรงนี้ไม่มีเงิน เป็นงานอาสา มีอุดมการณ์ นั่นคือเป้าหมายวิทยุชุมชน” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

อาสาสมัครที่เข้าร่วมงานวิทยุชุมชนทั้งในระยะแรก ประมาณ 75 คน และอาสาสมัครที่ ร่วมงานวิทยุชุมชนในปัจจุบัน ประมาณ 10 คน ได้เข้าร่วมงานครบคลุมทั้ง 3 ระดับ และมี ลักษณะการทำงานหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

- การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner) โดยเข้ามาเป็นผู้บริหาร ในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่ปรึกษา ฝ่ายรายการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประเมินผล และฝ่ายเทคนิค
- การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต (Sender/Producer/Co-Producer) โดยเข้ามาเป็นอาสาสมัครในรูปแบบของนักจัดรายการ ผู้ร่วมรายการ ช่วยงานในห้องส่งกระจายเสียงวิทยุชุมชน
- การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users) โดยเข้ามาเป็น

อาสาสมัครในรูปแบบของผู้ฟังที่ Active เป็นผู้ส่งข่าว เป็นแหล่งข้อมูล รวมถึงเป็นผู้ประเมินการดำเนินงานวิถุชุมชน

จากการสอบถามอาสาสมัครที่ทำงานวิถุชุมชนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะเริ่มก่อตั้ง จนถึงปัจจุบันนั้น พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้อาสาสมัครเริ่มลดน้อยถอยลงนั้น เกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน ได้แก่

- การที่อาสาสมัครมีเวลาไม่เพียงพอ เนื่องจากงานวิถุชุมชนเป็นงานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง
- ความเข้าใจผิดในเรื่องค่าตอบแทน อาสาสมัครบางคนเข้าใจว่าเมื่อเข้ามาทำงานวิถุชุมชนแล้วจะได้รับค่าตอบแทน เมื่อทำงานไปได้ระยะหนึ่ง แล้วไม่ได้รับค่าตอบแทน จึงเกิดความรู้สึกว่า กลุ่มอาสาสมัครกลุ่มนี้เป็นกลุ่มอาสาสมัครที่ไม่ได้เข้าร่วมทำเวทีประชาคมมาก่อน แต่เข้ามาร่วมงานวิถุชุมชนจากการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุ จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับงานวิถุชุมชน

- รัศมีการรับฟัง ที่รับฟังได้เฉพาะในเขตพื้นที่จำกัด โดยในช่วงแรกจังหวัดสงขลามีเพียงวิถุชุมชนนาร่อง 3 แห่งเท่านั้น คือ วิถุชุมชนควนเนียง วิถุชุมชนลำไพล และวิถุชุมชนนาหว้า วิถุชุมชนควนเนียงถือเป็นวิถุชุมชนที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของจังหวัดสงขลา การส่งกระจายเสียงจึงมีความชัดเจน การรับฟังครอบคลุมในหลายพื้นที่ แต่เมื่อวิถุชุมชนมีมากขึ้นเรื่อยๆ พื้นที่การรับฟังวิถุชุมชนควนเนียงก็จำกัดพื้นที่แคบลง เนื่องจากเกิดคลื่นแทรก (วิทยุธุรกิจที่อ้างตัวว่าเป็นวิถุชุมชน ไม่เคารพกติกาของวิถุชุมชน) ส่งผลให้ การส่งกระจายเสียงของวิถุชุมชนควนเนียงไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเหรียง ได้ทั้งตำบล จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อาสาสมัครทยอยตัวออกไป เนื่องจากพื้นที่การรับฟัง ก็มีความหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ในกรณีนี้ ทางคณะกรรมการวิถุชุมชนควนเนียงได้ร่วมกันประชุมเพื่อแก้ปัญหาและมีมติให้เพิ่มกำลังส่งเป็น 70 วัตต์ เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2549 ส่งผลให้ปัจจุบันวิถุชุมชนควนเนียงส่งกระจายเสียงได้ครอบคลุมทั้งตำบลบางเหรียง รวมถึงพื้นที่ใกล้เคียง การปรับเพิ่มกำลังส่งเพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายนั้น ส่งผลให้มีอาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานวิถุชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สำหรับอาสาสมัครวิถุชุมชนที่ปัจจุบันถือเป็นแกนสำคัญในการทำงาน และดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องนั้น ได้แก่

1. นายประนอบ คงสม	ประธานวิถุชุมชนควนเนียง
2. นายเมี้ยน ไชยณรงค์	รองประธานวิถุชุมชนควนเนียง
3. นายอารี กุมบุรี	เลขานุการวิถุชุมชนควนเนียง
4. นายสมเกียรติ รักไชย	ฝ่ายเทคนิควิถุชุมชนควนเนียง
5. นายจรูญ พัสสระ	ที่ปรึกษาวิถุชุมชนควนเนียง

6. นายศิริพล สัจจาพันธ์	ที่ปรึกษาวิทยุชุมชนขอนแก่น
7. นายธีรพร มณีแถม	รองหัวหน้าฝ่ายรายการวิทยุชุมชนขอนแก่น
8. นายสุทิส พงษ์จัน	ตัวแทนสหกรณ์การเกษตรขอนแก่น (องค์กรที่ร่วมจัดรายการ)
9. น.ส.พัชรี ไหมสุข	ตัวแทนมูลนิธิเพื่อนหญิง (องค์กรที่ร่วมจัดรายการ)
10. นายศิริบูรณ์ ลัพภิตโต	ตัวแทนสถานีอนามัยเกาะใหญ่ (องค์กรที่ร่วมจัด รายการ)
11. ไพบุลย์ เขียดทอง	ตัวแทนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอขอนแก่น (องค์กรที่ร่วมจัดรายการ)
12. นายสมผล บุญรัตน์	กรรมการฝ่ายรายการวิทยุชุมชนขอนแก่น
13. นายวีระ บัวเนี้ยว	ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนขอนแก่น

อาสาสมัครที่เป็นแกนสำคัญในการทำงานข้างต้น เกือบทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งที่ดำรงตำแหน่งในโครงสร้างการบริหารวิทยุชุมชนขอนแก่นตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน มีเพียงนายวีระ บัวเนี้ยวเท่านั้น ที่เข้าร่วมงานวิทยุชุมชนตั้งแต่ระยะแรกเริ่มก่อตั้ง โดยเป็นอาสาสมัครในรูปแบบของผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนขอนแก่น

นอกจากอาสาสมัครที่เป็นแกนสำคัญในการทำงานข้างต้นแล้ว ยังมีอาสาสมัครที่เข้าร่วมงานวิทยุชุมชนในฐานะผู้ดำเนินรายการเพียงอย่างเดียว ได้แก่ นายประสิทธิ์ ปัดตะพัฒนา และ นายนิกร ขางทอง

การทำงานของอาสาสมัคร จะขึ้นอยู่กับความถนัดของอาสาสมัครแต่ละคนเป็นสำคัญ ซึ่งในการดำเนินงานนั้น อาสาสมัครบางคนมีหน้าที่ทั้งเป็นคณะกรรมการและผู้ดำเนินรายการร่วมด้วย ในขณะที่อาสาสมัครบางคนจะทำหน้าที่เฉพาะงานที่ตนถนัดเท่านั้น

ตารางที่ 13 : รายชื่ออาสาสมัครและหน้าที่รับผิดชอบ

ลำดับ	รายชื่ออาสาสมัคร	หน้าที่รับผิดชอบ	
		คณะกรรมการบริหาร	ผู้ดำเนินรายการ
1	นายประนอบ คงสม	/	-
2	นายเมียน ไชยณรงค์	/	/
3	นายอารี กุมบุรี	/	/
4	นายสมเกียรติ รักไชย	/	-

ลำดับ	รายชื่ออาสาสมัคร	หน้าที่รับผิดชอบ	
		คณะกรรมการบริหาร	ผู้ดำเนินรายการ
5	นายจรูญ พัสสระ	/	-
6	นายศิริพล สัจจาพันธ์	/	-
7	นายธีรพร มณีแนม	/	/
8	นายสุทิศ พงษ์จัน	/	/
9	น.ส.พัชรี ไหมสุข	/	/
10	นายสมผล บุญรัตน์	/	/
11	นายวีระ บัวเนี้ยว	-	/
12	นายประสิทธิ์ ปิตตะพัฒน์	-	/
13	นายนิกร ขางทอง	-	/
14	นายศิริบูรณ์ ถักกิตโล	/	/
15	นายไพบุลย์ เขียวทอง	/	/

จะเห็นได้ว่า การคัดเลือกผู้ที่เข้าร่วมงานวิถุชุมชนของวิถุชุมชนควนเนียง ไม่มีการกำหนดข้อจำกัด กล่าวคือ จะเปิดรับทุกคนที่สนใจ ในช่วงแรกเปิดรับทั้งหมด เมื่อแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ จะดำเนินการคัดเลือกและแบ่งงานตามความถนัดของอาสาสมัคร โดยทั้งนี้และทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับความสมัครใจ การมีใจเสียสละ หรือที่เรียกว่าจิตสาธารณะของผู้ที่เข้าร่วมงานวิถุชุมชน

1.2 การกำหนดคุณสมบัติของผู้ร่วมงาน

การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าร่วมงานวิถุชุมชน ถือเป็นการทำความเข้าใจขั้นแรก เพื่อการคัดกรองตัวบุคคลว่า บุคคลผู้นั้นมีความเหมาะสมเพียงใดที่จะเข้าร่วมงานวิถุชุมชน โดยในที่นี้ ผู้วิจัยจะแยกผู้ร่วมงานออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มนักจัดรายการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร

กลุ่มผู้บริหารวิถุชุมชนควนเนียงปัจจุบัน (2549) ประกอบด้วยกรรมการบริหารจำนวน 6 คน ที่ปรึกษา จำนวน 6 คน ฝ่ายรายการ จำนวน 7 คน ฝ่ายการเงิน จำนวน 3 คน ฝ่ายประเมินผล จำนวน 2 คน ฝ่ายเทคนิค จำนวน 2 คน และองค์กรที่ร่วมจัดรายการ จำนวน 8 องค์กร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 14 : รายชื่อกลุ่มผู้บริหารวิทยุชุมชนขอนแก่น

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล
กรรมการบริหาร	นายประนอบ คงสม ประธาน นายเมี้ยน ไชยณรงค์ รองประธาน นายสมคิด จิตพุ่ม กรรมการ นายอำนาจ นกแก้ว กรรมการ นายสุจิน แก้วบุญส่ง กรรมการ นายอารี กุมบุรี เลขานุการ
ที่ปรึกษา	นายศิริพล สัจจาพันธ์ (เครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้) นายปรีชา เพชรรงค์ (ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านขอนแก่น) นายสว่าง จันทฤทธิ์ (ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองปลิง) นายบุญสิน เกิดศรี (กำนันตำบลบางเหียง) นายสวัสดิ์ สุจิตาติ (กำนันตำบลรัตภูมิ) นายจรูญ พัสสระ (แพทย์ประจำตำบลบางเหียง)
ฝ่ายรายการ	นายสมคิด จิตพุ่ม หัวหน้าฝ่ายรายการ นายธีรพร มณีแถม รองหัวหน้าฝ่ายรายการ นายสมผล บุญรัตน์ กรรมการ นายถวิล พงสาวดาร กรรมการ นายอำนาจ นกแก้ว กรรมการ นายศราวุธ เกิดศรี กรรมการ นายจรรย์ยุทธ ร่วมสุข กรรมการ
ฝ่ายการเงิน	นายประนอบ คงสม นายเมี้ยน ไชยณรงค์ นายสมเกียรติ รักไชย
ฝ่ายประเมินผล	นายคำนึ่ง ศรีสุวรรณ นายจิตร สุวรรณชาติรี
ฝ่ายเทคนิค	นายจ่านง สุขแก้ว นายสมเกียรติ รักไชย
องค์กรที่ร่วมจัดรายการ	องค์กรบริหารส่วนตำบลบางเหียง สหกรณ์การเกษตรขอนแก่น

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล
องค์กรที่ร่วมจัดรายการ	มูลนิธิเพื่อนหญิง สถานีอนามัยเกาะใหญ่ สถานีตำรวจภูธรอำเภอควนเนียง อาสาสมัครบางเหรียญ รัตภูมิ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สถานศึกษาในอำเภอควนเนียง

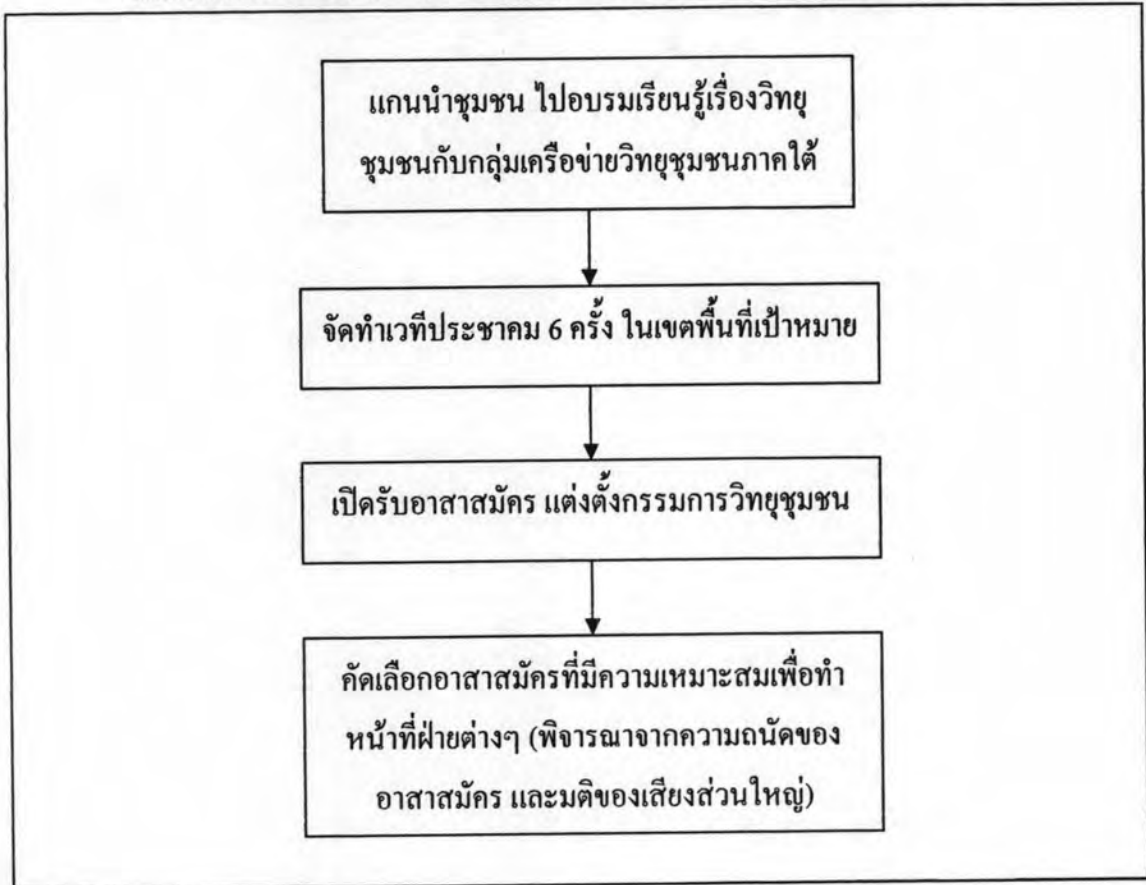
กลุ่มผู้บริหารวิद्यุชุมชนควนเนียง ไม่มีการกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานตามกรอบกติกา จรรยาบรรณ รวมถึงความสมัครใจของอาสาสมัครผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิद्यุชุมชนเป็นงานในรูปแบบของอาสาสมัคร และทำงานด้วยจิตสาธารณะ

สำหรับคุณสมบัติของผู้ร่วมงานของวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้มาจากการจัดทำเวทีประชาคมวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ร่วมงานในกลุ่มผู้บริหาร โดยคำนึงถึงประเด็นหลักคือ การมีใจเสียสละเพื่อส่วนรวม มีใจมุ่งมั่นทำงานเพื่อชุมชน เนื่องจากการทำงานที่ไม่มีค่าตอบแทน และทำด้วยจิตสาธารณะ โดยในเบื้องต้นวิद्यุชุมชนควนเนียงเปิดรับทุกคนที่ต้องการเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน

ในส่วนของกลุ่มผู้บริหาร เวที คณะกรรมการของวิद्यุชุมชนควนเนียงจะคัดกรองโดยยึดตามความถนัดอีกชั้นหนึ่ง เช่น คนที่มีความถนัดด้านการจัดบันทึกดำรงตำแหน่งเลขานุการ คนที่มีความสามารถด้านการทำรายการดำรงตำแหน่งฝ่ายรายการ คนที่มีความถนัดด้านการดูแล/ประกอบ/ซ่อมเครื่องดำรงตำแหน่งฝ่ายเทคนิค คนที่มีความรู้เกี่ยวกับงานวิद्यุชุมชนดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาวิद्यุชุมชน เป็นต้น

เมื่อมีการคัดกรองตามความถนัดแล้ว กระบวนการต่อมา คือ การลงมติเพื่อหาข้อสรุปของคนในชุมชน เพื่อจัดวางตัวบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ที่กำหนดไว้ กระบวนการได้มาของกลุ่มผู้บริหารวิद्यุชุมชนควนเนียง เป็นดังนี้

แผนภาพที่ 1 : กระบวนการได้มาของคณะกรรมการแต่ละฝ่ายของวิद्यุชุมชนควนเนียง

กระบวนการได้มาของบุคลากรในกลุ่มผู้บริหารตั้งกระบวนการข้างต้น เป็นกระบวนการแสดงออกถึงลักษณะความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงมติของเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ อีกทั้งเมื่อได้บุคลากรมาแล้ว การทำงานก็เกิดความคล่องตัว เนื่องจากการได้มาซึ่งบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ พิจารณาจากความสามารถ และความถนัดของอาสาสมัคร

กลุ่มนักจัดรายการ

นับแต่ช่วงเดือนมีนาคม 2549 จนถึงปัจจุบัน วิद्यุชุมชนควนเนียงมีนักจัดรายการประจำจำนวน 11 คน และมีกลุ่มเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอควนเนียงสับเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาร่วมงานวิद्यุชุมชนในรูปแบบของอาสาสมัครนักจัดรายการ โดยจะเข้าร่วมงานเฉพาะช่วงปิดเทอมเดือนพฤษภาคม โดยเฉลี่ยปิดเทอมละประมาณ 5-10 คน

ปัจจุบันนักจัดรายการประจำของวิद्यุชุมชนควนเนียง ประกอบด้วย

ตารางที่ 15 : รายชื่อกลุ่มนักจัดรายการวิทยุชุมชนควนเนียง

ผู้ดำเนินรายการ	ชื่อรายการ
1. สมผล บุญรัตน์	อสม. พบประชาชน
2. วีระ บัวเนี้ยว	ลูกทุ่งชุมชน
3. พัชรี ไหมสุข	สาวนุ้ยคุยเรื่องผู้หญิง
4. อารี กุมบุรี	รู้เขารู้เรา รู้เท่าทันเอดส์+หวังว่าพรุ่งนี้ต้องดีกว่า
5. เมี้ยน ไชยณรงค์	สาระชุมชน+สุขภาพชุมชน
6. ดีเจ. ภู	ลูกทุ่งยามบ่าย
7. ศิริบูรณ์ ลัพทิตโล	สาธารณสุขพบชุมชน
8. ครูไพบูลย์ เขียดทอง	กศน.พบชุมชน
9. ชีรพร มณีแนม	ศิลปินพื้นบ้าน
10. นิกร ขางทอง (นายก อบต. บางเหรียญ)	นายก อบต. พบประชาชน
11. สุทธิศ พงษ์จัน	สหกรณ์พบชาวบ้าน

วิทยุชุมชนควนเนียง ได้กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้ร่วมงานในกลุ่มนักจัดรายการ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหาร โดยคำนึงถึงประเด็นหลัก คือ การมีใจเสียสละเพื่อส่วนรวม มีใจมุ่งมั่นทำงานเพื่อชุมชน เนื่องจากเป็นการทำงานที่ไม่มีค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และทำงานด้วยจิตสาธารณะ นอกจากนี้ ในส่วนของกลุ่มนักจัดรายการ ยังมีการกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมตามหลักจรรยาบรรณของนักวิทยุชุมชน โดยกำหนดเป็นกรอบของการปฏิบัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นความเข้าใจร่วมกัน ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบต่องาน ต่อสิ่งที่นำเสนอ ต่อผู้ฟังและชุมชน
2. มีความมุ่งมั่นเสนอสิ่งที่ดีงามต่อผู้ฟัง
3. ยอมรับความคิดเห็นของผู้ฟังเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น
4. ต้องระลึกเสมอว่า เมื่อเราอยู่หน้าไมโครโฟนเราเป็นใหญ่ เมื่อออกเสียงไปแล้วคนที่เป็
ใหญ่คือผู้ฟัง
5. ทุกคำพูดที่ออกอากาศ ไม่เป็นไปในลักษณะสั่งสอน คุณถูก คุณมีบุญมีผู้ฟัง
6. ใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย
7. ขณะที่ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการต้องมีสุขภาพจิตและสุขภาพกายอยู่ในสภาวะปกติ
8. เรื่องที่ออกอากาศ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการให้เกิดริและเคารพต่อความเชื่อประเพณี
วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชน

9. ดำเนินรายการอยู่ในกรอบของหลักการ วัตถุประสงค์ และกติกาของวิद्यุชุมชน

10. ขณะออกอากาศต้องคำนึงเสมอว่า กำลังพูดอยู่กับผู้ฟังทั้งอำเภอ ไม่ใช่พูดกับผู้ร่วมงานหรือพูดคนเดียว

จากการกำหนดกรอบการทำงานเป็นหลักจรรยาบรรณของนักวิद्यุชุมชนนั้น ผู้ดำเนินรายการในปัจจุบัน ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณอย่างครบถ้วน โดยข้อมูลที่ผู้ดำเนินรายการแต่ละท่านหยิบยกมานำเสนอผ่านรายการนั้น ล้วนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

ในส่วนของการเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชนในฐานะผู้ดำเนินรายการ วิद्यุชุมชนควนเนียงได้มีการฝึกอบรมนักจัดรายการใน 2 ลักษณะ คือ

1) ฝึกอบรมจากการเข้าร่วมการจัดทำเวทีประชาคม การฝึกอบรมในลักษณะนี้เป็นการชี้แจงความเข้าใจการจัดรายการวิद्यุชุมชนจากคณะกรรมการผ่านผู้ที่เข้าร่วมงานวิद्यุชุมชนในฐานะผู้ดำเนินรายการ

2) ฝึกอบรมจากผู้ดำเนินรายการที่เคยผ่านประสบการณ์การเข้าร่วมเวทีประชาคม หรือมีประสบการณ์ด้านงานวิद्यุมาก่อน การฝึกอบรมในลักษณะนี้ เป็นการฝึกอบรมแบบพี่สอนน้อง เช่นกรณีของคุณวีระ บัวเนี้ยว ที่ในช่วงแรกเรียนรู้งานด้านการจัดรายการ โดยการเข้ามาเป็นผู้ร่วมรายการของคุณอารี กุมนูรี ซึ่งเคยผ่านการทำเวทีประชาคม และมีประสบการณ์ด้านงานวิद्यุมาก่อน เมื่อเกิดความคล่องตัวในการทำงาน คุณวีระ บัวเนี้ยว จึงกลายมาเป็นผู้ดำเนินรายการประจำ

1.3 ช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากร

สำหรับช่องทางในการได้มาซึ่งบุคลากรของวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้มาจากหลากหลายช่องทางด้วยกัน คือ

- 1) ได้มาจากช่องทางการจัดทำเวทีประชาคมแล้วคัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ
- 2) ได้มาจากช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิद्यุชุมชน
- 3) ได้มาจากช่องทางการชักชวนคนรู้จัก

โดยช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากรแต่ละช่องทาง มีรายละเอียด ดังนี้

1) ได้มาจากช่องทางการจัดทำเวทีประชาคมแล้วคัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ได้มาจากการที่คณะกรรมการวิद्यุชุมชนเปิดรับสมัครกลุ่มคนที่สนใจจะเข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน โดยในช่วงแรกนั้น ยังไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ และจะรับสมัครทุกคนที่สนใจ ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน

"ตอนแรกเรา จะรับสมัครภาพรวมมาก่อน แล้วก็มาประชุมร่วมกันว่าใครถนัดเรื่องไหน เราจะแบ่งเป็นแผนกต่างๆ เรื่องการเงินใคร เรื่องเทคนิคใคร เรื่องประสานองค์กรใคร เรื่องเกี่ยวกับ ประเมินตรวจสอบใคร แล้วก็ให้ที่ประชุมยอมรับ เราจะแบ่งเป็นฝ่ายๆ แล้วก็เอาแบบอาสาสมัคร ก่อนว่าใครถนัดเรื่องอะไร เราจะไม่มีการขัดเคียดให้ใคร ไปอยู่ฝ่ายไหน หลังจากอาสาสมัครแล้ว เราก็จะกระจายให้เหมาะสม" (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

การได้มาซึ่งบุคลากรจากการจัดทำเวทีประชาคมนั้น นับเป็นช่องทางที่ทำให้ได้บุคลากร เข้ามาร่วมงานมากที่สุด ทั้งในแง่ปริมาณ และคุณภาพ กล่าวคือ

- ในแง่ปริมาณ เป็นช่องทางที่ได้อาสาสมัครเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการจัดทำเวทีประชาคมใน 6 พื้นที่เป้าหมาย ซึ่งครอบคลุมทุกหมู่บ้านในเขตอำเภอ ควนเนียง

- ในแง่คุณภาพ บุคลากรที่เข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนผ่านช่องทางนี้ มีความเข้าใจเรื่อง งานวิทยุชุมชนอย่างถูกต้อง ชัดเจน อาสาสมัครที่เข้ามาโดยผ่านการจัดทำเวทีประชาคมมาก่อน จะมีความรู้ความเข้าใจเรื่องวิทยุชุมชนในเบื้องต้น ตลอดจนรู้ลักษณะงานของวิทยุชุมชน การก้าวเข้ามา ทำงาน โดยผ่านช่องทางนี้ จึงถือเป็นบันไดขั้นแรกที่ถูกปูพื้นด้วยความเข้าใจ อันส่งผลให้การ ดำเนินงานเป็นไปได้อย่าง

2) ได้มาจากช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุชุมชน การประชาสัมพันธ์ผ่าน รายการวิทยุถือเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้วิทยุชุมชนควนเนียงได้บุคลากรเข้ามาร่วมงาน จากการที่ ผู้วิจัยได้สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) พบว่า ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ควนเนียงมีการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุ ให้ผู้สนใจร่วมงานวิทยุชุมชน สามารถเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนได้ ทั้งในฐานะผู้ดำเนินรายการ และคณะกรรมการบริหาร โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า วิทยุชุมชนควนเนียงยังคงเปิด โอกาสให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ หรือ บุคคลกลุ่มใหม่ๆ ที่สนใจเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนสามารถก้าวเข้ามาเรียนรู้งานวิทยุชุมชนได้ ตลอดเวลา

การได้มาซึ่งบุคลากรจากช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุ ตัวอย่างเช่น ในกรณี ของคุณธีรพร มุณีแนม ศิลปินพื้นบ้านอำเภอควนเนียง ที่ก่อนหน้านี้ได้เข้าร่วมจัดทำเวทีประชาคม ครบทั้ง 6 ครั้ง แต่เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมงานวิทยุชุมชนมาจากการเปิดฟังวิทยุชุมชน แล้ว เกิดความสนใจที่จะเข้าร่วมงานวิทยุชุมชน จึงเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ปัจจุบันคุณธีรพร มุณีแนม เป็นหนึ่งในกลุ่มผู้บริหาร และผู้ดำเนินรายการของวิทยุชุมชนควนเนียง

“คือเปิดฟังวิทยุที่บ้าน ก็รู้ว่าวิทยุบางเครื่องนี้เกิดขึ้น แล้วอบต. ตั้งอยู่ที่ไหนตอนแรกลุงก็ไม่รู้เพราะลุงอยู่ตำบลรัตนภูมิหมู่ที่ 9 ฝั่งโน้น หลังจากนั้นเปิดฟังในวิทยุเขาบอกว่าอยู่ตำบลบางเหียง อยู่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียง ลุงก็ถามเขา ว่าอยู่ตรงไหนก็ไม่เคยได้สังเกต พอคิดลุงอยู่ชมรมศิลป์ในพื้นที่บ้าน อยู่ในชมรมหนังตะลุง หมู่ที่ 7 นี้แหละ ก็ถามเขาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียงอยู่ตรงไหน เขาเลยบอกว่าให้ขับรถไปอยู่ขวามือก็เห็นป้าย ก็แวะเข้ามาถามเขาว่ารายการที่จัดกันอยู่มีประมาณกี่คนได้ เขาเลยบอกว่ามีมาก เพราะตอนแรกมีมากเลย จัดไม่ลงตัว ก็บอกว่าผมต้องการที่จะเข้ามาสมัครดำเนินรายการเกี่ยวกับศิลป์ในพื้นที่บ้าน เพื่อต้องการที่จะอนุรักษ์ศิลป์ในพื้นที่บ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ประเพณีวัฒนธรรมการละเล่นพื้นบ้าน เช่นว่า หนังตะลุงมโนราห์พวกนี้ และผมก็เป็นศิลปิน เพื่อที่จะนำเอารายการตรงนี้ ผ่านวิทยุเผยแพร่เพื่อให้อนุชนรุ่นหลัง...”

(ธีรพร มุณีแถม, ฝ่ายรายการ/นักจัดรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2549)

3) ได้มาจากช่องทางการชักชวนคนรู้จัก ช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากรที่ได้มาจากการชักชวนคนที่รู้จัก ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินรายการซึ่งดำเนินรายการมาก่อน แนะนำหรือชักชวนคนรู้จักให้เข้ามาทำงานวิทยุชุมชน ดังเช่น ในกรณีของคุณวีระ บัวเนี้ยว หรือดีเจ.กบ ซึ่งได้รับการชักชวนจากคุณอารี กุมบุรี หรือบินหลาไข่ ให้เข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการ

“ได้รับการชักนำจากพี่บินหลาไข่ ซึ่งเป็นดีเจ.ที่จัดตั้งแต่เริ่มเปิดวิทยุชุมชน ตอนแรกจัดคู่กับบินหลาไข่ก่อน รายการข่าวยามบ่าย แล้วต่อมาจัดคนเดียว” (วีระ บัวเนี้ยว, ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

หรือการที่ทีมงานวิทยุชุมชน ชักชวนตัวแทนจากมูลนิธิเพื่อนหญิงให้เข้าร่วมจัดรายการ เนื่องจากทางทีมงานวิทยุชุมชนเล็งเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และทางมูลนิธิเพื่อนหญิงก็เล็งเห็นประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงได้ใกล้ชิดกับชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการตอบรับที่ก่อให้เกิดประโยชน์เอื้อซึ่งกันและกัน

“รู้จักกับทีมงานวิทยุชุมชนของบางเหียง คือพี่บินหลา กับพี่เมียนชวนมา ก็โอเค.เลย เพราะตั้งใจจะเข้าร่วมอยู่แล้ว เพราะ ได้อยู่ใกล้กลุ่มชาวบ้าน” (พัชรี ไหมสุข, ผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 18 ตุลาคม 2549)

จากสภาพการณ์ข้างต้น พบว่า ช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากรของวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้มาจาก 3 ช่องทาง โดยเรียงลำดับช่องทางที่ได้บุคลากรเข้ามาร่วมงานวิद्यุชุมชนมากที่สุด คือ ช่องทางการจัดทำเวทีประชาคม รองลงมา ได้แก่ จากการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิद्यุชุมชน และจากการชักชวนและบอกต่อตามลำดับ ซึ่งเป็นช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากรที่ใช้ทั้งสื่อวิทยุและสื่อบุคคล

ช่องทางการได้มาซึ่งบุคลากรของวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้มาจากหลากหลายช่องทาง และกลุ่มคนที่เข้ามาร่วมงานก็มีลักษณะที่หลากหลายเช่นกัน กล่าวคือ มีคนที่มีความชำนาญด้านงานวิद्यุมาก่อน เช่น คุณอารี กุมบุรี (บินหลาไข่) ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดรายการที่สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) มีคนที่มีความชำนาญในการประสานงานกับองค์กรต่างๆ เช่น คุณเมี้ยน ไชยณรงค์ มีศิลป์ในพื้นที่บ้าน เช่น คุณธีรพร มณีแนม เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกัน จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยพบว่า บุคลากรที่ทางวิद्यุชุมชนควนเนียงยังคงต้องการเพิ่มเติมเพื่อให้การทำงานเดินไปได้สะดวกยิ่งขึ้น คือ บุคลากรที่มีความสามารถในงานด้านเอกสาร เช่น การพิมพ์ การจัดระบบเอกสาร แต่จากการสอบถามคณะกรรมการวิद्यุชุมชน พบว่า งานด้านเอกสารยังคงมีบุคลากรรองรับงานที่เพียงพอ

"เราไม่ประกาศรับทางวิद्यุ งานเอกสารจริงๆ แล้วที่ทำอยู่ก็ทางเลข โดยตรงแล้วก็นำเมี้ยนเอง เพราะงานเอกสารคืองานรับหนังสืออะไรต่างๆ ก็ไม่มาก" (เมี้ยน ไชยณรงค์, รองประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

จากการเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย ทำให้ทราบว่า วิद्यุชุมชนควนเนียงต้องการการอบรมเพิ่มเติมในเรื่องของการใช้คอมพิวเตอร์ เพราะปัจจุบัน วิद्यุชุมชนควนเนียงมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยมีทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ และ Printer ที่พร้อมใช้งาน ซึ่งได้รับบริจาคจากมูลนิธิเพื่อนหญิง

ในแง่การใช้ประโยชน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ อาสาสมัครของวิद्यุชุมชนควนเนียงยังใช้ประโยชน์จากเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงส่วนน้อย เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความถนัดด้านการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี รวมถึงในส่วนของเอกสาร วิद्यุชุมชนควนเนียงยังมีการจดบันทึกที่ไม่เป็นระบบระเบียบมากนัก ซึ่งในส่วนนี้ ทางทีมงานวิद्यุชุมชนควนเนียงได้มีความต้องการที่จะจัดทำให้เป็นระบบระเบียบมากยิ่งขึ้น

งานด้านคอมพิวเตอร์ ถือเป็นงานถนัดของคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคลากรที่ทางวิद्यุชุมชนควนเนียงยังมีไม่เพียงพอ ทั้งนี้ เนื่องจากอาสาสมัครที่เป็นกลุ่มเยาวชน หรือนักเรียนนักศึกษา จะเข้ามาเป็นอาสาสมัครเฉพาะช่วงปิดเทอมใหญ่ ประมาณช่วงเดือนพฤษภาคม และเข้า

มาเป็นอาสาสมัครในลักษณะของการเป็นผู้ดำเนินรายการในวันเสาร์-อาทิตย์ งานด้านเอกสารในปัจจุบันของวิทยุชุมชนขอนแก่น จึงเป็นการขอความร่วมมือจากผู้ที่มีความถนัดในงานด้านนี้ เช่น บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่ง เป็นต้น

3.4 การตรวจสอบแรงจูงใจและความเข้าใจของบุคคลที่เข้าร่วมงาน

การตรวจสอบแรงจูงใจและความเข้าใจของบุคคลที่เข้าร่วมงาน คณะกรรมการ และอาสาสมัครนั้น ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะแรงจูงใจนั้นจะมีส่วนผลักดันให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ล่าถอยกลางคัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เมื่อมีแรงก็มีพลัง เมื่อมีพลังก็มีกำลังที่จะต่อสู้ให้สำเร็จดังวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฉพาะงานด้านวิทยุชุมชนนั้น เป็นงานที่ไม่มีค่าตอบแทนเป็นค่าเงิน ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานก็จะต้องมาจากการที่บุคคลคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม รู้จักเสียสละ หรือมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคลเป็นหลัก

ส่วนในเรื่องของความเข้าใจนั้น บุคคลที่เข้าร่วมงาน คณะกรรมการและอาสาสมัคร จะต้องมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุชุมชนเสียก่อน เพื่อที่จะได้รู้ว่าลักษณะงานวิทยุชุมชนเป็นแบบใด คนทำงานวิทยุชุมชนต้องเป็นแบบไหน โดยความเข้าใจนั้นเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก

จากการจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้งที่ผ่านมาของวิทยุชุมชนขอนแก่น เป็นการให้ความรู้ และทำความเข้าใจกับคนในชุมชนเรื่องวิทยุชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วม ด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและรับรู้ ว่า วิทยุชุมชนที่เกิดขึ้น เป็นวิทยุชุมชนของทุกคน ทุกคนเป็นเจ้าของ สามารถเข้ามามีส่วนร่วม และใช้ประโยชน์จากวิทยุชุมชนได้อย่างเท่าเทียมกัน

ในเรื่องของการตรวจสอบแรงจูงใจและความเข้าใจของบุคคลที่เข้าร่วมงาน คณะกรรมการ และอาสาสมัคร วิทยุชุมชนขอนแก่นได้รับผลสะท้อนจากปัญหาในเรื่องของการขาดการตรวจสอบแรงจูงใจและความเข้าใจของผู้ที่เข้าร่วมงาน เนื่องจากวิทยุชุมชนขอนแก่นเปิดรับทุกคนที่สนใจเข้าร่วมงานวิทยุชุมชน เมื่อมีการประกาศรับสมัครบุคคลที่สนใจผ่านช่องทางทางประชาสัมพันธ์ในรายการวิทยุ อาสาสมัครที่เข้ามาประมาณ 10 คน ซึ่งไม่ได้ผ่านการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง จึงยังไม่มี ความเข้าใจที่ชัดเจนเรื่องการค้าเนินงานวิทยุชุมชน ส่งผลให้เมื่ออาสาสมัครดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่งก็เกิดความล่าถอย เนื่องจากเข้าใจว่าเข้ามาทำงานแล้วจะได้รับความตอบแทน อีกทั้งบางคนขาดแรงจูงใจในการทำงาน เช่น เมื่อทำไปได้ระยะหนึ่ง ได้เรียนรู้แล้ว เลยล่าถอย เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนทำงานวิทยุชุมชนอยู่ได้ไม่ยั่งยืน ทั้งนี้ เนื่องจากการเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในเรื่องของการทำงานวิทยุชุมชน ดังนั้น ความเข้าใจและแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการทำงานวิทยุชุมชน

3.5 คณะกรรมการ คณะกรรมการของวิฑูชุมชนควนเนียงเป็นตัวแทนที่มาจากคนหลากหลายกลุ่มในชุมชน ได้แก่ ตัวแทนจากกลุ่ม/องค์กรต่างๆ เช่น ตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้นำองค์กรชุมชน กลุ่มสภาวัฒนธรรมอำเภอควนเนียง ซึ่งตัวแทนเหล่านี้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ กล่าวคือ มีจิตสาธารณะ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

3.6 อาสาสมัคร อาสาสมัครของวิฑูชุมชนควนเนียงมีบทบาทหน้าที่หลากหลาย ได้แก่ การเป็นผู้ฟังที่ Active เป็นแหล่งข้อมูล เป็นผู้รายงานข่าว/ส่งข่าว เป็นผู้ดำเนินรายการ เป็นคณะกรรมการ เป็นฝ่ายต่างๆ ในผังโครงสร้างของกลุ่มผู้บริหาร เป็นผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณ เมื่อมีการระดมทุน และเป็นผู้ประเมินผล

2. การบริหารจัดการงบประมาณ

งบประมาณถือเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การดำเนินงานวิฑูชุมชนขับเคลื่อนไปได้อย่างไม่มีสะดุด การบริหารจัดการงบประมาณจึงถือเป็นอีกส่วนสำคัญ ที่จะช่วยหนุนให้งานวิฑูชุมชนขับเคลื่อนได้อย่างไม่ติดขัด หากมีการบริหารจัดการงบประมาณที่ดี

2.1 การพิจารณาความสำคัญของงบประมาณ

วิฑูชุมชนควนเนียง ไม่ได้ให้ความสำคัญกับงบประมาณเป็นลำดับแรก เนื่องจากในการดำเนินงานของวิฑูชุมชนควนเนียง องค์กรบริหารส่วนตำบลบางเหรียญได้ให้การสนับสนุนในเรื่องของค่าน้ำ ค่าไฟ โดยเป็นการชำระร่วมกับมิเตอร์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางเหรียญ

วิฑูชุมชนควนเนียงมีค่าใช้จ่ายในส่วนของสวัสดิการค่าอาหารของอาสาสมัคร ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว เป็นค่าใช้จ่ายเดือนละประมาณ 3,000 บาท โดยจัดสรรให้เฉพาะนักจัดรายการประมาณ 10 คน

- รายรับ

รายรับของวิฑูชุมชนควนเนียง มีการจดบันทึกเป็นงบประมาณจากการรับบริจาค และแสดงยอดเงินในสมุดบัญชีเงินฝากของวิฑูชุมชน ซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้จากการสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้ง ส่วนรายจ่ายนั้น มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ตรวจสอบได้ และเป็นการแสดงใบเสร็จค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้คณะกรรมการและทีมงานได้รับทราบในที่ประชุม ดังตัวอย่าง

นมสด 10 ลิตร นมข้น 1 ลิตร รวม 11 ลิตร 1150 บาท
 22/11/46 รวมเพิ่มจากพี่เลี้ยงอื่น 1500 บาท } 2650 บาท

~~24/11/46~~ ~~เงินที่พี่เลี้ยง~~ 520 ~~นม~~ ~~นม~~ ~~นม~~ ~~นม~~ ~~นม~~
 เงิน 2650 บาท ที่ 07/12/46 10750 บาท 1 ลิตร 550 บาท ต่อใบสั่ง 2900 บาท
 07/12/46 อนุมัติ 29/11/46

20/11/46 ของพี่เลี้ยง 100 บาท (เงินจาก 07/12/46 2000 บาท วันที่ 14/11/46 400 บาท)
 20/11/46 100 บาท

07/12/46 อนุมัติ 20/11/46
 วันที่ 20 0.0.26 โฉนดของ อิมพด มลฑล 100 บาท และ กอ.พ. อนุมัติ 100 บาท
 100 บาท ของพี่เลี้ยง 500 บาท และ ต้นไม้ 100 บาท พี่เลี้ยง 100 บาท
 07/12/46 อนุมัติ 20/11/46

ที่มา จากเอกสารการจดบันทึกอย่างไม่เป็นทางการของวิद्यุชุมชนควนเนียง

- รายจ่าย

วิद्यุชุมชนควนเนียง ไม่มีค่าใช้จ่ายที่แน่นอนรายตัวในแต่ละเดือน เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของ การซ่อมบำรุงเครื่องส่ง หรืออุปกรณ์ต่างๆ ในกรณีที่เกิดการชำรุดเสียหาย รวมถึงค่าใช้จ่ายในส่วนของสวัสดิการค่าอาหารของอาสาสมัคร ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ 3,000 บาท/เดือน

และเนื่องจากงานวิद्यุชุมชนเป็นงานอาสา ทำด้วยจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของวิद्यุชุมชน การดำเนินงานของอาสาสมัครที่เข้าร่วมงานวิद्यุชุมชน ทั้งคณะกรรมการ ฝ่ายต่างๆ รวมถึงผู้ดำเนินรายการ เป็นการดำเนินงานที่ปราศจากเงินเดือน และไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ที่นอกเหนือจากสวัสดิการค่าอาหาร วิद्यุชุมชนควนเนียงจึงไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนของเงินเดือนคณะกรรมการ และอาสาสมัครวิद्यุชุมชน

2.2 หลักการบริหารงบประมาณของวิเทศชุมชน

ในเรื่องของหลักการบริหารงบประมาณของวิเทศชุมชนนั้น โดยธรรมชาติของวิเทศชุมชนแล้ว จะต้องไม่แสวงหากำไรแต่ต้องมีแหล่งรายได้ มีความโปร่งใส/ตรวจสอบได้ รักษาความเป็นอิสระ และมีหลักการกระจายแหล่งรายได้ (กาญจนา, 2549)

วิเทศชุมชนควนเนียง เป็นวิเทศชุมชนที่ดำเนินงานตามหลักการของวิเทศชุมชน กล่าวคือ

- ไม่แสวงหากำไรแต่ต้องมีแหล่งรายได้ วิเทศชุมชนควนเนียงมีนโยบายด้านงบประมาณในส่วนของการเปิดรับโฆษณา คือ วิเทศชุมชนจะไม่มีกรรับเงินจากผู้สนับสนุนในรูปแบบของการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า โดยหากมีกรณีที่ร้านค้าในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณ ทางวิเทศชุมชนจะเพียงกล่าวขอบคุณสั้นๆ ประมาณ 1 -2 นาทีเท่านั้น

“วิเทศชุมชนเรา จะเน้นตรงที่ไม่มีกรโฆษณา คือถ้ามีผู้เข้ามาสนับสนุนหรือบริจาคเราก็รับคือมีมาหลาย บางทีเขาขับรถผ่านไปผ่านมา เห็นว่ามีสถานีวิทยุ ก็บอกว่าเขามีผลิตภัณฑ์บู๊เคมีย วิเทศชุมชนจะประชาสัมพันธ์ให้ได้หรือเปล่า เราก็บอกว่าประชาสัมพันธ์ไม่ได้ครับ เพราะว่าวิเทศชุมชนนี้เราจะเน้นว่าไม่มีกรโฆษณา

แต่ถ้าเป็นของผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ก็โอเค. เพราะเป็นของในชุมชนเราก็จะพูดให้ได้ ว่าผลิตภัณฑ์นี้มีคุณค่าแบบไหน ถ้าเป็นของที่เป็นห้างเป็นร้านเราจะโฆษณาให้ไม่ได้ เราจะพูดให้ไม่ได้ แต่สนับสนุนเกี่ยวกับวิเทศชุมชนฯ คือสนับสนุนเป็นสิ่งของก็ได้ เป็นเงินก็ได้ เพื่อไว้เป็นทุนต่างๆ เราก็จะพูดให้เขาสนับสนุนวิเทศชุมชนเพื่อไว้ซ่อมแซมอะไร เป็นเงินทำน้บาท เราขอบคุณให้ได้ แต่ว่าเราจะโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้ไม่ได้” (ธีรพร มณีแนม, ฝ่ายรายการ วิเทศชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2549)

นอกจากนี้ คณะกรรมการวิเทศชุมชนควนเนียง ยังให้เหตุผลในการห้ามไม่ให้มีโฆษณาในรายการว่า อาจนำไปสู่การก่อเกิดความขัดแย้งในองค์กรได้

“หากมีการโฆษณา ก็จะมีเรื่องตัวเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีเรื่องเงินเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว ก็จะนำไปสู่เรื่องผลประโยชน์ เมื่อการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว ก็อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิเทศชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

การมีนโยบายด้านงบประมาณ ที่ไม่ให้มีการโฆษณาสินค้าในรายการจึงถือเป็นสิ่งที่ดี และไม่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา จากการตรวจเช็คฟังรายการของวิเทศชุมชนควนเนียง พบว่า ไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าในรายการ มีเพียงสปอตรณรงค์ในเรื่องต่างๆ เท่านั้น

- มีความโปร่งใส/ตรวจสอบได้ วิทยุชุมชนควนเนียงมีการบริหารงานด้านงบประมาณที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ กล่าวคือ เมื่อได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ หรือได้รับงบประมาณบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียงจะนำเงินที่ได้ฝากเข้าสมุดบัญชีเงินฝากของวิทยุชุมชน และมีการชี้แจงให้คณะกรรมการรับทราบ

จากการที่ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการวิทยุชุมชน พบว่า เมื่อมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เกิดขึ้นภายในองค์กร เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ ซิตี การซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ เมื่อชำระ จะมีการบันทึกข้อมูลในลักษณะของใบเสร็จรับเงินไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ซึ่งคณะกรรมการ อาสาสมัคร รวมถึงคนในชุมชนสามารถเรียกดูได้ การพร้อมที่จะแสดงหลักฐานทางการเงินของฝ่ายการเงินนั้น แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานด้านงบประมาณที่มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งนำไปสู่ความไว้วางใจ

- รักษาความเป็นอิสระ วิทยุชุมชนควนเนียงรักษาความเป็นอิสระทั้งทางด้านการเงิน และความเป็นอิสระจากหน่วยงานภายในท้องถิ่น ดังนี้

1) รักษาความเป็นอิสระทางด้านการเงิน วิทยุชุมชนควนเนียงมีนโยบายในส่วนของกรมโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า คือ วิทยุชุมชนจะไม่มีกรรับเงินจากผู้สนับสนุนในรูปแบบของการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า โดยหากมีกรณีที่ร้านค้าในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณ ทางวิทยุชุมชนจะเพียงกล่าวขอบคุณสั้นๆ ประมาณ 1 -2 นาทีเท่านั้น ทำให้การดำเนินงานของวิทยุชุมชนควนเนียงไม่ถูกผูกขาดโดยผู้สนับสนุนรายใดรายหนึ่ง

2) รักษาความเป็นอิสระจากหน่วยงานภายในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าวิทยุชุมชนควนเนียงจะตั้งอยู่ในรั้วขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียญ แต่การดำเนินงานของวิทยุชุมชนก็ไม่ได้ถูกครอบงำจากอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นแต่อย่างใด เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียญได้ให้การสนับสนุนเฉพาะสถานที่ และงบประมาณรายปีเท่านั้น แต่ในส่วนของการดำเนินงานและอำนาจการตัดสินใจต่างๆ ยังคงขึ้นอยู่กับมติของคณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง รวมไปถึงคนในชุมชน

การรักษาความเป็นอิสระของวิทยุชุมชนควนเนียง ทั้งทางด้านการเงิน และหน่วยงานภายในท้องถิ่นนี้ ทำให้ปราศจากการครอบงำของกลุ่มต่างๆ และนำมาซึ่งความเป็นอิสระในการดำเนินงานของวิทยุชุมชน

- หลักการกระจายแหล่งรายได้ วิทยุชุมชนควนเนียงมีการกระจายแหล่งรายได้จากหลายๆ แหล่ง ซึ่งได้แก่ รายได้จากหน่วยงานสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้ง รายได้จากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียญ และรายได้จากการรับบริจาค/ระดมทุน ซึ่งการที่วิทยุชุมชนมีแหล่งรายได้มาจาก

หลายแหล่งนี้ ถือเป็นการรักษาความเป็นอิสระของวิद्यุชุมชนในด้านเศรษฐกิจ และไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด

หากกล่าวถึงนโยบายด้านงบประมาณของวิद्यุชุมชนควนเนียงในภาพรวมนั้น พบว่า วิद्यุชุมชนควนเนียงไม่มีนโยบายที่แน่นอนตายตัว แต่หากว่าได้รับงบประมาณในจำนวนที่เพิ่มขึ้น ก็จะนำเงินส่วนนั้นมาพัฒนาปรับปรุงวิद्यุชุมชนให้ดีขึ้น

“เนื่องจากเราไม่มีงบประมาณตายตัว ว่าปีนี้เราได้กี่หมื่น ก็แสน แบบราชการ เราก็ไม่สามารถกำหนดได้ว่าต้องทำสิ่งนั้น สิ่งนี้ เราขึ้นอยู่กับเงินทุนที่เรามี กับอีกส่วนหนึ่งคือนโยบายด้านความพร้อมของคนที่ทำได้ เพราะเราต้องใช้คน แต่ถ้าเรามีเงินพอ เราก็จะขยายตามจำนวนเงินที่เรามี รองรับตามความจำเป็นของเรา” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

จะเห็นได้ว่า ในประเด็นด้านงบประมาณวิद्यุชุมชนควนเนียงไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เนื่องจากวิद्यุชุมชนควนเนียงมีรายจ่ายน้อย ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายเฉพาะคราวจำเป็น เช่น กรณีซื้อซีดีใหม่ ซ่อมเครื่องเล่นซีดี เป็นต้น อีกทั้งคณะกรรมการวิद्यุชุมชนควนเนียงยังเชื่อมั่นในกำลังศรัทธาของคนในชุมชน แม้รายได้ของวิद्यุชุมชนควนเนียงจะมีจำนวนไม่มาก แต่ก็นับเป็นรายได้ที่มั่นคง เช่น งบประมาณสนับสนุนรายปีจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง ปัจจัยด้านงบประมาณจึงไม่เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานวิद्यุชุมชน

การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนควนเนียงในสายตาของคนภายนอกส่วนใหญ่ ได้มีการตั้งข้อสังเกตในเรื่องงบประมาณกับการดำรงอยู่ของวิद्यุชุมชนควนเนียง เนื่องจากในรายการของวิद्यุชุมชนควนเนียงไม่มีการโฆษณา หรือการสนับสนุนจากบริษัท/ร้านค้าต่างๆ แต่ทางคณะกรรมการวิद्यุชุมชนควนเนียงก็ได้ตอบข้อสงสัย ด้วยเหตุผล คือ อาสาสมัครที่เข้ามาทำงาน ทำด้วยจิตสาธารณะ ไม่มุ่งหวังผลตอบแทน และมีอุดมการณ์ในการพัฒนาชุมชนของตนอย่างแท้จริง

“เราภูมิใจที่เราอยู่ได้ เพราะเรามีทุนทางสังคมมาก บ้านก็ไม่ต้องเช่า ไฟ น้ำก็ไม่ต้องจ่าย มาจัดรายการก็ใกล้บ้าน เดินทางสะดวก แต่คนส่วนใหญ่จะไม่เชื่อ คิดว่าคนตั้งวิद्यุต้องมีรายได้ วิद्यุที่ทำธุรกิจบางที่ลงทุนเป็นล้าน ที่นี้ลงทุนราว 80,000 เราอยู่ได้เพราะค่าไฟเดือนละไม่ต่ำกว่า 1,000 บาทก็ช่วยให้เราเลยอยู่ได้” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

การดำรงอยู่ของวิद्यุชุมชนควนเนียง ด้วยการไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านงบประมาณเป็นหลัก เป็นข้อสงสัยของคนส่วนใหญ่ ที่ทางคณะกรรมการ และอาสาสมัครวิद्यุชุมชน ได้ชี้แจงให้ทราบ ผ่านวิธีการอธิบาย ในกรณีที่มีการประชุม หรือการพบปะขององค์กรต่างๆ

2.3 แหล่งที่มาของรายได้

เนื่องจากวิद्यุชุมชน เป็นวิद्यุที่ไม่ได้มุ่งแสวงหากำไร แหล่งที่มาของรายได้จึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อป้องกันอิทธิพลการครอบงำจากผู้สนับสนุนรายใดรายหนึ่ง วิद्यุชุมชนควนเนียง เป็นวิद्यุชุมชนที่ตั้งปณิธานไว้ว่าจะไม่มีการโฆษณาในรายการ หากมีผู้สนับสนุน เช่น ร้านค้าในท้องถิ่น ทางวิद्यุชุมชนจะเพียงกล่าวขอบคุณสั้นๆ ภายในระยะเวลา 1-2 นาทีเท่านั้น

จากข้อมูล พบว่า งบประมาณของวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้มาจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ งบประมาณจากหน่วยงานสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้ง งบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง และงบประมาณจากการรับบริจาค/ระดมทุน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 งบประมาณจากหน่วยงานสนับสนุนในช่วงเริ่มก่อตั้ง

งบประมาณจากหน่วยงาน/องค์กรสนับสนุน ในช่วงเริ่มก่อตั้งวิद्यุชุมชนควนเนียง ได้แก่ งบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สสช.) จำนวน 50,000 บาท งบประมาณจากโครงการดับบ้านดับเมือง (ซึ่งเป็นโครงการที่ทำให้ชุมชนรู้จักสามัคคี และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น) จำนวน 30,000 บาท งบประมาณจากโครงการพลังภาคี (เพื่อสร้างองค์ความรู้ และจัดทำเวทีประชาคม) จำนวน 80,000 รวมเป็นงบประมาณ 160,000 บาท

2.3.2 งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง

งบประมาณที่วิद्यุชุมชนควนเนียงได้รับจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง เป็นงบประมาณรายปีที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียงสนับสนุนให้กับวิद्यุชุมชนควนเนียง ซึ่งเป็นเงินประจำปีงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียง โดยจัดสรรให้เป็นงบประมาณปีละ 20,000 บาท

การที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียงได้ให้งบประมาณในการสนับสนุนนั้น ก็ด้วยเหตุผล คือ วิद्यุชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน เป็นการให้การสนับสนุนในฐานะที่เป็นสื่อที่ภาคประชาชนทำงานร่วมกัน รวมถึงเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหรียงอีกช่องทางหนึ่ง

“ในนามของ อบต. ซึ่งก็จะใช้การประชาสัมพันธ์กับสื่ออยู่แล้ว เราก็เลยน่าจะเหมาะถ้าจะตั้งที่นี่ เราเลยจัดให้ 1 ห้อง แล้วก็ช่วยดูแลในด้านงบประมาณทุกปี ปีละ 20,000 บ้าง 25,000 บ้าง เพื่อการซ่อมแซม หรือว่าปรับปรุงเครื่อง ทางวิทยุชุมชนเองก็จะให้ อบต. ได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้

เมื่อก่อนก็จะใช้เป็นเอกสาร กิจกรรม เสียงตามสาย บางที่เราคิดข้อมูลข่าวสารไว้ที่ อบต. คนก็จะไม่ค่อยได้เข้ามาดู การใช้วิทยุชุมชนก็ดีกว่า เพราะคนจะได้รู้มากขึ้น” (นิกร ยางทอง, นายก อบต. บางเหริ่ง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

จากการสนับสนุนงบประมาณให้แก่วิทยุชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่ง รวมถึงการที่วิทยุชุมชนควนเนียงตั้งอยู่ในรั้วขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า สภาพดังกล่าวกลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้หลายคนตั้งข้อสังเกตว่าวิทยุชุมชนควนเนียงเป็นวิทยุขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการวิทยุชุมชน คำตอบที่ได้รับ พบว่า สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นสิ่งที่หลายคนตั้งข้อสงสัย และเป็นคำถามที่คณะกรรมการ รวมถึงอาสาสมัครได้รับอย่างต่อเนื่อง แต่ทุกครั้งคณะกรรมการ และอาสาสมัครทุกคนจะชี้แจงข้อเท็จจริงให้รับทราบ โดยให้เหตุผลว่า ถึงแม้วิทยุชุมชนควนเนียงจะตั้งอยู่ในเขตรั้วขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่ง แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งก็ไม่ได้เข้ามาก้าวำยการทำงานใดๆ ทั้งสิ้น

“อบต. เห็นว่าใช้ประโยชน์ตรงส่วนนี้ได้ เลยตั้งบสนับสนุนให้ โดยที่ว่าไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องว่าต้องแบบนั้น แบบนี้ ไม่ได้มากำหนด แม้แต่รองนายกมาทำรายการ เราก็ต้องเชิญมา นี่คือการนำรักของที่นี่” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

“อบต. ให้เราอยู่ในบ้านเขา เป็นคนอาศัย แต่ไม่ได้มายุ่งเรื่องผังรายการ” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

ในส่วนของนายนิกร ยางทอง นายกองการบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งนั้น ไม่ได้เข้าไปก้าวำยการทำงานของวิทยุชุมชนควนเนียง โดยได้กล่าวถึงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางเหริ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนว่า

“ในส่วนงานของวิทยุชุมชน คณะต่างๆ เขาจะทำกันเอง ถ้าเขาเชิญมาร่วมประชุมเราก็มาทีมงานที่นี่เค้าจะดีมาก เป็นคนเสียสละ เราเห็นเขาทำงานเราก็ภูมิใจแทน เราเลยไม่ปิดกั้นในส่วน

งบประมาณเพื่อให้เขาเดินไปได้คล่อง” (นิกร ยางทอง, นายก อบต. บางเหียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

การดำเนินงานของวิฑูชุมชนควนเนียง มีการดำเนินงานอย่างเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียง ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการจัดวางผังรายการ การดำเนินรายการ หรือการบริหารจัดการ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางเหียงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการเฉพาะวันเสาร์ ในช่วงเวลา 14:00 – 15:00 น. เท่านั้น ส่วนรูปแบบรายการและการบริหารงานนั้น ก็ล้วนแล้วแต่ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งเกี่ยวโยงมาจากความต้องการของคนในชุมชน

2.3.3 งบประมาณจากการรับบริจาค/ระดมทุน

งบประมาณจากการรับบริจาค/ระดมทุนของวิฑูชุมชนควนเนียง เป็นงบประมาณที่ได้จากการรับบริจาคจากกลุ่มคนในชุมชนรวมถึงกลุ่มคนที่มาศึกษาดูงานวิฑูชุมชน ซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้รับจากกำลังศรัทธา คิดเป็นงบประมาณรวมปีละ 3,000 – 4,000 บาท

จากหลักฐานการจดบันทึกของวิฑูชุมชนควนเนียง ในส่วนของการรับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธานั้น พบว่า เป็นเอกสารการจดบันทึกที่ไม่ได้มีการลงวัน/เดือน/ปีที่ได้รับเงิน ดังตัวอย่างเอกสารการจดบันทึกอย่างไม่เป็นทางการของวิฑูชุมชนควนเนียง

การระดมทุนของวิद्यุชุมชนควนเนียง เป็นการระดมทุนจากคนในชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุชุมชน ซึ่งจะระดมทุนในกรณีที่วิทยุชุมชนมีภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น ในกรณีที่ต้องซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ การขอความร่วมมือเพื่อระดมทุนจากคนในชุมชนที่ผ่านมานั้น ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี โดยมีทั้งชาวบ้าน และกลุ่มกองทุนในชุมชนมาร่วมกันบริจาคสมทบ

“เวลาอุปกรณ์ เครื่องเล่นซีดีเสีย ต้องซ่อม เราก็จะประกาศไปให้ชาวบ้าน ได้ช่วยเหลือ ก็มีทั้งชาวบ้าน กลุ่มกองทุนต่างๆ ในชุมชนมาร่วมกันบริจาค เป็นจำนวนเงินตั้งแต่ 100 บาท 200 บาท ไม่เกิน 500 บาท เขาก็ช่วยกันสนับสนุน” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิद्यุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 21 พฤศจิกายน 2549)

3. การบริหารจัดการงาน

ในส่วนของงานบริหารจัดการงานวิทยุชุมชน ผู้วิจัยจะแบ่งออกเป็น 6 ประเด็น คือ การพิจารณาลักษณะเฉพาะตัวของงานวิทยุชุมชน หลักการพื้นฐานของการบริหารจัดการวิทยุชุมชน การจัดวางระการประชุม งานด้านรายการ ผู้ที่เข้ามาบริหารจัดการ และรูปแบบการบริหารจัดการ

3.1 การพิจารณาถึงคุณลักษณะสำคัญของงานวิทยุชุมชน

กาญจนา แก้วเทพ (2549) ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะตัว หรือคุณลักษณะสำคัญของงานวิทยุชุมชน ไว้ดังนี้ คือ

- การดำเนินงาน มีคณะกรรมการที่มาจากคัดเลือกตั้ง กรรมการเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่ม ใช้วิธีการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย
- ใครจัด/ใครฟัง ไม่แยกผู้จัด/ผู้ฟังอย่างเด็ดขาด คนฟัง/คนจัดสลับบทบาทกัน เป็นการสื่อสารสองทาง
- บริหารจัดการอย่างไร/แบบไหน/กับใคร (Self-Management) มีหลักเกณฑ์การทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนงาน/โปร่งใส/ตรวจสอบได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ บริหารงานอย่างอิสระ คณะกรรมการวางหลักเกณฑ์การทำงาน
- เนื้อหา/รูปแบบของรายการเป็นแบบไหน หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของชุมชนแต่ละแห่ง
- ทำเพื่ออะไร/ทำเพื่อใคร ทำเพื่อสร้างประชาธิปไตย ตอบสนองความต้องการของชุมชน (ต้องสำรวจความต้องการของชุมชนก่อนเสมอ)
- มีกิจกรรมเสริมที่มากกว่าการทำวิทยุ

- มีการประเมินผลต่อเนื่อง

ลักษณะเฉพาะตัวของงานวิทยุชุมชน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งเนื้อหารายการจะต้องเป็นเรื่องของท้องถิ่น ตอบสนองความสนใจและความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น จึงต้องมีแหล่งข้อมูลที่อยู่ในท้องถิ่นที่จะคอยป้อนข้อมูลให้

วิทยุชุมชนควนเนียง เป็นวิทยุชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบางเหรียง กลุ่มอาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ตำบลบางเหรียง ทำให้ง่ายต่อการหาข้อมูล หรือข่าวสารต่างๆ มานำเสนอเป็นการนำเสนอเนื้อหาจากชุมชนไปสู่ชุมชน ซึ่งเป็นการรับรู้ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย เช่น มีการนำเสนอข้อมูลเรื่องผักปลอดสารพิษของตำบลบางเหรียงผ่านรายการวิทยุ เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนของแหล่งข้อมูลซึ่งเป็นคนในเขตพื้นที่อำเภอควนเนียงนั้น มีการรับรู้ถึงลักษณะเฉพาะตัวของงานวิทยุชุมชนที่ค่อนข้างชัดเจน สืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมจัดทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้ง ประกอบกับวิทยุชุมชนควนเนียงมีแหล่งข้อมูลในท้องถิ่นที่จะคอยป้อนข้อมูลให้อยู่เสมอ เช่น การนำเสนอข่าวงานบุญ งานบวช งานแต่ง งานศพ โดยแหล่งข่าวซึ่งเป็นคนในชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง แหล่งข้อมูลของวิทยุชุมชนควนเนียง มีทั้งแหล่งข้อมูลประจำที่คอยส่งข่าวสารความเคลื่อนไหวในชุมชน และแหล่งข้อมูลที่ส่งข่าวสารในชุมชนเป็นครั้งคราว

3.2 หลักการพื้นฐานของการบริหารจัดการวิทยุชุมชน

หลักการพื้นฐานของการบริหารจัดการวิทยุชุมชน เป็นหลักการที่มีลักษณะเฉพาะตัวอยู่ 2 ประการ คือ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบ และเป็นการบริหารจัดการด้วยตัวเอง ปราศจากการควบคุม/บังคับจากพลัดภายนอก เช่น นักการเมือง นักธุรกิจ

หลักการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบ วิทยุชุมชนควนเนียงนั้น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยเปิดรับทุกคนที่สนใจงานวิทยุชุมชน

“ตรงนี้เราเปิดกว้าง คือใครอาสาเราก็รับหมด คนที่สนใจวิทยุชุมชนก็มีทุกวัน คนแก่เขาก็ฟังข่าว แล้วบางคนอยากฟังเพลงเราก็เปิดเพลง” (จรูญ พัสสระ, ที่ปรึกษา วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2549)

“ที่นี่เปิดเต็มที่ แต่ก็ต้องมีการคัดสรรกรองเอาคนที่มิใช่สาธารณะ เพราะบางคนที่เรียกร้องผลประโยชน์จากวิทยุชุมชนก็จะทำไม่ได้ เพราะเป็นงานที่ไม่มีค่าตอบแทน” (ศิริพล สัจจาพันธ์, ที่ปรึกษา วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2549)

นอกจากนี้ วิทยุชุมชนควนเนียง ยังเปิด โอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลากหลายรูปแบบ ทั้งในฐานะผู้ฟัง นักจัดรายการ การเข้ามาเป็นกรรมการ การให้การสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์ ดังตัวอย่างจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง

“การมีส่วนร่วมที่นี่มีมาก เช่น มีการสนับสนุนเกี่ยวกับสิ่งของที่เขามองเข้ามา โดยมากของที่ตั้งอยู่ในวิทยุชุมชน ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะ เก้าอี้ กระจกน้ำร้อน แอร์ คอม เป็นของบริจาคทั้งหมด แอร์ คอม ได้มาจากมูลนิธิเพื่อนหญิง ส่วนแผ่นซีดีที่วางอยู่ก็ได้มาจากการบริจาค” (ธีรพร มณีแนม, ฝ่ายรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2549)

วิทยุชุมชนควนเนียง เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเข้ามาเป็นกลุ่มผู้บริหาร เป็นนักจัดรายการ เป็นผู้คอยช่วยเหลือบริจาควัสดุ/อุปกรณ์ให้กับวิทยุชุมชน ตลอดจนเป็นผู้ประเมินผล

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการ

ในเรื่องของรูปแบบการบริหารจัดการงานวิทยุชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานของวิธีการบริหารจัดการวิทยุชุมชน ซึ่งก็คือ คณะกรรมการต้องวางหลักเกณฑ์การทำงานให้ชัดเจน ต้องบริหารงานอย่างเป็นอิสระ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างกว้างขวางและหลายรูปแบบ มีการวางแผนงาน และเป็นการทำงานมีลักษณะโปร่งใส/ตรวจสอบได้

ในการบริหารจัดการงานนั้น คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง ได้ปรับประยุกต์ผังโครงสร้างบริหารงานมาจากแนวคิดของเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ในช่วงของการจัดทำเวทีประชาคมครั้งที่ 6 ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่ง ณ เวลานั้น มีการแบ่งคณะทำงานออกเป็น 15 ฝ่าย คือ ฝ่ายคลัง ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายสื่ออุปกรณ์ ฝ่ายจรรยาบรรณ ฝ่ายพัฒนาองค์กร ฝ่ายรายการ ฝ่ายข่าว ฝ่ายส่งเสริมภูมิปัญญา ฝ่ายส่งเสริมเยาวชน ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ฝ่ายวิสาหกิจชุมชน ฝ่ายประสานองค์กร ฝ่ายประเมินผล และฝ่ายสุขภาพชุมชน

ปัจจุบันวิทยุชุมชนควนเนียงได้ปรับประยุกต์ผังโครงสร้างบริหารงาน โดยยุบรวมฝ่ายต่างๆ จากเดิม 15 ฝ่าย ให้เหลือเพียง 7 ฝ่าย คือ กรรมการบริหาร ที่ปรึกษา ฝ่ายรายการ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายเทคนิค และองค์กรที่ร่วมจัดรายการ ในขณะที่ขอบข่ายการดำเนินงานยังคงครอบคลุมงานทั้ง 15 ฝ่าย

ผังโครงสร้างนี้เป็นผังโครงสร้างที่มีขอบข่ายงานของแต่ละฝ่าย ดังนี้

1. กรรมการบริหาร ในส่วนของกรรมการที่ปรึกษา วิทยุชุมชนควนเนียงได้

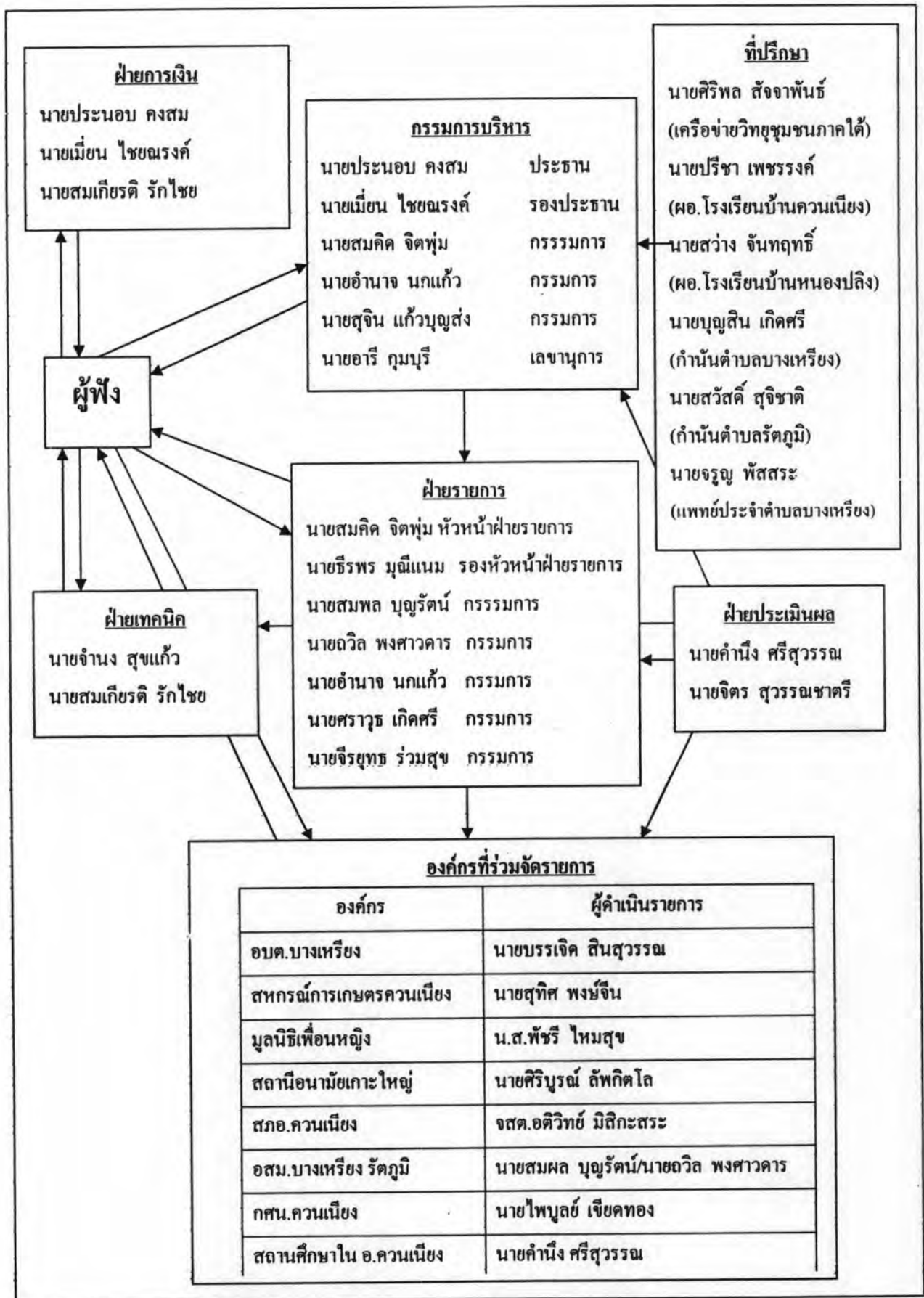

แบ่งหน้าที่ของกรรมการบริหารออกเป็นตำแหน่งหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 ประธาน ทำหน้าที่ดูแลในเรื่องของนโยบาย กับการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
- 1.2 รองประธาน ทำหน้าที่ช่วยเหลือประธานในการดูแลในเรื่องของนโยบาย กับการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
- 1.3 กรรมการ คอยดูแลงานทั่วไป และช่วยเหลือด้านการประสานงาน
- 1.4 เลขานุการ เก็บข้อมูลต่างๆ ของวิทยุชุมชน ประสานงานเมื่อมีการประชุม
2. ที่ปรึกษา ที่ปรึกษาของวิทยุชุมชนควนเนียง มาจากการคัดเลือกคนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยส่วนใหญ่ เป็นข้าราชการ ครู หรือกำนัน ที่ปรึกษาทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ทั้งทางด้านเทคนิค ด้านรายการ ด้านการบริหาร
3. ฝ่ายรายการ ฝ่ายรายการของวิทยุชุมชนควนเนียง แบ่งออกเป็น
  - 3.1 หัวหน้าฝ่ายรายการ ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการดูแลงานด้านรายการ เช่น การจัดวางผังรายการ วางตัวผู้ดำเนินรายการ โดยทั้งนี้และทั้งนั้นจะต้องมาจากมติเสียงข้างมากเป็นลำดับแรก
  - 3.2 รองหัวหน้าฝ่ายรายการ ทำหน้าที่ดูแลงานด้านรายการ เช่น กรณีที่มีผู้สนใจเข้ามาสมัครเป็นผู้ดำเนินรายการ จะมีการพูดคุย ปรึกษาในทีมคณะกรรมการว่า จะให้จัดรายการวันไหน ช่วงเวลาใด เป็นต้น
  - 3.3 คณะกรรมการ ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานด้านรายการ ร่วมประชุม ปรึกษา เพื่อลงมติในกรณีมีการเพิ่ม ปรับ ลด หรือเปลี่ยนรายการ
4. ฝ่ายการเงิน ทำหน้าที่ดูแลด้านงบประมาณ รวมถึงวางแผนในการจัดหา หรือระดมทุน เมื่อมีงบประมาณไม่เพียงพอ
5. ฝ่ายประเมินผล ทำหน้าที่ประเมินผลการรับฟังรายการ เช่น การสำรวจความต้องการของชุมชน โดยใช้วิธีการสอบถามคนในชุมชนตามครัวเรือน เพื่อนำมาปรับปรุงรายการให้ดีขึ้น
6. ฝ่ายเทคนิค ทำหน้าที่ดูแลด้านเทคนิค เช่น การเปิดซิติ การเชื่อมต่อสาย การตรวจเช็คเครื่องส่ง และอุปกรณ์ทางด้านเทคนิค
7. องค์กรที่ร่วมจัดรายการ ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินรายการวิทยุชุมชน รวมถึงให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น

โดยวิทยุชุมชนควนเนียงมีผังโครงสร้างการบริหารงาน ดังนี้

แผนภาพที่ 2 : ผังโครงสร้างการบริหารงานวิทยุชุมชนควนเนียง

วิทยุชุมชนควนเนียงมีการวางโครงสร้างการบริหารงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ รวม 7 ฝ่าย ประกอบด้วย กรรมการบริหาร ที่ปรึกษา ฝ่ายการเงิน ฝ่ายรายการ ฝ่ายประเมินผล ฝ่ายเทคนิค และองค์กรที่ร่วมจัดรายการ โดยได้แนวคิดมาจากกรมประชาสัมพันธ์ และจากการไปอบรมสัมมนาตามสถานที่ต่างๆ แล้วนำมาปรับใช้กับชุมชนของตน โดยมีวิทยากร คือ คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ที่ปรึกษาเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ เป็นผู้ให้ความรู้

“การแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ก็ได้มาจากการที่แกนนำประมาณ 10 คน ได้ไปอบรมเกี่ยวกับเรื่องสื่อตลอดหลายๆ เวที และได้รับการถ่ายทอดมาจากวิทยากรระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้างการบริหารงาน เรื่องหลักกฎหมาย ก็ต้องอาศัยผู้รับผิดชอบ แล้วก็ได้แนวคิดมาจากกรมประชาสัมพันธ์ด้วย” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 21 พฤศจิกายน 2549)

หากพิจารณาจากคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในช่วงก่อนการก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง ในการจัดทำเวทีประชาคมครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546 วิทยุชุมชนควนเนียงแบ่งคณะกรรมการทำงานออกเป็น 15 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายคลัง ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายสื่ออุปกรณ์ ฝ่ายจรรยาบรรณ ฝ่ายพัฒนาองค์กร ฝ่ายรายการ ฝ่ายข่าว ฝ่ายส่งเสริมภูมิปัญญา ฝ่ายส่งเสริมเยาวชน ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม ฝ่ายวิสาหกิจชุมชน ฝ่ายประสานองค์กร ฝ่ายประเมินผล และฝ่ายสุขภาพชุมชน ซึ่งยังไม่มีกำหนดตำแหน่งของประธาน รองประธาน และเลขานุการ

แนวคิดในเรื่องผังโครงสร้างการบริหารงานของวิทยุชุมชนควนเนียง เป็นแนวคิดที่ได้มาจากเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้โดยวิทยากร คือ คุณศิริพล สัจจาพันธ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาการแบ่งคณะกรรมการทำงานเป็นฝ่ายต่างๆ ในช่วงแรก พบว่า ในส่วนของตำแหน่งมีความแตกต่างจากรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานในปัจจุบัน ที่เริ่มใช้งานเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการเพียง 7

ทั้งนี้โครงสร้างการบริหารงานในปัจจุบัน ได้มีการยุบรวมหน้าที่ของบางตำแหน่งให้ดำเนินงาน โดยบุคคลคนเดียว ถึงแม้คณะกรรมการในปัจจุบันจะมีเพียง 7 ฝ่าย แต่ขอบข่ายการทำงานก็ยังคงครอบคลุมหน้าที่ของตำแหน่งทั้ง 15 ฝ่ายในเบื้องต้น

ผังโครงสร้างการบริหารงานของวิทยุชุมชนควนเนียง เป็นผังโครงสร้างการบริหารงานที่ใช้ตั้งแต่ช่วงเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน จัดเป็นผังโครงสร้างขนาดกลาง เนื่องจากมีการแบ่งฝ่ายต่างๆ ออกเป็น 7 ฝ่าย และแต่ละฝ่ายมีคณะกรรมการมากกว่า 1 คน และมีขอบข่ายงานที่ชัดเจน แต่ในการทำงานตามสภาพความเป็นจริงแล้ว แต่ละฝ่ายยังมีการดำเนินงานที่มีลักษณะแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น งานของเลขานุการ ของคุณอารี กุมนูรี

“ที่เป็นเลขของวิทยุชุมชน ทำงานเหมือนเลขทั่วๆ ไป คือเก็บข้อมูลต่างๆ ของวิทยุชุมชน แต่บางกรณีก็แบ่งงานให้คนอื่นทำ เช่น การประสานงานเวลาที่มีการประชุมต่างๆ ซึ่งตามหลักแล้ว เลขต้องทำ แต่ว่าคนที่คุ้นเคยมากที่สุดคือที่เมียน เวลาประชุม ที่เมียนกับที่บินหลาก็ช่วยกันเก็บ”
(อารี กุมบุรี, เลขานุการ/ผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 26 กันยายน 2549)

จากผังโครงสร้างการบริหารงานของวิทยุชุมชนควนเนียง พบว่า หัวใจหลักของการดำเนินงานของทุกฝ่ายจะมุ่งตรงไปยังผู้ฟัง ซึ่งหมายความว่า การดำเนินงานต่างๆ ข้างต้นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ฟัง ซึ่งหมายถึงการตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน

การดำเนินงานของวิทยุชุมชนควนเนียง คณะกรรมการฝ่ายบริหารมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มคนในชุมชน รวมถึงให้คนในชุมชนประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการเป็นระยะๆ

“...ก่อนที่จะมีสถานีก็มีการพูดให้ชาวบ้านฟังเกี่ยวกับการมีวิทยุชุมชน ว่าควรมีอะไร นำเสนอบ้าง ตอนแรกคนในชุมชนก็ไปประชุมกันเยอะ ช่วยกันคิด ช่วยกันปรึกษาในที่ประชุม เช่น เวลาเปิด-ปิดสถานีก็โหมง ควรมีรายการอะไรบ้าง การประเมินผล บางทีผู้จัดรายการก็แวะมาที่บ้านเอง มาพูดคุยว่าอยากให้อะไรบ้าง อยากให้มีการนำเสนออะไรบ้าง...” (วิจิต ยางทอง, ชาวบ้าน ตำบลบาหวีหรือ, สัมภาษณ์)

การประเมินการทำงานของวิทยุชุมชนควนเนียง คณะกรรมการจะใช้วิธีสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน ทั้งในประเด็นของความต้องการด้านเนื้อหา และการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมในการดำเนินงานวิทยุชุมชน ซึ่งการสำรวจความคิดเห็นของคนในชุมชนเช่นนี้จะส่งผลให้รูปร่างหน้าตาของรายการต่างๆ ในวิทยุชุมชนสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของชุมชน

3.4 การจัดการการประชุม

การประชุมคณะกรรมการของวิทยุชุมชนควนเนียง ไม่ได้มีการกำหนดวาระการประชุมเป็นรายเดือน แต่คณะกรรมการวิทยุชุมชนจะกำหนดวาระการประชุมในกรณีที่มีเรื่องเร่งด่วน หรือมีเรื่องที่ต้องการการศึกษาหารือร่วมกันเท่านั้น รวมถึงเป็นเวทีของการชี้แจงงบประมาณให้ที่ประชุมได้รับทราบ โดยเมื่อมีการประชุมทุกครั้งจะมีการจดบันทึกวาระการประชุมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ดังตัวอย่าง

ร.แม่ช.อรุณี , 1430

① เมื่อนำ ใบชาแห้ง 50 กรัม ผสมกับ เกลือป่น 1 กิโลกรัม
และกากกาแฟ เม็ดมดดี 1 กิโลกรัม ผสมกับ น้ำตาลทราย 3 กก
หมักจน สุกมากพอสมควร ภาชนะ ได้ยีส ให้นำมาผสมกับกากกาแฟ
ที่ 1/4 ส่วน ให้เม็ดมดดี ที่เตรียมไว้รอบรับยีสหมักจากใบชา
อย่าง ทั่วๆ ทั่วๆ สุกมากพอสมควร โดยสภาพ: โดยสภาพ สด สด
โดยสภาพที่สะอาดหมดจด เม็ดมดดี ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม
ยีส 1 กิโลกรัม ภาชนะ ได้: โดยสภาพอื่น ๆ

โดยสภาพ: โดยสภาพ ที่สะอาดหมดจด เม็ดมดดี ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม
50 000 กก. ที่เตรียม: ตามพร้อมของผสม / การเลี้ยงยีสของผสม
ควรใช้ถ้วยแก้วใสๆ เทยีสตามภาชนะที่หมักแล้ว: ที่ปรุงอาหารของผสม
เพราะหมักยีสให้ยีสยีสได้หมักจนครบ ที่เม็ดมดดี 3 กก
คน เสร็จแล้วให้ยีสยีส ตาม: ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม ภาชนะ สด สด
รวมแล้ว ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ในภาชนะที่หมัก
ให้ยีสยีสตาม เลี้ยงตามภาชนะ 10000 ที่ยีส: เม็ดมดดี 1 กิโลกรัม
ได้ยีส 3 กก. 1 กก. ยีส: 100 กก. 2 กก. ยีส: 100 กก. 3 กก. ยีส: 100 กก.
ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม

② เมื่อนำ ใบชาแห้ง 50 กรัม ผสมกับ เกลือป่น 1 กิโลกรัม
จากกากกาแฟ 1 กิโลกรัม ผสมกับ น้ำตาลทราย 3 กก. 46 ในภาชนะที่หมัก
ยีสหมักของผสม และ: ยีสหมักของผสม 1 กิโลกรัม ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม
ยีส 1 กิโลกรัม ในภาชนะที่หมัก ยีสหมักของผสม / ยีสหมักของผสม
และ: ยีสหมักของผสม 1 กิโลกรัม ภาชนะ ได้ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม
ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม ยีส 1 กิโลกรัม

ที่โรงทานที่ประทุมมาลัยของพ่อค้า เลี้ยงยีสยีส 14.30 น.
เลี้ยงยีส: ยีส 14.30 น.

พ่อ ยีส
แม่ ยีส (ยีสหมักของผสม)
พ่อ ยีส (ยีสหมักของผสม)
แม่ ยีส (ยีสหมักของผสม)
แม่ ยีส (ยีสหมักของผสม)

ที่มา จากเอกสารการจดบันทึกของวิทยุชุมชนควนเนียง

3.5 ผู้ที่เข้ามาบริหารจัดการ

โดยทั่วไปการบริหารจัดการวิद्यุชุมชนจะดำเนินการ โดยคณะกรรมการที่มาจากกรเลือกตั้ง และน่าจะเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่ม

การบริหารจัดการงานของวิद्यุชุมชนควนเนียง เป็นการบริหารจัดการ โดยกลุ่มคนในชุมชนที่ได้มาจากการคัดเลือกแกนนำจากองค์กรชุมชน หรือตัวแทนกลุ่มคนในชุมชน เข้ามาทำหน้าที่บริหารงานในตำแหน่งต่างๆ โดยตัวแทนเหล่านั้นได้มาจากการทำเวทีประชาคม ซึ่งเป็นการระดมความคิดและเปิดเวทีสัมมนาเรียนรู้เรื่องวิद्यุชุมชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 ครั้ง คือ

- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 1 วันที่ 9 พฤศจิกายน 2545 ณ บ้านคลองช้าง
- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 2 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2545 ณ บ้านโหล๊ะหนูน
- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 3 วันที่ 7 ธันวาคม 2545 ณ ศาลาวัดบางกล้า
- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 4 วันที่ 8 ธันวาคม 2545 ณ วัดกรอบ ต.รัตภูมิ
- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 5 วันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง
- การจัดทำเวทีประชาคม ครั้งที่ 6 วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546 ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง

สำหรับตัวแทนที่เข้าร่วมงานวิद्यุชุมชนควนเนียงส่วนใหญ่ เป็นแกนนำองค์กรต่างๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมาก่อนแล้วในระดับหนึ่ง จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเอื้อให้การประสานงานกับกลุ่มคนในชุมชนเป็นไปได้โดยง่าย

การดำเนินงานของวิद्यุชุมชนควนเนียง นอกเหนือจากการได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชน และองค์กรในชุมชนแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และมีกลุ่มเครือข่ายที่ทำงานในลักษณะปรึกษาหารือ ช่วยเหลือกันในนามเครือข่ายวิद्यุชุมชนภาคใต้ (ปฏิบัติการวิद्यุชุมชน โดย...เครือข่ายวิद्यุชุมชนภาคใต้) ซึ่งประกอบด้วยคณะทำงานเครือข่ายวิद्यุชุมชนภาคใต้ ได้แก่

1. คุณประยูร จันทร์ชุม	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนควนกาหลง จังหวัดสตูล
2. คุณกวี ไกรสิทธิ์	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนคนลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. คุณเฉลอหรือหมาน หมักอาดัม	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนคนห้วยพุด จังหวัดพัทลุง
4. คุณประเสริฐ ชายเกตุ	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนลำสินธุ์ จังหวัดพัทลุง
5. คุณอิสมาแอ หะยียูโง๊ะ	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
6. คุณเจปะอ สะแม	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนเมือง จังหวัดปัตตานี
7. คุณอนุศักดิ์ สมานสุหลง	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนทรายขาว จังหวัดปัตตานี
8. คุณการสพี บากา	ศูนย์ปฏิบัติการวิद्यุชุมชนเดราะบอน จังหวัดปัตตานี

9. คุณมาหะมะยูยี่ดิง การ์	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนสุคีริน จังหวัดนครราชสีมา
10. คุณพรรัชสิริ แพทย์หมัด	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนเกาะหมาก จังหวัดพัทลุง
11. คุณอุคม ศิวรักษ์	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนลำไพล จังหวัดสงขลา
12. คุณเมี้ยน ไชยณรงค์	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนควนเนียง จังหวัดสงขลา
13. คุณฮารน คอเลาะ	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนเมือง จังหวัดนครราชสีมา
14. คุณอารีย์ เศษทอง	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนตำบลปากทรง จังหวัดชุมพร
15. คุณกระจำง ชูชื่น	ศูนย์ปฏิบัติการวิทยุชุมชนนาหว้า จังหวัดสงขลา
16. คุณอุคมศักดิ์ ถนอมพงศ์	ผู้ประสานงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้
17. คุณทวี สร้อยสิริสุนทร	ผู้ประสานงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้
18. คุณหามะ มะยูนู	ผู้ประสานงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้
19. คุณณรงค์ มะเซ็ง	ผู้ประสานงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้
20. คุณสุจิน แก้วบุญส่ง	คณะทำงานเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้

3.6 งานด้านรายการ

เมื่อพูดถึงรายการ นับเป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ได้ว่า วิทยุชุมชนนั้นตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือไม่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชน

3.6.1 เนื้อหารายการ

จากการพิจารณางานด้านรายการวิทยุชุมชนควนเนียง พบว่า ในส่วนของงานด้านรายการ ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยเริ่มตั้งแต่การเป็นผู้วางผังรายการ ส่งผลให้ รูปแบบและเนื้อหารายการที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชนสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

ในส่วนของที่มาของผังรายการในวิทยุชุมชนควนเนียง ได้มาจากการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 เวที เพื่อสำรวจความต้องการภายในชุมชน ว่าอยากให้วิทยุชุมชนควนเนียงมีรายการอะไรบ้าง จากความต้องการอันหลากหลายนี้ ทางคณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง ได้ร่วมกันสรุป โดยคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชน ประกอบกับความพร้อม และความถนัดของอาสาสมัครที่เข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการ แล้วสรุปออกมาเป็นผังรายการ

ในช่วงเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชนควนเนียง มีอาสาสมัครเป็นจำนวนมากให้ความสนใจเข้ามาเป็นผู้ร่วมจัดรายการ ทำให้การจัดสรรผังรายการค่อนข้างยากลำบาก ทางคณะกรรมการได้มีการพิจารณาและปรับผังรายการให้ลงตัวโดยยึดตามมติเอกฉันท์ โดยในช่วงแรกนั้น ผังรายการออกอากาศตั้งแต่เวลา 11:30-17:00 น. ดังนี้

แผนภาพที่ 3 :ผังรายการวิทยุชุมชนภาคเวียง ประจำเดือนสิงหาคม 2546 (วันจันทร์-อาทิตย์)

เวลา วัน	11:30-	12:00-	12:30-	13:00-	13:30-	14:00-	14:30-	15:00-	15:30-	16:00-	16:30-
	12:00 น.	12:30 น.	13:00 น.	13:30 น.	14:00 น.	14:30 น.	15:00 น.	15:30 น.	16:00 น.	16:30 น.	17:00 น.
จันทร์	ข่าวบริการ ชุมชน	สาธารณสุขพบชุมชน (นายศิริบูรณ์ ลัททิตโร)		สหกรณ์พบชาวบ้าน (สุทิศ พงษ์จีน)		ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น (หนังตะลุง, โนราห์, การแสดงพื้นบ้าน) (นายธีรพร มณีแนม)					
อังคาร	ข่าวบริการ ชุมชน	สุขภาพชุมชน (นายอารี กุมบุรี)				รักษาสิ่งแวดล้อม (นายอารี กุมบุรี, นายสุรพล ชูช่วย, นายสำราญ แก้วหนู)			องค์กรชุมชน (นายจิตร เกื้อเหลือ)		
พุธ	ข่าวบริการ ชุมชน	อบต.พบชาวบ้าน (นายบรรเจิด สีนสงวน)			ตำรวจพบชุมชน (จ.ส.ต.นิกร)		องค์กรพัฒนา (นายผล ทองคำ)		กศน.พบชุมชน (นายไพบูลย์ เขียดทอง)		
พฤหัสบดี	ข่าวบริการ ชุมชน	การศึกษากับชุมชน (ผอ.ค่านิ่ง ศรีสุวรรณ)			ตำรวจพบชุมชน (จ.ส.ต.นิกร)		สนทนาประสาชาวบ้าน (นายสุจิน แก้วบุญส่ง)		คอลูกทุ่ง (คุณด้อย)		
ศุกร์	ข่าวบริการ ชุมชน	เกษตรก้าวหน้า (นายอำนาจ นกแก้ว)				ภูมิปัญญาชาวบ้าน (นายลอย แก้วมณี, นายปรีดี สุวรรณชาติ, นายจิตร สุวรรณชาติ)					
เสาร์	ข่าวบริการ ชุมชน	อสม.พบชุมชน (นายถวิล พงษ์ศาสตร์, นายสมผล บุญรัตน์)				ชุมชนสัมพันธ์ (นายอารี กุมบุรี, นายสำราญ หวังหนู)			เฮฮาประสาเยาวชน (นายจิรายุทธ์ ร่วมสุข)		
อาทิตย์	ข่าวบริการ ชุมชน	ชุมชนพัฒนา (นายสมคิด จิตรพุ่ม)		เยาวชนสัมพันธ์ (ศราวุธ เกิดศรี, ลัดดาวัลย์ จิตรพุ่ม)					เฮฮาประสาเยาวชน (นายจิรายุทธ์ ร่วมสุข)		

จากผังรายการข้างต้น พบว่า มีกลุ่มคนในชุมชนที่เข้าร่วมงานวิทยุชุมชนในฐานะเป็นผู้ดำเนินรายการจากหลากหลายกลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ตัวแทนจากสาธารณสุข สถานีอนามัยตัวแทนจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ตัวแทนศิลปินพื้นบ้าน อสม. ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนจากสถาบันการศึกษา ตัวแทนจากหน่วยงานรักษาความปลอดภัยในชุมชน ตัวแทนชาวบ้าน ตัวแทนเยาวชน ฯลฯ ซึ่งเป็นการกระจายการมีส่วนร่วมให้ทุกกลุ่มในชุมชน และส่งผลให้เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการมีความหลากหลาย

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอผ่านผังรายการวิทยุชุมชนควนเนียงในช่วงตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2546 พบว่า มีเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการต่างๆ รวม 14 ประเภทสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 16 : เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชนควนเนียง (9 สิงหาคม 2546)

ลำดับ	เนื้อหาที่นำเสนอ	รายการ
1	เนื้อหาด้านสุขภาพ อนามัย	สาธารณสุขพบชุมชน/อสม.พบชุมชน
2	เนื้อหาด้านการเงิน/การออมทรัพย์	สหกรณ์พบชาวบ้าน
3	เนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น การเกษตร การรับสมัครงาน	เกษตรก้าวหน้า/สุขภาพชุมชน/สนทนา ประสาชาวบ้าน
4	เนื้อหาด้านการปกครอง เช่น กฎหมาย การเลือกตั้ง	อบต. พบชาวบ้าน
5	เนื้อหาด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หนึ่งตะลุง โนราห์ การแสดงพื้นบ้าน	ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
6	เนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม	ชุมชนพัฒนา/รักษ์สิ่งแวดล้อม
7	เนื้อหาด้านการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	ตำรวจพบชุมชน
8	เนื้อหาด้านศาสนา	แทรกในแต่ละรายการ
9	เนื้อหาทางการศึกษา	การศึกษากับชุมชน
10	เนื้อหาด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน	ภูมิปัญญาชาวบ้าน
11	เนื้อหาด้านสังคม เช่น การสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน	ชุมชนสัมพันธ์/องค์กรชุมชน/ องค์กรพัฒนา
12	เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	เสหาประสาเยาวชน/เยาวชนสัมพันธ์
13	เนื้อหาด้านความบันเทิง	คอดูกทุ่ง

ลำดับ	เนื้อหาที่นำเสนอ	รายการ
14	เนื้อหาอื่นๆ เช่นการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ	ข่าวบริการชุมชน

จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาจำแนกเป็นเนื้อหาในส่วนของสาระ และบันเทิงนั้น ปรากฏว่ามีสัดส่วนที่เทียบเท่ากัน โดยภายในหนึ่งชั่วโมงของการดำเนินรายการ จะมีการเปิดเพลง สลับกับการพูดแทรกสาระ เพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชน

ช่วงปลายปี 2546 วิทยุชุมชนควนเนียงได้มีการปรับผังเวลาการออกอากาศใหม่ ตามสภาพ วิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยจากเดิมที่ออกอากาศตั้งแต่เวลา 11:30-17:00 น. ปรับเปลี่ยนมาเป็น ออกอากาศตั้งแต่เวลา 11:30-15:00 น. นอกเหนือจากการล่าถอยของอาสาสมัครส่วนหนึ่งแล้ว ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพก็มีส่วนสำคัญในการจัดวางช่วงเวลาการออกอากาศของผังรายการ กล่าวคือ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยาง และปลูกผักเป็นหลัก ในช่วงเวลาเช้าคนในชุมชนจะออกไปทำสวนยาง ปลูกผักทำให้มีเวลาว่างในช่วงเวลา 11:30 น.

ส่วนในช่วงเวลา 15:00 น. เป็นช่วงเวลาที่คนในชุมชนเรียกว่าเป็นช่วง “แดดร่มลมตก” กลุ่มคนในชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะเข้าไปดูแลพืชผลของตนเองในช่วงบ่ายจนถึงช่วง เย็น ดังนั้น ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการออกอากาศ และเป็นมิตรร่วมกัน จึงเป็นช่วงเวลา 11:30-15:00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาของผังการออกอากาศในปัจจุบัน

แผนภาพที่ 4: หังรายการวิทยุชุมชนความถี่เชิง ประจําเดือนธันวาคม 2549 (วันจันทร์-อาทิตย์)

วัน \ เวลา	11:30-12:00 น.	12:00-13:00 น.		13:00-14:00 น.		14:00-15:00 น.	
		12:00-12:30 น.	12:30-13:00 น.	13:00-13:30 น.	13:30-14:00 น.	14:00-14:30 น.	14:30-15:00 น.
จันทร์	ข่าวบริการชุมชน	อสม. พบประชาชน (สมผล บุญรัตน์)		ลูกทุ่งชุมชน (วีระ บัวเนี้ยว หรือ คีเจ.กบ)			
อังคาร	ข่าวบริการชุมชน	สาวน้อยคุยเรื่องผู้หญิง (พัชรี ไหมสุจ)			รู้เขา รู้เรา รู้เท่าทันเอคส์ (อารี กุมบุรี หรือ บินหลาใจ)		
พุธ	ข่าวบริการชุมชน	สานระฆังชุมชน (เมียน ไชยณรงค์)			ลูกทุ่งยามบ่าย (คีเจ.กบ)		
พฤหัสบดี	ข่าวบริการชุมชน	สาธารณสุขพบชุมชน (ศิริบูรณ์ สัพทิตโต)			รู้เขา รู้เรา รู้เท่าทันเอคส์ (อารี กุมบุรี หรือ บินหลาใจ)		
ศุกร์	ข่าวบริการชุมชน	สุขภาพชุมชน (เมียน ไชยณรงค์)				กคน.พบชุมชน (ครูไพบุลย์)	
เสาร์	ข่าวบริการชุมชน	ศิลปินพื้นบ้าน (ธีรพร มุณีแนม หรือ หน้งธีรพร)				นายก อบต. พบประชาชน (นายก อบต.+คีเจ.กบ)	
อาทิตย์	ข่าวบริการชุมชน	สหกรณ์พบชาวบ้าน (สหกรณ์การเกษตรนครพนม โดย...สุทิศ พงษ์จิ้น)			หวังว่าฟุ้งนี้ต้องดีกว่า (อารี กุมบุรี หรือ บินหลาใจ)		

จากผังรายการข้างต้น พบว่า กลุ่มคนในชุมชนที่เข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนในฐานะเป็นผู้ดำเนินรายการมีจำนวนลดลง จากเดิม 25 คน ปัจจุบันมีผู้ดำเนินรายการ 11 คน และไม่ได้มาจากหลากหลายกลุ่มเหมือนเช่นช่วงเริ่มต้น ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิทยุเป็นงานที่ต้องทำประจำ ประกอบกับไม่มีค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน เมื่อผ่านพ้นไประยะหนึ่ง ทำให้ผู้จัดรายการบางคนถ่างถอยออกมา

อีกทั้งในส่วนของเขาวชนนั้น กลุ่มเขาวชนที่เคยเป็นผู้ดำเนินรายการบางคนได้ไปศึกษาต่อในกรุงเทพ หรือเขตพื้นที่อื่น กลายเป็นเหตุจำเป็นที่กลุ่มเขาวชนเหล่านั้นต้องละทิ้งงานวิทยุชุมชน กลุ่มอาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนในฐานะผู้ดำเนินรายการจึงลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดเจนเหลือแต่เพียงเฉพาะกลุ่มแกนนำ ตัวแทนจากมูลนิธิ และตัวแทนจากบางองค์กรในชุมชนเท่านั้น

การเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนของกลุ่มเขาวชน จะเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนในฐานะผู้ดำเนินรายการ โดยจะเข้ามาร่วมงานวิทยุชุมชนเฉพาะช่วงปิดเทอมใหญ่ประมาณเดือนพฤษภาคมของทุกปีเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเขาวชนเหล่านี้มีเวลาว่างที่จะเข้ามาเรียนรู้งานในช่วงเวลาดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอผ่านผังรายการวิทยุชุมชนควนเนียงในปัจจุบัน พบว่า มีเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการต่างๆ รวม 13 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 17 : เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการวิทยุชุมชนควนเนียง (ผังรายการปัจจุบัน)

ลำดับ	เนื้อหาที่นำเสนอ	รายการ
1	เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัย	อสม.พบประชาชน/สุขภาพชุมชน/รู้เขารู้เรา รู้เท่าทันเอคส์/สาธารณสุขพบชุมชน
2	เนื้อหาด้านการเงิน/การออมทรัพย์	สหกรณ์พบชาวบ้าน
3	เนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น การเกษตร การรับสมัครงาน	สาระชุมชน/ลูกทุ่งชุมชน/ลูกทุ่งยามบ่าย
4	เนื้อหาด้านการปกครอง เช่น กฎหมาย การเลือกตั้ง	นายก อบต. พบประชาชน
5	เนื้อหาด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หนังตะลุง โนราห์ การแสดงพื้นบ้าน	ศิลปินพื้นบ้าน
6	เนื้อหาด้านการดูแลสุขภาพพลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน	สาระชุมชน
7	เนื้อหาด้านศาสนา	แทรกในแต่ละรายการ
8	เนื้อหาด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน	ศิลปินพื้นบ้าน

ลำดับ	เนื้อหาที่นำเสนอ	รายการ
9	เนื้อหาด้านสังคม เช่น การสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน	สุขภาพชุมชน/หวังว่าพรุ่งนี้ต้องดีกว่า
10	เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและผู้หญิง จากมูลนิธิเพื่อนหญิง	สาวนุ้ยคุยเรื่องผู้หญิง
11	เนื้อหาด้านการศึกษา	กศน. พบชุมชน
12	เนื้อหาอื่นๆ เช่นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ	ข่าวบริการ
13	เนื้อหาด้านความบันเทิง	ลูกทุ่งยามบ่าย/ลูกทุ่งชุมชน

เมื่อเปรียบเทียบกับผังรายการในช่วงเริ่มแรก พบว่า มีเนื้อหาบางส่วนขาดหายไป เช่น เนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม และเนื้อหาเกี่ยวกับเยาวชน ซึ่งหากจะมีบ้างก็เป็นเพียงการที่ผู้ดำเนินรายการพูดแทรกเป็นบางช่วงในรายการเท่านั้น ส่วนเนื้อหาที่เพิ่มเติมขึ้นมา ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและสตรีจากมูลนิธิเพื่อนหญิง

จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาจำแนกเป็นเนื้อหาในส่วนของสาระ และบันเทิงนั้น พบว่า มีสัดส่วนที่เทียบเท่ากัน โดยภายในหนึ่งชั่วโมงของการดำเนินรายการ จะมีการเปิดเพลงสลับกับการพูดแทรกสาระ เพื่อให้ความรู้แก่คนในชุมชน

สัดส่วนระหว่างเนื้อหาจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชนนั้น คิดเป็นสัดส่วน 70:30 โดยเนื้อหาภายในชุมชน ได้แก่ เนื้อหาด้านสภาพความเป็นอยู่ภายในชุมชน สุขภาพ การประกอบอาชีพ และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่วนเนื้อหาจากภายนอกชุมชน ได้แก่ เนื้อหาจากส่วนราชการที่ต้องการสื่อถึงประชาชน เช่น ข่าวสารจากกรมแรงงาน ศาลากลางจังหวัดสงขลา เป็นต้น

3.6.2 ภาษาที่ใช้

คำบางประเภทยังประกอบด้วยกลุ่มคนในชุมชนซึ่งนับถือศาสนาพุทธ 100% ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน คือ ภาษาไทยถิ่นใต้ วิทยุชุมชนควนเนียงมีผู้ดำเนินรายการในปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 11 คน ภาษาที่ใช้ในการดำเนินรายการนั้น ผู้ดำเนินรายการทุกคนใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ก่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร เนื่องจากการสื่อสารในรูปแบบที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารใช้ภาษาเดียวกัน

“ผู้ดำเนินรายการส่วนมากจะพูดได้ทุกคน เนื่องจากว่า ถ้าเราไปพูดกลาง หนึ่งคือไม่ถนัด สองคำบางคำไม่สามารถสื่อเป็นภาษากลางได้ เช่น คำว่า วัวมอง หมลับ วัวมอง คือ วัวทอง วัวใกล้ จะเกิด หมลับ คือ เข่งที่เค้าใช้ในงานเดือนสิบ เอาไม้ไผ่มาสานกันแล้วเอาขนมเดือนสิบ ลา ขนม พอง มาตั้ง มีคำอีกหลายคำที่ไม่สามารถใช้ภาษากลางแทนได้ อีกอย่างคือวิถีชีวิตเราก็ใช้ภาษาได้ เป็นหลัก แล้วก็ถือเป็นการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นด้วย” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

การใช้ภาษาไทยถิ่นได้ในรายการวิทยุชุมชนควนเนียง นอกจากเป็นการสื่อสารที่เป็นภาษาเดียวกันของผู้ส่งสารและผู้รับสารแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น และช่วยให้คนในชุมชนเข้าถึงสื่อได้ง่าย เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

3.6.3 รูปแบบรายการ

ในส่วนจากรูปแบบรายการ หรือลักษณะการนำเสนอรายการของวิทยุชุมชนควนเนียง มีรูปแบบรายการที่ไม่หลากหลาย ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบรายการบางประเภทจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งอาจกลายเป็นภาระด้านงบประมาณของวิทยุชุมชนได้ ประกอบกับนักจัดรายการบางคนยังมีขอบเขตความสามารถในขีดจำกัด จึงส่งผลให้รูปแบบรายการของวิทยุชุมชนควนเนียงส่วนใหญ่ เป็นรูปแบบของรายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk) ซึ่งสามารถนำเสนอได้ง่าย ไม่ต้องใช้เทคนิคต่างๆ มากนัก รองลงมาเป็นรายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Programme) และรายการสัมภาษณ์ (Interview Programme) ตามลำดับ

นอกจากงานด้านรายการที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว วิทยุชุมชนควนเนียงยังมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ควบคู่กับการดำเนินงานวิทยุชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชนควนเนียงให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น อันเป็นการขยายฐานกลุ่มผู้ฟัง โดยจะเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านงานเทศกาลต่างๆ ในชุมชน เช่น งานปีใหม่ งานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

“กิจกรรมเริ่มจัดเมื่อมีวิทยุ เพราะมีการชี้แจงให้รู้ว่าเรามีวิทยุเพื่อกระจายข่าวสาร ซึ่งคนทำวิทยุชุมชนส่วนใหญ่เป็นแกนนำขององค์กรต่างๆ ข้อดีก็คือ เวลาที่มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เราก็ได้ประชาสัมพันธ์วิทยุให้คนได้รู้จัก เช่น บอกคนเผ่าคนแก่ว่าหนึ่งตะลุงจัดเวลานั้นเวลานี้ ให้เค้าได้ฟัง นอกจากปีใหม่แล้วก็จะจัดงานประชุมใหญ่ของกลุ่มองค์กร งานของราชการ เช่นงานรณรงค์เรื่องโรคเอดส์ งานรณรงค์ต่างๆ เรามีต้นทุนทางสังคมอยู่แล้ว” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

สำหรับการจัดกิจกรรมนอกสถานที่อีกรูปแบบหนึ่งที่วิเทศชนกวนเนียงได้ดำเนินการร่วมด้วย คือ การจัดวิเทศชนกเคลื่อนที่ หรือวิเทศชนกสัญจร ซึ่งเป็นลักษณะของการจำลองการทำงานวิเทศชนก แล้วสาธิตการจัดรายการให้คนในชุมชนได้เข้ามาสัมผัส และทดลองเรียนรู้ โดยการดำเนินงานวิเทศชนกเคลื่อนที่ หรือวิเทศชนกสัญจรจะจัดขึ้นในกรณีของงานสำคัญในชุมชน เช่น งานแข่งเรือ งานปีใหม่ เป็นต้น โดยที่ผ่านมา การจัดวิเทศชนกเคลื่อนที่ได้รับความสนใจจากคนในชุมชน ทั้งการเข้ามาเรียนรู้เรื่องวิเทศชนก และการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครวิเทศชนก ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ในการเปิดรับอาสาสมัครอีกทางหนึ่งของวิเทศชนก

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

การมีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนของคนในชุมชน เป็นตัวชี้วัดได้อย่างหนึ่งว่าคนในชุมชน มีความรู้สึกต่อการเป็นเจ้าของวิทยุชุมชนมาก-น้อยเพียงใด กล่าวคือ ยิ่งคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในวิทยุชุมชนในระดับที่สูงขึ้นเท่าใด ความรู้สึกเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

ในส่วนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนของวิทยุชุมชนควนเนียง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ ระดับผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users) ระดับผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต (Sender/Producer/Co-Producer) และระดับผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users)

โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้นั้น ถือเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่สามารถเปิดกว้างให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด วิทยุชุมชนควนเนียงก็เช่นเดียวกัน มีกลุ่มคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในระดับนี้เป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้นั้น จะมีปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) โดยเรียงลำดับปฏิกิริยาตอบกลับที่อาสาสมัครคนทำงานวิทยุชุมชนได้รับ ดังนี้

1. การโทรศัพท์เข้ามาขอรายการ เป็นการโทรศัพท์เข้ามาพูดคุย ขอเพลง แนะนำ ดิชมรายการ
2. การส่งจดหมายเข้ามาขอรายการ ซึ่งเนื้อหาในจดหมายนั้นส่วนใหญ่เป็นการขอเพลง และดิชมรายการ
3. การเข้ามาเขียนเขียนที่สถานี เนื่องจากคนในชุมชนบางคนนั้น ยังขาดเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่ออยากพูดคุยกับผู้จัดรายการ ก็จะแวะมาที่สถานีด้วยตนเอง

ในการแสดงการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้นั้น บางคนก็มีจิตศรัทธา และได้นำของฝากมาให้กับผู้จัดรายการด้วย เช่นกรณีของคุณอารี กุมนูรี หรือบินหลาไข่

“บางทีก็มีแวะมาที่สถานี มาบ่อย บางทีก็นำจดหมายมาฝาก บางทีก็ของ จำพวกของกิน เหมือนช่วงเดือนสิบ ก็จะเอาขนมเดือนสิบมาให้ บางคนก็ปลูกผัก พอสักแกดัด ได้ก็เอาผักมาให้ บางทีก็โทร.มาถามว่ากินข้าวแล้วยัง ถ้ายังไม่กินก็จะหิ้วข้าวห่อมาให้” (อารี กุมนูรี, เลขานุการ/ผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์, 26 กันยายน 2549)

หรือกรณีของคุณจัสสุ ศรีสกุล ที่มีการโทรศัพท์เข้ามาถามได้ และแวะมาเขียนเขียน

“บางคนแหวะเวียนไปก็เอากาแฟไปฝากสักซอง เพื่อนักจัดรายการคอแห้ง เขาก็มีส่วนร่วมในการที่บางครั้งเขาก็เข้ามาเยี่ยมรายการ เข้ามาดู” (วจิตสุ ศรีสกุล, ผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2549)

2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต (Sender/Producer/Co-Producer)

การมีส่วนร่วมในระดับนี้นั้น เป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมา สำหรับการมีส่วนร่วมในระดับนี้ของวิทยุชุมชนควนเนียงนั้น สามารถแบ่งขั้นตอนตามหลักแนวคิดการผลิตสื่อได้ ดังนี้

2.1 ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production Stage) ในขั้นก่อนการผลิตของวิทยุชุมชนควนเนียง ประกอบด้วย การเลือกผู้ดำเนินรายการ การเลือกประเด็นหัวข้อ การเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอ การตั้งชื่อรายการ และการรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ

2.1.1 การเลือกผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียงใช้วิธีการเลือกผู้ดำเนินรายการ โดยการเลือกอาสาสมัครเข้ามาก่อน จากนั้นจึงสอบถามความถนัดของอาสาสมัครว่าถนัดงานด้านใด และหากเป็นงานด้านรายการ คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง ก็จะพิจารณาว่าอาสาสมัครมีความถนัดในการจัดรายการแบบใด จากนั้นจึงจัดวางให้เหมาะสม ลงตัว

2.1.2 การเลือกประเด็นหัวข้อ วิทยุชุมชนควนเนียงมีการเลือกประเด็นหัวข้อที่จะนำเสนอผ่านรายการต่างๆ โดยคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชน ประกอบกับความถนัดและความสนใจของอาสาสมัครเป็นลำดับแรก

สำหรับประเด็นหัวข้อในแต่ละเรื่องที่น่าเสนอผ่านรายการนั้น ทางคณะกรรมการวิทยุชุมชนจะมีการเข้าไปสอบถามกลุ่มคนในชุมชนว่าต้องการอยากให้นำเสนอเรื่องอะไรบ้าง แล้วจึงนำมาปรับเพิ่มในรายการ

“ฝั่งรายการที่เกิดขึ้นมาจากการทำเวทีทั้ง 6 เวทีในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เวทีนี้ต้องการรายการเกษตร เพราะบ้านเราปลูกผัก เวทีนี้ต้องการรายการเพื่อสุขภาพ รายการที่เกิดขึ้นก็เกิดมาจากสรุปมาจากทุกเวที” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมที่เป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชนอีกอย่างหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมตั้งแต่วิทยุชุมชนควนเนียงยังไม่ก่อเกิดเป็นรูปเป็นร่าง โดยการร่วมกันคิดตั้งเสาส่งกระจายเสียง ที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบางเหรียง

“เสาคอนในชุมชนหากันมา ช่วยกัน เอมามาจากหอกระจายข่าว ได้มาจากหมู่บ้านนี้ 2 ท่อน หมู่บ้านนี้ 1 ท่อน มาผสมกัน แล้วคนในชุมชนก็มาช่วยกันประกอบ เรามีช่างเป็นคนในชุมชน ช่างก่อสร้าง ช่างเหล็ก ช่างเชื่อมมาระดมกัน เป็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เราไม่ต้องมีค่าจ้าง เราไม่ต้องซื้อ เสาคอนแรกก็มีปัญหาต้องมาแก้ไข เพราะเสามาจากแต่ละหมู่บ้านไม่เท่ากัน อบต. ผู้ใหญ่บ้าน อนามัย คำให้มา เราก็มาตกแต่ง ทาสี มาปรับปรุง มาเชื่อม” (เมียน ไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

“เสาอากาศได้มาจากเสาหอกระจายข่าวที่ไม่ใช่แล้ว ของผู้ใหญ่บ้าน เสาสลิ่งได้มาจากพรรคพวกที่เขาทำงานก่อสร้างแล้ววางไว้เฉยๆ ไม่ได้ใช้เราก็เอามาใช้ พรหมได้มาจากโรงแรมที่เค้าโละทิ้งมีพรรคพวกไปเห็นเลขขอมาใช้ แอร์มูลนิธิเพื่อนหญิงเขามาช่วย เข้ามาทำรายการ แม้กระทั่งในตอนแรกๆ ที่เราทำรายการ มีคนฟังแล้วเอาเงินมาให้ 300 ขอเพลง 1 เพลงแล้วขับรถไป” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

จากการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ ได้กลายมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของวิทยุชุมชนร่วมกันของคนในชุมชน ประกอบกับคนในชุมชนมีความรู้สึกที่เป็นแบบสายสัมพันธ์กันที่เครือญาติ พร้อมทั้งจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่เสมอ จึงส่งผลให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของวิทยุชุมชนเดินไปได้โดยไม่สะดุด

2.1.3 การเลือกแ่งมุมที่จะนำเสนอ การเลือกแ่งมุมที่จะนำเสนอของวิทยุชุมชนควนเนียง นอกจากจะเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับรายการแต่ละรายการแล้ว แ่งมุมที่ถูกหยิบยกมานำเสนอผ่านทางรายการ มักจะเป็นแ่งมุมที่เกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน เช่น การบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของคนในชุมชน หรือเทศกาลสำคัญ เช่น ประเพณีแข่งเรือ งานวันสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ เป็นต้น

2.1.4 การตั้งชื่อรายการ วิทยุชุมชนควนเนียงเปิด โอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตั้งชื่อรายการในวิทยุชุมชน เนื่องจากเล็งเห็นว่าวิทยุชุมชนเป็นของคนในชุมชน โดยในการตั้งชื่อรายการนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้คนฟังในชุมชนได้ร่วมสนุก และมีการมอบรางวัลให้เป็นวิทยุประมาณ 15 เครื่อง ซึ่งการมอบรางวัลเป็นวิทยุ นั้น ก็เท่ากับเป็นการขยายฐานกลุ่มคนฟังวิทยุชุมชนให้กว้างขึ้นอีกทางหนึ่ง

2.1.5 การรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ในการรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ โดยส่วนใหญ่แล้วอาสาสมัครที่เป็นผู้ดำเนินรายการของวิทยุชุมชนควนเนียงแต่ละคน จะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเอง แล้วมานำเสนอ เช่น การจัดรายการของตัวแทนจากมูลนิธิเพื่อนหญิง

2.3 ขั้นหลังการผลิต (Post-Production Stage) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในขั้นหลังการผลิตของวิทยุชุมชนควนเนียงนั้น เป็นไปในลักษณะของการประเมินรายการ โดยมีทั้งผ่านทางโทรศัพท์ การส่งจดหมาย และการเข้ามาติชมด้วยตนเอง ซึ่งจากการประเมินผลของคนในชุมชนนั้น ได้ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนผังรายการด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ กรณีของนักจัดรายการที่ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพในการดำเนินรายการ ซึ่งชาวบ้านได้ร่วมกันประเมินว่ามีคุณสมบัติไม่เพียงพอที่จะเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการ จึงส่งผลให้ผู้ดำเนินรายการคนนั้นล้มเลิกการจัดรายการไปในที่สุด

“มีวัยรุ่นชายจากบางกล่ำมาจัด แล้วพูดจาสองแง่สองง่าม ชาวบ้านก็มาถึงสถานีบอกว่าไม่ควรจัด ซึ่งหากมีชาวบ้านมาบอกกรรมการก็จะมีการคัดเตือนก่อน แต่กรณีนี้มาถึงห้องส่งเลย เป็นชาวบ้านผู้ใหญ่มาบอก ในที่สุดก็ออกไป เพราะเราถือว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของ” (เมียนไชยณรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

“เรามี กบว. มากกว่าสถานีหลัก เกิดขึ้นแล้วจริง อดีตมีผู้จัดคนหนึ่งมาจัดรายการแบบวิเคราะห์ข่าว ผมฟังเองเลยบอกว่าให้หยุดไปก่อน เพราะถ้าวิเคราะห์ข่าวแบบใส่อารมณ์ตัวเองเข้าไป ให้ข้อมูลด้านเดียว จะไม่ดี แล้วลีลาการพูดของเขาก็ตื้อนี่ก็จะพูดก็พูด นี่จะหัวเราะก็หัวเราะ ก็มีชาวบ้านโทรมาค่า บางคนทนไม่ได้เดินมาค่าประตู ชี้หน้าว่า ค่าเลยบอกว่าเลิกซะก็ได้ เพราะสถานีนี้เจ้าของเยอะมาก แม้แต่พูดผิดเค้าก็จะบอกว่าควรใช้คำนี้” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

การประเมินผลหลังการผลิตรายการของวิทยุชุมชนควนเนียงเป็นลักษณะของการประเมินผลแบบธรรมชาติ คือ การสอบถามคนในชุมชนจากทางโทรศัพท์ หรือการสอบถามจากการพบปะพูดคุยแต่ละครัวเรือน

คณะกรรมการและอาสาสมัครผู้ร่วมงานวิทยุชุมชนให้ความสำคัญกับการประเมินผลรายการ โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากวิทยุชุมชนเป็นของคนในชุมชน การดำเนินงานก็ต้องสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ดังกรณีของคุณวัจจายุ ศรีสกุล ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชน ที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ถ้าตราบไคที่ยังมีคนฟังรายการ แล้วก็มีคนโทรศัพท์เข้ามา หรือว่าเขียนจดหมายมา เราพร้อมที่จะทำรายการเพื่อทุกท่าน แต่ตราบไคที่วันไหนที่ไม่มีเสียงโทรศัพท์สักกริ่ง เราก็พร้อมที่จะพิจารณาตัวเองออกมาจากตรงนั้น” (วัจจายุ ศรีสกุล, ผู้ดำเนินรายการ วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2549)

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner)

สำหรับการมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบายนั้น วิทยุชุมชนควนเนียงได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นนี้ โดยตั้งแต่การเริ่มก่อตั้ง จากการทำเวทีประชาคมตามหมู่บ้านต่างๆ รวม 6 ครั้ง คือ

- ครั้งที่ 1 ระดมสมองกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ณ ที่พักสงฆ์บ้านคลองช้าง เมื่อวันที่ 9

พฤศจิกายน 2545

- ครั้งที่ 2 ระดมความคิดเห็นที่สัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 2 จากวงสัมมนาระดมกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านโหล๊ะหนูน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2545

- ครั้งที่ 3 ระดมความคิดเห็นที่สัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 3 ณ ศาลาวัดบางกล้า เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2545

- ครั้งที่ 4 ระดมความคิดเห็นที่สัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 4 ณ วัดครอบครัว ต.รัตภูมิ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2545

- ครั้งที่ 5 ระดมความคิดเห็นที่สัมมนาเรียนรู้วิทยุชุมชน ครั้งที่ 5 วงสัมมนาแกนนำชุมชน 62 คน ที่โรงเรียนบ้านบางเหรียง เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2545

- ครั้งที่ 6 สรุปผลการอบรม และการระดมความคิดเห็นอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การบริหารจัดการศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนบางเหรียง ณ โรงเรียนบ้านบางเหรียง เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2546

ทั้งนี้ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนอำเภอควนเนียง จำนวน 13 หมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองคล้า หมู่ที่ 2 บ้านยางหัก หมู่ที่ 3 บ้านบางเหรียง หมู่ที่ 4 บ้านบางเหรียงบน หมู่ที่ 5 บ้านบางเหรียงใต้ หมู่ที่ 6 บ้านเกาะน้ำรอบ หมู่ที่ 7 บ้านบางทิง หมู่ที่ 8 บ้านเกาะใหญ่ หมู่ที่ 9 บ้านคลองช้าง หมู่ที่ 10 บ้านโหล๊ะหนูน หมู่ที่ 11 บ้านแพรกสุวรรณ หมู่ที่ 12 บ้านโคกเมือง และ หมู่ที่ 13 บ้านหน้าควน ว่าต้องการให้มีการจัดตั้งวิทยุชุมชนหรือไม่ ถ้ามีต้องการให้เป็นไปในทิศทางใด ซึ่งในการทำเวทีประชาคมทุกครั้งได้มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อที่จะสามารถย้อนกลับมาตรวจสอบความต้องการของคนในชุมชนอีกครั้งหนึ่ง

โดยในการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้งนั้น ได้มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมกันวางแผนการทำงาน และกำหนดนโยบายด้านต่างๆ ร่วมกัน เช่น วางแผนการทำงานว่าควรจะมีการแบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ก็ฝ่าย ฝ่ายใดบ้าง แต่ละฝ่ายรับผิดชอบหน้าที่อะไร มีใครรับผิดชอบด้านใด ในรายการควรจะมีรายการที่นำเสนอเนื้อหาใดบ้าง เป็นต้น และเมื่อวิทยุชุมชนควนเนียงได้มีการแต่งตั้งเป็นฝ่ายบริหารแล้ว การดำเนินงานด้านต่างๆ ก็ยังคงยึดกรอบที่ได้มาจากจากการทำเวทีประชาคมทั้ง 6 ครั้งเป็นหลัก

หลังจากการจัดทำเวทีประชาคม จำนวน 6 ครั้งในพื้นที่เป้าหมาย คนในชุมชนยังคงเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดนโยบาย เช่น กรณีของการกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศ และวางแผนการออกอากาศใหม่ คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียงได้มีการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

“...บางที่ผู้จัดรายการก็แวะมาที่บ้านเอง มาพูดคุยว่าอยากให้วิทยุชุมชนรับใช้อะไรบ้าง อยากให้มีการนำเสนออะไรบ้าง ก็มาถามเรื่อยๆ” (วิจิต ยางทอง, ชาวบ้าน ตำบลบางเหรียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

การดำเนินงานของวิทยุชุมชนควนเนียงมีการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อปรับผังรายการและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ส่วนที่ 4 บทบาท/หน้าที่ และประโยชน์ของวิทยุชุมชน

การวิเคราะห์ในส่วนของบทบาท/หน้าที่ และประโยชน์ของวิทยุชุมชนควนเนียง ผู้วิจัยจะพิจารณาถึงบทบาท/หน้าที่ที่วิทยุชุมชนควนเนียงได้แสดงต่อชุมชน ประกอบกับประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชนจากการแสดงบทบาท/หน้าที่เหล่านั้น

4.1 บทบาท/หน้าที่ของวิทยุชุมชนควนเนียง

ในการที่จะตอบคำถามว่าวิทยุชุมชนได้ทำบทบาท/หน้าที่ ดังที่ถูกคาดหมายไว้หรือไม่ การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับบทบาทที่แสดงอยู่จริงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาร่วมกัน

สำหรับวิทยุชุมชนควนเนียง ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ก็คือ

1. เพื่อสื่อสารระหว่างคนในชุมชน
2. เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน
3. ช่วยรณรงค์ในการแก้ปัญหาสังคมด้านต่างๆ เช่น การลด ละ เลิกอบายมุข, สุขภาพ

ฯลฯ

4. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม ศีลธรรม

ภูมิปัญญา และจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชน

6. ฝึกฝนการทำงานสื่อวิทยุชุมชน
7. เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
8. เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม
9. เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสมีสิทธิ์มีเสียงมากขึ้น
10. ส่งเสริมการแสดงออกของชุมชน

เมื่อพิจารณาบทบาท/หน้าที่ ที่วิทยุชุมชนควนเนียงกำลังทำอยู่นั้น พบว่า บทบาท/หน้าที่ที่วิทยุชุมชนควนเนียงกำลังทำอยู่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสื่อสารระหว่างคนในชุมชน รายการของวิทยุชุมชนควนเนียงมีการส่งเสริมการสื่อสารระหว่างคนในชุมชน ซึ่งเป็นการสื่อสารในแนวนอน (Horizontal) โดยเริ่มตั้งแต่วิทยุชุมชนช่วยให้คนในชุมชนรู้จักการสื่อสารมากขึ้น ดังที่คุณสมเกียรติ รักไชย ฝ่ายเทคนิควิทยุชุมชนควนเนียงได้กล่าวไว้

“ชาวบ้านเราได้รู้เรื่องการสื่อสารมากขึ้น การส่งข่าวต่างๆ เราได้รู้ว่ามีกรส่งเสริมแบบนี้ ชาวบ้านได้เข้าไปสัมผัส ได้รู้ ข่าวสารในชุมชนก็ส่งได้ ชาวบ้านได้รู้ ไม่ต้องรอขึ้นตอน ที่บางทีเรา

เข้าไม่ถึง เหมือนการที่เรา จากตรงนี้ไปยังหน่วยงานต่างๆ เราไม่มีเวลาไป บางทีก็ไปไม่ถูก ก็ฟังเอา จากวิทยุชุมชนตรงนี้ ไม่ต้องคอยให้หมดชั่วโมง หรือว่าคอยต้นชั่วโมง เพราะพอข่าวสารต่างๆ มากี่ ประกาศได้ทันที มาจับก็ประกาศปั๊บ” (สมเกียรติ รักไชย, ฝ่ายเทคนิค วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 26 ตุลาคม 2549)

2. เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน วิทยุชุมชนควนเนียงได้มีการนำเสนอเนื้อหาที่สร้างความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชน โดยการพูดคุยผ่านรายการของตัวผู้ดำเนินรายการ อีกทั้งวิทยุชุมชนยังเป็นที่แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของคนในชุมชน เช่น กรณีที่เกิดไฟไหม้บ้านคนในชุมชน เมื่อประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุ ก็ได้รับความช่วยเหลือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี

“วันก่อนมีนักจัดรายการของเราขับรถมาจะจัดรายการ ไฟไหม้บ้านเขา ไฟไหม้ล้อมข้าว แทนที่เขาจะวิ่งไปตักน้ำสาดเหมือนคนอื่น แต่เขาวิ่งเข้ามาพูดในรายการวิทยุ บอกว่าตอนนี้ไฟไหม้บ้านแล้วใครที่อยู่ใกล้ๆ มาช่วยกัน ปรากฏว่าไม่ถึง 10 นาทีดับหมด เพราะคนมาช่วยกัน” (ประนอบ คงสม, ประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2549)

3. ช่วยบรรเทาปัญหาสังคมด้านต่างๆ เช่น การลด ละ เลิกอบายมุข, สุขภาพ ฯลฯ บทบาทด้านนี้ วิทยุชุมชนได้แสดงออกอย่างเห็นได้ชัด เช่น มีการพูดแทรกในรายการต่างๆ ของวิทยุชุมชน และที่ชัดเจนที่สุด คือ รายการของมูลนิธิเพื่อนหญิงที่นอกจากจะให้คำปรึกษาผ่านรายการวิทยุชุมชนแล้ว ยังมีการแวะเยี่ยมบ้าน เพื่อเป็นที่ปรึกษา และแก้ปัญหาให้ชุมชนอีกด้วย

4. เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับชุมชน วิทยุชุมชนควนเนียงมีการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น ข่าวงานบุญ งานบวช งานแต่ง งานศพ งานวัด หรือกรณีที่มีศูนย์ซ่อมสร้าง ซึ่งเป็นการทำ Workshop จากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เข้ามาซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้กับคนในชุมชน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย วิทยุชุมชนควนเนียงก็จะมีการประชาสัมพันธ์บอกกล่าวให้คนในชุมชนได้รับรู้ เป็นต้น

5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม ศีลธรรม ภูมิปัญญา และจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชน วิทยุชุมชนควนเนียงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม ศีลธรรม ภูมิปัญญาผ่านรายการธรรมะที่มีการนำเสนอในช่วงวันสำคัญทางศาสนา และมีการปลุกฝังจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชนผ่านตัวผู้ดำเนินรายการ โดยจะเป็นการปลุกฝังอุดมการณ์ให้คนรุ่นใหม่ ใส่ใจและหันมาทำงานเพื่อชุมชน เพื่อให้ชีวิตมีทั้งมูลค่าและคุณค่าควบคู่กันไป

6. ฝึกฝนการทำงานสื่อวิทยุชุมชน บทบาท/หน้าที่ด้านนี้ วิทยุชุมชนควนเนียงได้ใช้ช่องทางวิทยุชุมชนเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มคนที่สนใจงานวิทยุก้าวเข้ามาเรียนรู้ได้ทุกเมื่อ อีกทั้งวิทยุชุมชนควนเนียงยังเป็นต้นแบบวิทยุชุมชนที่สถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้การทำงานวิทยุชุมชนอย่างต่อเนื่อง

7. เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น บทบาท/หน้าที่ด้านนี้ เป็นบทบาทหนึ่งที่วิทยุชุมชนควนเนียงได้ทำมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง โดยจากการเข้าไปสัมผัสชุมชน ผู้วิจัยพบว่า คนในชุมชนยังมีความผูกพันกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีความต้องการให้เป็นส่วนหนึ่งที่เผยแพร่ผ่านรายการวิทยุชุมชน โดยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่วิทยุชุมชนควนเนียงได้นำเสนอ ได้แก่ หนังตะลุง โนรา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ถิ่นได้ เป็นต้น

8. เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม บทบาท/หน้าที่ในค่านี้นั้น วิทยุชุมชนควนเนียงได้นำเสนอผ่านรายการในรูปแบบของการหยิบยกข่าวสาร เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วนำมาพูดคุยเป็นกรณีตัวอย่าง เช่น กรณีของการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน วิทยุชุมชนจะเป็นผู้รายงานเหตุการณ์ให้คนในชุมชนได้รับทราบ แต่จะไม่ใช่ผู้ตัดสินคดี เป็นต้น

9. เพื่อสนับสนุนให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสมีสิทธิ์มีเสียงมากขึ้น กลุ่มคนด้อยโอกาสในชุมชน ตำบลบางเหรียงนั้น เป็นกลุ่มผู้พิการ ได้แก่ ผู้พิการทางสายตา ผู้พิการทางร่างกาย ซึ่งมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากร กลุ่มด้อยโอกาสเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในงานวิทยุชุมชนควนเนียงในฐานะผู้ร่วมรายการ เป็นลักษณะของการพูดคุยสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อคิด ให้กำลังใจ และเปิดพื้นที่ให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส

10. ส่งเสริมการแสดงออกของชุมชน วิทยุชุมชนควนเนียงได้ทำบทบาท/หน้าที่ในการส่งเสริมการแสดงออกของชุมชน คือ หากชุมชนเห็นว่ามิอะไรดี วิทยุชุมชนก็จะนำเสนอ โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการวิทยุชุมชนจะเข้าไปสอบถามชาวบ้านว่า อยากให้วิทยุชุมชนบอกอะไร หรือนำเสนอเรื่องอะไรบ้าง เช่น เรื่องของผักปลอดสารพิษ ข้าวโพดหวาน หรือบล็อกโครีที่โดยสภาพความเป็นจริงแล้วปลูกได้เฉพาะเมืองหนาว แต่ที่บางเหรียงสามารถปลูกได้เพราะดินดี และจำหน่ายในราคาถูก เป็นต้น

เมื่อพิจารณารายการ/หน้าที่ของวิทยุชุมชนควนเนียงผ่านเนื้อหาที่นำเสนอในรายการวิทยุชุมชน พบว่า บทบาท/หน้าที่ของวิทยุชุมชนควนเนียง เรียงลำดับจากบทบาท/หน้าที่ที่ทำมากที่สุดไปจนถึงบทบาท/หน้าที่ที่ทำน้อยที่สุด มีรายละเอียดดังนี้

1. บทบาทหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับคนในชุมชน
2. สื่อสารระหว่างคนในชุมชน
3. ส่งเสริมการแสดงออกของชุมชน

4. รณรงค์ในการแก้ปัญหาสังคมด้านต่างๆ
5. อนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. ฝึกฝนการทำงานสื่อวิทยุชุมชน
7. สร้างความรักความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน
8. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนด้านการส่งเสริมจริยธรรม ศีลธรรม กฎมณียา และจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชน
9. สร้างความเป็นธรรมในสังคม
10. สนับสนุนให้กลุ่มค้อยโอกาสมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น

4.2 ประโยชน์ของวิทยุชุมชน/การตอบสนองความต้องการของชุมชน

การที่จะรู้ว่าวิทยุชุมชนมีประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไรบ้าง และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างไรบ้างนั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาจากตัวรายการ และการสอบถามคนในชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้มีดังนี้

4.2.1 พิจารณาจากตัวรายการวิทยุชุมชนควนเนียง

การจัดวางผังรายการวิทยุชุมชนควนเนียงได้มาจากการสอบถามคนในชุมชน ถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมของการออกอากาศ รวมถึงรูปแบบรายการที่ออกอากาศ เพื่อพิจารณาความต้องการของชุมชน แล้วจัดวางผังรายการให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน

“ก่อนที่จะมีสถานีมีการสำรวจทุกตำบล มีการพูดให้ชาวบ้านฟังเกี่ยวกับการมีวิทยุชุมชนว่าควรมีอะไรนำเสนอบ้าง ตอนแรกคนในชุมชนก็ไปประชุมกันเยอะ ช่วยกันคิด ช่วยกันปรึกษาในที่ประชุม เช่น เวลาเปิด-ปิดสถานีกี่โมง ควรมีรายการอะไรบ้าง บางทีผู้จัดรายการก็แวะมาที่บ้านเอง มาพูดคุยว่าอยากให้วิทยุชุมชนรับใช้อะไรบ้าง อยากให้มีการนำเสนออะไรบ้าง” (วิจิต ขางทอง, ชาวบ้าน ตำบลบางเหรียง, สัมภาษณ์ 28 กันยายน 2549)

“แรกเริ่มเดิมทีเปิดเช้า-ประมาณ 5 โมงเย็น พอบางคนได้สัมผัสแล้วก็ไม่ได้จัดต่อ ปัจจุบันเลยเหลืออยู่ 10 คน นักจัดรายการอาศัยการอบรมเรียนรู้จากการมีวิทยุชุมชน ปัจจุบันออกอากาศ 11.30-15.00 น. เพราะวิทยุชุมชนเป็นงานสาธารณะ เมื่อมีการประชุมมีบางคนไม่สะดวก เพราะช่วงเช้าหลายคนไปตัดยาง เวลาที่สะดวกคือเริ่มที่ 11.30 ใครอดนอนเรื่องอะไรก็ว่ากันไป แล้วช่วยกันจัดตารางเวลา พอออกอากาศไปแล้วก็ให้ชาวบ้านประเมิน ช่วยกันมาบอก เพราะเราเอาชุมชนเป็น

ตัวตั้ง เราจะเปิด-ปิดก็โหมงเป็นเรื่องของเรา เพราะชุมชนเป็นเจ้าของ และเป็นงานสาธารณะ” (เมียนไชยฉรงค์, รองประธาน วิทยุชุมชนควนเนียง, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2549)

จากการสอบถามคนในชุมชน คณะกรรมการวิทยุชุมชนควนเนียง ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามคนในชุมชนมาจัดวางผังรายการวิทยุชุมชน (ดูแผนภาพที่ 4 หน้า 146)

ผังรายการวิทยุชุมชนควนเนียงมีการนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย ได้แก่ เนื้อหาด้านสุขภาพ อนามัย เนื้อหาด้านการเงิน/การออมทรัพย์ เนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น การเกษตร การรับสมัครงาน เนื้อหาด้านการปกครอง เช่น กฎหมาย การเลือกตั้ง เนื้อหาด้านประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หนังตะลุง โนราห์ การแสดงพื้นบ้าน เนื้อหาด้านการดูแลสุขภาพปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื้อหาด้านศาสนา เนื้อหาด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน เนื้อหาด้านสังคม เช่น การสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและผู้หญิง จากมูลนิธิเพื่อนหญิง เนื้อหาอื่นๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ และเนื้อหาด้านความบันเทิง

นอกจากนี้ในแต่ละช่วงเวลาของการดำเนินรายการนั้น จะมีการแทรกข่าวประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการ หรือองค์กรต่างๆ ได้แก่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- สำนักงานจัดหางาน
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสงขลา
- ศาลากลางจังหวัดสงขลา
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจประสานงาน กรณีพิบัติภัย (Tsunami)
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานราชการ/องค์กรข้างต้นกับวิทยุชุมชนควนเนียง เป็นลักษณะของการช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้แก่คนในชุมชน โดยหน่วยงานราชการ/องค์กรเหล่านี้ จะส่งข่าวหรือสปอศประชาสัมพันธ์มายังวิทยุชุมชนควนเนียงเพื่อฝากประชาสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ตัวรายการวิทยุชุมชนควนเนียง พบว่า วิทยุชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ดังนี้

1. ทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้งานวิทยุชุมชน
2. ทำให้คนในชุมชนได้มีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต
3. ทำให้คนในชุมชนได้เกิดการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งเป็นการสื่อสารในแวนออนที่ก่อให้เกิดการกระจายข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดความสามัคคี
4. ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องโรคต่างๆ
5. ทำให้คนในชุมชนทันต่อเหตุการณ์ จากการรับฟังข่าวสารผ่านทางวิทยุชุมชน
6. ทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกลำบากบ้านเกิด
7. ทำให้คนในชุมชนได้มีความรู้ด้านกฎหมายเพิ่มขึ้น
8. ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทั้งทางด้านสุขภาพ การประกอบอาชีพ ชีวิต

ความเป็นอยู่

9. ทำให้คนในชุมชนรู้จักออม รู้จักประหยัด
10. ทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น
11. ทำให้คนในชุมชนได้รู้จักระวังภัย รู้จักการดูแลสุขภาพปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ด้วยตนเอง

12. ช่วยส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม
13. ช่วยส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน

เมื่อศึกษาบริบทชุมชนแล้วนำมาโยงกับเนื้อหารายการที่นำเสนอ พบว่า ยังคงมีเนื้อหาบางส่วนที่ไม่ได้นำเสนอเป็นเนื้อหาหลักในการดำเนินรายการ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราคาขางหรือการทำสวนขาง เนื้อหาเกี่ยวกับการประมง แต่ทั้งนี้ ผู้ดำเนินรายการได้นำเนื้อหาเหล่านั้นมาพูดแทรกรายการในบางช่วง

“...อากาศก็เริ่มหนาวแล้วนะครับแถวๆ บ้านเรา ขางนี้ก็ออกขึ้นได้นะครับ ในช่วงที่ฝนแล้งแล้วก็พี่น้องของเราได้ตัดขางกันใหม่ๆ นะครับ ราคานี้ก็พอขึ้นได้นะครับ บางเจ้านี้ก็ซื้อ 60 นะครับ หมายถึงว่า 60 บาท บางเจ้าก็ 59 บาท 50 แล้วก็ราคาที่ตลาดกลางของอำเภอหาดใหญ่ นะครับ ก็ 61 บาทนะครับสำหรับราคาน้ำขางนะครับ...” (อารี กุมบุรี – บินหลาใจ, เทปรายการ 4 มกราคม 2550)

4.2.2 สอดถามคนในชุมชน

การสอดถามคนในชุมชนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการตอบคำถามเรื่องประโยชน์ของวิทยุชุมชน โดยจะช่วยในการพิจารณาว่าวิทยุชุมชนก่อประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนอย่างไรบ้าง

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสอดถามคนในชุมชน จำนวน 10 คน พบว่า ประโยชน์ของวิทยุชุมชนที่คนในชุมชนได้รับมีหลากหลาย

“คลื่นนี้จัดว่าดี มีเพลง มีข่าวให้ฟัง บางทีก็มีพระมาเทศน์ให้ฟัง คลื่นนี้มีประโยชน์ เพราะมีการพูด การสอน” (เอียน เลื่อนลอย, ชาวบ้าน ตำบลบางเหียง, สัมภาษณ์)

“คลื่นนี้จัดว่าดี มีประโยชน์ คือ

1. สามารถให้คนเข้าใจความหมายของแต่ละอย่างที่เขาส่งเสียงออกมา เข้าใจและรับรู้ว่าจะสิ่งไหนที่เป็นสาระ สิ่งไหนที่ไร้สาระ
2. ได้ฟังข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้น
3. สามารถให้คนเข้าใจในสิ่งที่เขากระจายเสียงออกมา เช่นว่า ชาวบ้านใครมีข่าวสารอะไรก็ให้เขาประกาศให้ ครอบครัวไหนต้องการฝากข่าว ไม่ว่าจะป็นข่าวดี ข่าวร้ายก็ได้ เขาประกาศบอกให้ แล้วเขาก็ประกาศว่าใครมีข่าวอะไรก็ฝากมาได้ ซึ่งโดยมากจะมีข่าวถึงแก่กรรม” (สว่าง สุวรรณโณ, ชาวบ้าน ตำบลบางเหียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

“คลื่นนี้ก็มีประโยชน์ เช่น ที่มูลนิธิเพื่อนหญิงเขาพูดเรื่องต่างๆ เคยโทร. ไปขอเพลง เคยโทร. ไปในรายการที่เขาจัดรายการของเกษตรก็โทร. ไปถามว่า จะทำน้ำเชื้อชีวภาพใช้ได้กี่วันอะไรแบบนี้ ก็เคยโทร. ไปถาม เพราะที่นี้ทำเองโดยปกติน้ำก็เคยไปอบรมกับเขาแล้ว แต่ว่ากลับมามลงมือทำเองบ้าง บางอย่างที่เราไม่รู้ก็โทร. ไปถาม เพราะเขาเคยพูดว่าถ้าใครมีข้อสงสัยอะไรก็ไปติดต่อเขาได้ที่นั่น พอเราได้ยิน สนใจตรงนั้น ก็ถามเลยว่า ทำแบบไหน ใช้ได้กี่วัน เหมือนอย่างทำปุ๋ยชีวภาพนี้แหละ เป็นตัวยาสมุนไพรนี้ เหมือนถามว่าตรงนี้เขาทำหมักไว้ แล้วพอสงสัยก็โทร. ถามเลยว่าจะได้ใช้กี่วัน อย่างที่เราทำไว้ใช้ได้กี่วัน” (อนงค์ ชัยพรหม, ชาวบ้าน ตำบลบางเหียง, สัมภาษณ์ 4 มกราคม 2550)

เมื่อสรุปประโยชน์ของวิทยุชุมชนจากการสอดถามคนในชุมชน พบว่า วิทยุชุมชนควมเนียงมีประโยชน์ ดังนี้

1. ได้รับฟังข่าวสารต่างๆ เช่น กรณีที่มีงานในชุมชนจากเค็มที่ต้องใช้วิธีการถามจากคนอื่น ก็เปลี่ยนมาเป็นการใช้วิธีการฟังจากวิทยุชุมชน

2. มีการสอดแทรกคำสอนที่ดี ให้ข้อคิด
3. ได้รู้จักสื่อวิทยุชุมชน
4. ได้แจ้งข่าวสารในชุมชน และฝากข่าวประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น งานบวช งานศพ

งานแต่ง งานบุญ เป็นต้น

5. ได้ประชาสัมพันธ์ของดีชุมชน เช่น ผักปลอดสารพิษ
6. ได้ถ่ายทอดความคิด ความรู้ รวมถึงภูมิปัญญาต่างๆ ผ่านวิทยุชุมชน
7. สามารถแจ้งข่าวด่วน เหตุด่วน เหตุร้าย ได้ทันท่วงที เนื่องจากในกรณีที่มีข่าวด่วนเกิดขึ้น สามารถประชาสัมพันธ์ผ่านรายการวิทยุชุมชน ได้ทันที
8. ได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของเรื่องราวต่างๆ
9. เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น จากการรับฟังศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านผ่านรายการวิทยุ
10. ได้ความบันเทิง

ประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยุชุมชนควนเนียงจากการสอบถามชาวบ้าน พบว่า ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์งานต่างๆ ในชุมชน ซึ่งคนในชุมชนมักใช้บริการวิทยุชุมชนในการฝากข่าวประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ